

Βίος και Πολιτεία τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου

1. Συναξαριστής τοῦ Ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου
2. «Ὁ Ἅγιος Μεγαλομάρτυς Μηνᾶς», Γ. Μαυρομάτη
3. Βίος & θαύματα τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, Ἱ.Μ. Ἀγ. Μηνᾶ, Λάρνακα
4. Μαρτύριον & θαύματα τοῦ Ἀγ. Μηνᾶ, Ἱ. Ν. Ἀγ. Μηνᾶ Ἀμφιάλης
8. Τὰ 100χρονα τοῦ Ἱ.Ν. Ἀγ.Μηνᾶ εἰς Ἡράκλειον Κρήτης
9. Ἱστορικὰ στοιχεῖα Ἱ. Μ. Ν. Χίου (οἱ Ἅγιοι Βίκτωρες)

Βίος καὶ θαύματα τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ
Συναξαριστῆς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ
Ἁγίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου
Τόμος Α΄. Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος
Α΄ ἔκδοσις, Ἐν Βενετίᾳ 1819, Β΄ (παροῦσα) ἔκδοσις, Ἀθήναι 2005

Τῷ αὐτῷ μηνὶ ΙΑ΄, μνήμη τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ τοῦ ἐν τῷ Κοτυαεῖω.

Στίχοι.

Αἴγυπτος ὄντως εἰ τέκοι, τίκτει μέγα.
Τμηθεῖς, ἀληθές τοῦτο Μηνᾶς δεικνύει.

Μηνᾶς ἐνδεκάτη ξίφος ἔτλη γηθόσυνος κῆρ.

Οὗτος ἦτον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ βασιλέως Μαξιμιανοῦ ἐν ἔτει σϞϚ´ [296], εὐρισκόμενος μὲ τὰ βασιλικά στρατεύματα εἰς τὰ Νούμερα τὰ ὀνομαζόμενα Ῥουταλικά, ὑποκάτω εἰς τὸν ἡγεμόνα Ἀργυρίσκον ἐν τῷ Κοτυαεῖω Φρυγίας Σαλουταρίας, τὸ ὁποῖον τώρα τουρκιστὶ ὀνομάζεται Κιούταϊ. Οὗτος λοιπὸν εὐσεβέστατος ὢν, δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπῃ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων νὰ παρῆρσιάζεται εἰς τὸν κόσμον. Ὅθεν ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν διὰ νὰ καθάρισῃ τὸν ἑαυτὸν του μὲ νηστείας καὶ προσευχάς. Ἀφ’ οὗ δὲ ἐστόμωσε καὶ ἐδυνάμωσε τὴν καρδίαν του μὲ τὸν ἔνθεον ζῆλον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἄναψε τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τὴν θεῖαν ἀγάπην, τότε ἐκατέβη ἀπὸ τὸ βουνόν. Καὶ σταθεῖς ἀνάμεσα εἰς τοὺς εἰδωλόλατρας, ἀνεκήρυξε τὸν Χριστὸν Θεὸν ἀληθινόν. Ὅθεν ἔδειραν αὐτὸν καὶ μὲ τρίχινα πανία κατεξέσχισαν τὰς σάρκας του. Εἶτα ἔκαυσαν αὐτὸν μὲ φωτίαν καὶ ἐπάνω εἰς τριβόλους ἀσπλάγγως τὸν ἔσυραν, εἰς τρόπον ὅτι, κατεφθάρη ὅλον τὸ σῶμά του. Τελευταῖον δὲ ἀπέκοψαν μὲ τὸ σπαθὶ τὴν ἀγίαν του κεφαλὴν, καὶ οὕτως ἔλαβεν ὁ ἀοίδιμος τοῦ μαρτυρίου τὸν στέφανον. Ἔλαβε δὲ χάριν παρὰ Κυρίου ὁ Ἅγιος, νὰ κάμνῃ ἐξαισία θαύματα, καὶ νὰ βοηθῇ τοὺς ἐν ἀνάγκαις εὐρισκομένους. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα θαύματα, εἶναι τὰ κάτωθεν ῥηθησόμενα.

Μίαν φορὰν πηγαίνωντας ἕνας Χριστιανὸς νὰ προσευχηθῇ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου τούτου Μηνᾶ, ἐκόνευσεν εἰς ἕνα ξενοδοχεῖον. Ὁ δὲ οἰκοκύρης τοῦ ξενοδοχείου γνωρίσας, ὅτι ὁ ξενοδοχηθεὶς εἶχεν ἄσπρα εἰς τὸν κόλπον του, ἐσηκώθη κατὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν. Εἶτα κατακόψας ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός του, ἔβαλεν αὐτὰ εἰς ἕνα ζιμπίλι καὶ τὰ ἐκρέμασε, προσμένωντας νὰ ἐξημερώσῃ. Εἰς καιρὸν λοιπὸν ὁποῦ ὁ φονεὺς ἦτον εἰς ἀγῶνα καὶ μέριμναν, πῶς, καὶ ποῦ, καὶ πότε νὰ ὑπάγῃ νὰ κρύψῃ τὰ μέλη τοῦ φονευθέντος, διὰ νὰ μὴ τὸν καταλάβῃ τις, ἰδοὺ φαίνεται εἰς αὐτὸν καβαλάρης εἰς τάξιν στρατιώτου ὁ Ἅγιος Μηνᾶς. Καὶ τὸν ἐξέταζε τί ἔγινεν ὁ ἐκεῖ κενεὺς ξένος. Ὁ δὲ φονεὺς ἐβεβαίονεν, ὅτι δὲν ἠξέρει τίποτε. Τότε ὁ Ἅγιος καταβάς ἀπὸ τὸ ἄλογόν του, ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ κρυφώτερον ὀσπήτιον. Καὶ εὐρὼν τὸ ζιμπίλι καὶ καταβάσας αὐτό, βλέπει τὸν φονεὴ μὲ φοβερὸν καὶ ἄγριον βλέμμα. Καὶ ποῖός εἶναι, τοῦ λέγει, ἐτοῦτος; Ὁ δὲ φονεὺς ἀπὸ τὸν φόβον του γενόμενος ἄφωνος καὶ ὡσὰν ἐκστατικός, ἔρριψε τὸν ἑαυτὸν του πτώμα ἐλεεινὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου. Ὁ δὲ Ἅγιος συναρμόσας ὅλα τὰ μέλη τοῦ φονευθέντος καὶ προσευχηθεὶς, ἀνέστησε τὸν νεκρὸν καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν. Δὸς δόξαν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ δὲ νεκρὸς ἀναστῆθεὶς ὡσὰν ἀπὸ ὕπνου καὶ στοχασθεὶς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔπαθεν ἀπὸ τὸν ξενοδόχον καὶ πῶς ἀνεζώθη πάλιν, ἐδόξασε τὸν Θεόν. Καὶ εὐχαρίστει καὶ ἐπροσκύνει τὸν φαινόμενον στρατιώτην, ὁποῦ τὸν ἀνέστησεν. Ἀφ’ οὗ δὲ ὁ φονεὺς ἐσηκώθη ἐπάνω, ἐπῆρεν ὁ Ἅγιος ἀπὸ αὐτὸν τὰ ἄσπρα, καὶ τὰ

ἔδωκεν εἰς τὸν ἀναστηθέντα ἄνθρωπον, λέγωντας αὐτῷ. Πήγαινε ἀδελφέ, εἰς τὴν στράταν σου. Εἰς δὲ τὸν φονέα γυρίσας, ἔδειρεν αὐτόν, καθὼς τοῦ ἔπρεπεν. Εἶτα νουθετήσας αὐτὸν καὶ πρὸς τούτους συγχωρήσας τὸ σφάλμα του, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ προσευχηθεὶς, ἐκαβαλίκευσε τὸ ἄλογόν του καὶ ἔγινεν ἄφαντος.

Ἄλλος δὲ πάλιν Χριστιανὸς πλούσιος, ὑπεσχέθη νὰ κάμη εἰς τὸν Ἅγιον ἓνα δίσκον ἀσημένιον. Πηγαίνωντας δὲ εἰς τὸν χρυσοχόον, εἶπεν εἰς αὐτόν νὰ κατασκευάσῃ δύο δίσκους καὶ νὰ γράψῃ, ἐπάνω μὲν εἰς τὸν ἓνα, τὸ ὄνομα τοῦ Αγίου. Ἐπάνω δὲ εἰς τὸν ἄλλον, τὸ ὄνομα τὸ ἐδικόν του. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκατασκεύασε καὶ τοὺς δύο, ἐπειδὴ ὁ δίσκος τοῦ Αγίου ἐφαίνετο λαμπρότερος καὶ χαριέστερος, τούτου χάριν ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος ἐκράτησε διὰ λόγου του τὸν δίσκον τοῦ Αγίου, χωρὶς νὰ ψηφίσῃ τὴν ἐπιγραφὴν ὅπου εἶχε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Αγίου. Ἐτυχε δὲ νὰ κάμη ταξείδιον εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς καιρὸν λοιπὸν ὅπου ἐδείπνα, ἔφερον ὁ δοῦλος εἰς τὴν τράπεζαν τὸν δίσκον τοῦ Αγίου γεμάτον ἀπὸ φαγητά. Ὁ δὲ ἀναίσθητος ἐκεῖνος καὶ ἀνευλαβῆς Χριστιανός, ἔτρωγεν ἀπὸ τὰ φαγητὰ τοῦ δίσκου χωρὶς κάμμίαν συστολὴν καὶ εὐλάβειαν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐσηκώθη ἡ τράπεζα, ἐπῆρην ὁ δοῦλος τὸν δίσκον, διὰ νὰ πλῦνῃ αὐτόν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ δίσκος παρασυρεῖς, δὲν ἤξεύρω πῶς, ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ δούλου, ἔπεσεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης. Ὁ δὲ δοῦλος σύντρομος γενόμενος καὶ πολλὰ φοβηθεὶς, πρὸς τούτους δέ, καὶ ὅλος αἰμωδιάσας καὶ χαννωθεὶς, ἔπεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν θάλασσαν.

Τοῦτο δὲ βλέπωντας ὁ αὐθέντης του, ἐλεινολογούμενος ἔλεγεν. Ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα τὸν ἄθλιον! διατὶ ἐπιθυμήσας τὸν δίσκον τοῦ Αγίου, ἰδοὺ κοντὰ εἰς τὸν δίσκον, ἔχασα καὶ τὸν δοῦλόν μου. Ἀλλὰ εἰς ἐσένα, Κύριε, κάμνω τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην, ὅτι ἀνίσως εὐρὼ μόνον τὸ λείψανον τοῦ δούλου μου, θέλω δώσω εἰς τὸν Μάρτυρά σου Ἅγιον Μηνᾶν μαζί με τὸν ἄλλον τοῦτον δίσκον, καὶ τὴν τιμὴν ὅπου εἶχεν ὁ καταβυθισθεὶς τοῦ Αγίου δίσκος. Ὅθεν εὐγαίνωντας ἀπὸ τὸ καίκιον, ἔβλεπεν εἰς τὴν παραθαλασσίαν, προσμένων καὶ ἐλπίζων νὰ ἰδῇ τὸ ζητούμενον νεκρὸν σῶμα τοῦ δούλου του. Ἐκεῖ λοιπὸν ὅπου ἐπρόσεχεν ἐπιμελῶς, ὦ τοῦ θαύματος! βλέπει τὸν δοῦλόν του ζωντανόν, ὅπου εὐγαίνειν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, κρατώντας εἰς τὰς χεῖρας τὸν τοῦ Αγίου δίσκον. Βλέπωντας δὲ αὐτόν, ἐξεπλάγη. Ὅθεν ἔκραξε μετὰ μεγάλης φωνῆς, τὸ θαῦμα τοῦ Αγίου κηρύττωντας. Οἱ δὲ ὄντες ἐν τῷ πλοίῳ, εὐγῆκαν ὅλοι ἔξω. Βλέποντες τὸν δοῦλον κρατοῦντα εἰς τὰς χεῖρας τὸν δίσκον, ἐθαύμαζον πολλὰ καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν. Ἐρώτησαν δὲ αὐτόν, μετὰ τί τρόπον ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ δοῦλος ἐδιηγῆθη, λέγων, ὅτι εὐθὺς ὅπου ἔπεσα εἰς τὴν θάλασσαν, ἦλθεν ἓνας ἄνθρωπος ὠραῖος, ὁμοῦ καὶ ἄλλοι δύο, καὶ μετὰ ἐπίασαν. Καὶ περιπατήσαντες μαζί με ἐμένα χθὲς καὶ σήμερον, ἦλθομεν ἕως ἐδῶ. Ὅθεν διεφημίσθη τὸ θαῦμα τοῦτο πανταχοῦ. Καὶ ἔνεκεν τούτου μεγαλύνεται ἕως τῆς σήμερον ὁ Χριστός, ὁ οὕτω δοξάζων τοὺς Ἅγίους του.

Καὶ μία δὲ γυναῖκα πηγαίνουσα εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Αγίου, ἐβιάσθη κατὰ τὴν στράταν ἀπὸ ἓνα εἰς αἰσχρὰν μίξιν. Ὅθεν ἐπικαλέσθη τὸν Ἅγιον νὰ τῇ βοηθήσῃ, ὁ δὲ Ἅγιος δὲν ἐπαράβλεψεν αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐφύλαξε καθαρὰν καὶ ἀμόλυντον, καὶ τὸν βιαστὴν ἐπόμπευσε καὶ θεάτρισε μετὰ τοιοῦτον τρόπον. Ὁ γὰρ βιαστής ἐκεῖνος, δέσας τὸ ἄλογόν του εἰς τὸ πόδι του, ἐβίαζε τὴν γυναῖκα, τὸ δὲ ἄλογον ἀγριώθη ἐναντίον τοῦ αὐθέντου του. Ὅθεν, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ἄτοπον πράξιν αὐτὸν ἐμπόδισεν, ἀλλὰ καὶ ἔσυρνε αὐτόν κατὰ γῆς. Καὶ δὲν ἐστάθη σύρνοντας, ἕως οὗ ἔφθασεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Αγίου. Ἐκεῖ δὲ μετὰ πολλὰς καὶ μεγάλας φωνὰς ἐχρεμέτισεν, ἥτοι ἐχλιμντίρισεν. Ὅθεν ἔκαμε πολλοὺς ἀνθρώπους νὰ εὐγουν ἔξω νὰ ἰδοῦν. Ἐτυχε γὰρ τότε νὰ ἦναι ἑορτή. Ὅθεν ἔτρεχεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Αγίου πλῆθος πολὺ Χριστιανῶν. Ὁ δὲ δυστυχὴς ἐκεῖνος, βλέπωντας ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὴν συνάθροισιν τοῦ λαοῦ, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸ ἄλογον, ὅπου ἀγριόνητο κατ' ἐπάνω του περισσότερο, βλέπωντας δὲ καὶ τὸν ἑαυτόν του, πῶς δὲν ἐβοηθεῖτο ἀπὸ κανένα, ἐφοβήθη, μήπως πάθῃ ἀπὸ τὸ ἄλογον κανένα κακὸν μεγαλίτερον. Ὅθεν ἐξωμολογήθη χωρὶς ἐντροπῆς ἔμπροσθεν εἰς ὅλους τὴν ἁμαρτίαν του. Καὶ εὐθὺς ἐστάθη τὸ ἄλογον μετὰ ἡμερότητα. Καὶ λοιπὸν λύσας τὸ ποδᾶρι του ἀπὸ τὸ ἄλογον, ἐμβῆκεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Αγίου, καὶ προσπίπτωντας εἰς τὴν ἁγίαν εἰκόνα του, ἐπαρακάλει αὐτόν, νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ λάβῃ ἄλλοτε τοιοῦτον, ἢ ἄλλον πειρασμόν.

Μίαν φορὰν ἐπρόσμεναν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Αγίου ἓνας κουτζὸς καὶ μία γυναῖκα βωβή, μαζί μετὰ ἄλλους πολλοὺς ἀσθενεῖς, διὰ νὰ λάβουν ἰατρειάν ἀπὸ τὸν Ἅγιον. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον, εἰς καιρὸν ὅπου ὅλοι οἱ ἀσθενεῖς ἐκοιμῶντο, φαίνεται ὁ Ἅγιος εἰς τὸν κουτζὸν καὶ τῷ λέγει. Τώρα ὅπου εἶναι ἡσυχία, πήγαινε καὶ πιάσαι τὸ ἐπανωφόριον τῆς βωβῆς γυναικός, καὶ θέλεις ἰατρευθῆς. Ἀπελθόντος δὲ τοῦ κουτζοῦ καὶ πιάσαντος τὸ ἐπανωφόριον τῆς βωβῆς, εὐθὺς ἐκεῖνη παραχθεῖσα ἐφώναξε, κατηγοροῦσα τάχα τὸν κουτζόν. Καὶ μετὰ τὸν νόστιμον τρόπον τοῦτον ἐλύθη ἡ γλῶσσά της. Ὁ δὲ κουτζὸς πάλιν ἐντραπεῖς ἀπὸ τὰ λόγια τῆς βωβῆς, εὐθὺς ἐσηκώθη εἰς τοὺς πόδας καὶ ἄρχισε διὰ νὰ φεύγῃ. Γνωρίσαντες δὲ καὶ οἱ δύο τὸ εἰς αὐτοὺς γενόμενον χαριέστατον θαῦμα παρὰ τοῦ Αγίου, ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

Ἐνας Ἑβραῖος ἔχωντας φίλον ἕνα Χριστιανόν, πολλαῖς φοραῖς ἐμπιστεύετο καὶ ἄφινεν εἰς αὐτὸν ἄσπρα ἱκανά, ὅταν ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τόπον μακρινόν. Εἰς τοῦτου λοιπὸν ἀφῆκε μίαν φορὰν παρακαταθήκην ἕνα πουγκεῖον μὲ πεντακόσια νομίσματα. Ὁ δὲ Χριστιανὸς ἔβαλε βουλήν νὰ ἀρνηθῆ τὴν παρακαταθήκην αὐτὴν τοῦ Ἑβραίου, τὸ ὁποῖον καὶ ἐποίησε διὰ τοῦ ἔργου. Ὅταν λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ἑβραῖος, ἐζήτησε τὰ ἄσπρα του, καθὼς εἶχε συνήθειαν, ὁ δὲ Χριστιανὸς δὲν ἐδίδε ταῦτα εἰς αὐτὸν λέγων. Ἐσὺ δὲν ἄφησες τίποτε εἰς ἐμένα κατὰ τὴν φορὰν ταύτην, καὶ τί ζητεῖς ἀπὸ λόγου μου; Ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀνελπίστως ἀκούσας τοῦτο, ἄλλος ἐξ ἄλλου ἔγινεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸν ἑαυτὸν του, λέγει πρὸς τὸν Χριστιανόν. Ἄλλο δὲν θέλει γένη, πάρεξ ὄρκος ἔχει νὰ διαλύσῃ τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην. Ἐπειδὴ καὶ δὲν ἦτόν τινας μάρτυς παρών, ὅταν ἐπαρέδωκά σοι τὰ ἄσπρα μου, μὲ τὸ νὰ εἶχον εἰς ἐσένα πληροφορίαν, ὅτι εἶσαι πιστὸς καὶ ἀληθὴς ἄνθρωπος. Ὅθεν ἐζήτηι ὁ Ἑβραῖος νὰ ἀποδειχθῆ διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἀληθεύει.

Ἐπῆγαν λοιπὸν καὶ οἱ δύο συμφώνως εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Καὶ παρευθὺς ὁ Χριστιανὸς χωρὶς ἀργοπορίαν ἔκαμεν ὄρκον, καὶ ἐβεβαίωσε τὴν ἄρνησιν τῆς παρακαταθήκης. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ ὄρκος ἐτελείωσεν, εὐγῆκαν καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὸν Ναόν, καὶ ἔκαβαλίκευσαν τὰ ἄλογά των. Τὸ δὲ ἄλογον τοῦ Χριστιανοῦ, ἀτακτοῦσε καὶ ἀγρίευεν ἐναντίον τοῦ αὐθέντου του. Καὶ δαγκάνωντας τὸ χαλιναρι, ἐφοβέριζεν, ὅτι θέλει προξενῆσαι εἰς τὸν καβαλάρην του πικρὸν θάνατον. Καὶ κατὰ μὲν τὸ παρὸν, ἐρρίψεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν, πλὴν δὲν τὸν ἔβλαψεν εἰς τὸ σῶμα. Ἐχάθη δὲ μόνον τὸ μανδύλι του, ὁμοῦ μὲ τὸ κλειδίον καὶ τὴν χρυσὴν βουλλάν του. Ἐπειτα πάλιν καβαλικεύσας, ἐπήγαινε μαζὶ μὲ τὸν Ἑβραῖον. Ὁ ὁποῖος μὴ ὑποφέρωντας τὴν ζημίαν, ἐλυπεῖτο πολλὰ εἰς τὸν δρόμον, καὶ ἀνεστέναζεν ἀπὸ βάθους καρδίας του. Τότε ὁ Χριστιανὸς λέγει πρὸς τὸν Ἑβραῖον. Ἐπειδὴ ὁ τόπος οὗτος, ὦ φίλε, εἶναι ἐπιτήδειος, ἃς καταβῶμεν ἀπὸ τὰ ἄλογα, καὶ ἃς φάγωμεν ψωμί.

Ὅταν δὲ ἄρχισαν διὰ νὰ τρώγουν, ἰδοὺ μετὰ ὀλίγον βλέπει ὁ Χριστιανὸς τὸν ἐδικόν του δοῦλον ἐλθόντα, καὶ κρατοῦντα, μὲ τὸ ἕνα μὲν χέρι, τὸ πουγκεῖον τοῦ Ἑβραίου. Μὲ τὸ ἄλλο δέ, τὸ κλειδί ὁμοῦ καὶ τὸ μανδύλιόν του. Ἰδὼν δὲ αὐτὰ ἐξεπλάγη. Καί, τί εἶναι τοῦτο; πρὸς τὸν δοῦλόν του εἶπε. Ὁ δὲ δοῦλος, ἕνας φοβερός, ἀπεκρίθη, ἦλθεν εἰς τὴν κυρίαν μου, καὶ δίδωντας εἰς αὐτὴν τὸ κλειδίον μὲ τὸ μανδύλι σου, εἶπε πρὸς αὐτήν. Μὲ ὀγλιγοράδα πολλὴν στείλαι τὸ πουγκεῖον τοῦ Ἑβραίου, διὰ νὰ μὴ κινδυνεύσῃ ὁ ἄνδρας σου. Ὅθεν ἐγὼ λαβὼν τοῦτο ἀπὸ τὴν κυρίαν μου, ἦλθον εἰς ἐσένα, καθὼς ἐπρόσταξες. Τότε ὁ Ἑβραῖος πασίχαρος γενόμενος, ἐγύρισε μαζὶ μὲ τὸν Χριστιανὸν εἰς τὸν Ἅγιον. Καὶ αὐτὸς μὲν, ἐπαρακάλει διὰ νὰ βαπτισθῆ, ὁ δὲ Χριστιανὸς, ἐζήτηι νὰ λάβῃ συγχώρησιν διὰ τὸν ψευδῆ ὄρκον, ὁποῦ ἔκαμε καὶ ἐπαρώργισε τὸν Θεόν. Ὅθεν καὶ οἱ δύο ἔλαβον ἐκεῖνο ὁποῦ ἐζήτησαν. Καὶ ὁ μὲν Ἑβραῖος ἔλαβε τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, ὁ δὲ Χριστιανὸς ἔλαβε τὴν τοῦ ὄρκου συγχώρησιν. Καὶ ἔτζι ἐγύρισαν εἰς τὰ ἴδια χαίροντες. (Τὸν κατὰ πλάτος Βίον τοῦ Ἁγίου ὄρα εἰς τὸν Νέον Ἐθσαυρόν. Τὸν δὲ ἐλληνικὸν τούτου Βίου συνέγραψεν ὁ Μεταφραστής, οὗ ἡ ἀρχή· «Βασιλεύοντος Διοκλητιανοῦ». Σφίζεται ἐν τῇ τῶν Ἰβήρων καὶ ἐν ἄλλαις.)

2. Γεωργίου Β. Μαυρομάτη,
«Ὁ Ἅγιος Μεγαλομάρτυς Μηνᾶς ὁ Αἰγύπτιος»,
Ἔκδοσις: Ἱερὸν Ἡσυχαστήριον Ἁγίου Μηνᾶ Βίγλας,
Ἰ. Μ. Μ. Λαύρας Ἁγίου Ὁρους, 1998, σελ. 3-26

Πρόλογος

Θέλοντας κανεὶς νὰ γράφει γιὰ τὸν βίον καὶ τὴν πολιτεία τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ τοῦ Μεγαλομάρτυρος, τοῦ Αἰγυπτίου καθὼς ἀνατρέχει στὶς πηγὰς καὶ τὶς μελετᾶ, ἀναγκαστικὰ σταματᾶ σὲ μερικὰ σπουδαῖα σημεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ἀντιπαρέλθει.

α. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἡ ὁμολογία του μπροστὰ στοὺς εἰδωλολάτρες. Ἡ σταθερὴ ὁμολογία του ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι τὰ εἰδωλα εἶναι ξύλα καὶ πέτρες, βουβὰ καὶ κουφά.

Ὁ Ἅγιος Μηνᾶς, Ὅπως καὶ ὅλοι οἱ Ἅγιοι, κατ' ἀρχὴν γνώριζαν πολὺ καλὰ τὰ λόγια ποῦ εἶπε ὁ Κύριος: «Πᾶς ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τὸν πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. θ' 32). Ὅμως, γιὰ τοὺς Ἅγίους ὁ Χριστὸς δὲν ἦταν μιὰ ἀπλὴ ἐξωτερικὴ γνώση, ἀλλὰ μιὰ βίωση. Δηλαδή, εἶχαν πραγματικὴ κοινωνία μὲ τὸ Δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ δι' αὐτοῦ μὲ ὁλόκληρη τὴν Ἁγία Τριάδα. Ἀπαύγασμα αὐτῆς τῆς βιώσεως εἶναι ἡ ὁμολογία. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ ὁμολογία τῶν ἀγίων, ὅπως λέει ὁ Κύριος γίνεται ἐν ἐμοί, δηλαδή διὰ τὸν Χριστοῦ καὶ ἐν Χριστῷ, χωρὶς τὴν κοινωνία μὲ τὸν Χριστὸ καὶ χωρὶς τὴν δύναμη τὸν εἶναι ἀδύνατον κανεὶς νὰ τὸν ὁμολογήσει. Ἐπομένως δὲν

μπορούμε να προτρέψουμε τους άλλους ή τον έαυτό μας σε μια όμολογία του Χριστού ως αληθινού Θεού, εάν δεν προηγηθεί ή κοινωνία μας με τον Ίησού Χριστό. Η όμολογία είναι μια φυσική κατάληξη της έν Χριστώ ζωής. Και το αποτέλεσμα αυτής της όμολογίας είναι να επέλθει, ως φυσική κατάληξη, η όμολογία του Χριστού μπροστά στον Πατέρα Του, γι' αυτόν που Τόν όμολόγησε άτι γή.

β. Ένα άλλο άξιοπρόσεκτο σημείο είναι το άφορητο μαρτύριο και ή μαρτυρία του Αγίου Μηνᾶ και γενικά το μαρτύριο και ή μαρτυρία όλων των Αγίων. Μαρτυρία είναι το να όμολογήσει κανείς την αλήθεια για την ύπαρξη του Θεού, για την ανάπλασή μας που έγινε έν Χριστώ, ότι ή Έκκλησία είναι ή ταμειούχος της θείας Χάριτος, ότι υπάρχει ζωή πέρα από τον τάφο, όπου θα ζει αιώνια ό άνθρωπος, ότι ό Χριστός είναι ό αληθινός Θεός και σώζεται όποιος ένώνεται με Αυτόν. Μαρτύριο είναι το τέλος μιας μαρτυρικής ζωής, ένα γεγονός το όποιο επισφραγίζει τη ζωή της μαρτυρίας.

Η μαρτυρία είναι φανερό πώς έχει μεγαλύτερη σημασία από το μαρτύριο, γιατί χωρίς τη μαρτυρία, είναι δυνατόν το μαρτύριο να μην έχει αξία. Το μαρτύριο είναι φυσική συνέπεια της μαρτυρίας. Αυτό το καταλαβαίνουμε αν λάβουμε υπ' όψη μας, ότι υπάρχουν Άγιοι οί όποιοι έδωσαν τη μαρτυρία τους, αλλά για διάφορους λόγους, που ό Θεός γνωρίζει, δεν όδηγήθηκαν στο μαρτύριο. Είναι μάρτυρες, γιατί έδωσαν μαρτυρία. Υπάρχουν και άλλοι, που πέθαναν μαρτυρικά, χωρίς να όμολογήσουν όρθόδοξα την αλήθεια για τον Χριστό και την αιώνια ζωή. Αυτοί είναι ψευδομάρτυρες, αφού δεν έχουν όρθόδοξη πίστη. Ό Άγιος Μηνᾶς είχε και μαρτυρία και μαρτύριο, και πρέπει να προσέξουμε ότι εκλήθη στο μαρτύριο με αποκάλυψη από τον Θεό.

γ. Η τιμή προς τον Αιγύπτιο Άγιο Μηνᾶ σε τόσα μέρη της Ελλάδος και του έξωτερικού από τους Όρθοδόξους Χριστιανούς, φανερώνει την οικουμενικότητα της Όρθοδοξίας. Γιατί στον χώρο του σώματος του Χριστού, που είναι ή Έκκλησία, δεν χωρούν φυλετισμοί και έθνισμοί. Είναι σαφής ό λόγος του Αποστόλου Παύλου: «Όσοι εις Χριστόν έβαπτίσθητε, Χριστόν ένεδύσασθε. Ούκ ένι Ίουδαίος, ούδè Έλλην ούκ ένι δούλος, ούδè έλευθερος ούκ ένι άρσεν και θήλυ· πάντες γάρ ύμεις εις έστε έν Χριστώ Ίησού» (Γαλ. γ' 27-28). Στην Έκκλησία συγκροτείται ένα νέο «γένος έκλεκτόν, βασιλείον ιεράτευμα, έθνος άγιον, λαός εις περιποίησιν» (Α' Πετρ. β' 9). Η ύπέρβαση του φυλετισμού επιτυγχάνεται δια του Αγίου Πνεύματος, το Όποιο ενεργεί μέσα στην Έκκλησία. Ό Θεός καλεί όλα τα έθνη να δεχθούν την Αποκάλυψη που δόθηκε δια του Χριστού στους ανθρώπους. Με τα μυστήρια της Έκκλησίας ό άνθρωπος εισάγεται και ζή σε μια οικογένεια που είναι υπεράνω της άτομικής του οικογενείας και αυτής της ίδιας της πατρίδος. Χωρίς να καταργούνται οί οικογενειακές και έθνικές σχέσεις έν τούτοις αποκτά μια άλλη μεγάλη και ευρύτερη οικογένεια.

Σ' αυτήν την οικογένεια βρίσκει ό κάθε πραγματικός Όρθόδοξος τον Αιγύπτιο Άγιο Μηνᾶ και τον τιμᾶ και τον έπικαλείται. Σ' αυτήν την οικογένεια, που δεν καταργεί πατρίδες και έθνη, αλλά τα υπερβαίνει, ό Αιγύπτιος Άγιος Μηνᾶς συναντά τους πιστούς Όρθοδόξους όλων των έθνοτήτων και τους ευεργετεί θαυματουργώντας χωρίς διακρίσεις.

δ. Άς τελειώσουμε τις έπισημάνσεις στρέφοντας την προσοχή μας σε ένα άκόμη σημείο του βίου του Αγίου Μηνᾶ, ό όποιος παρατίθεται στη συνέχεια. Ακόμη και από τα έλάχιστα θαύματα, που παρατίθενται στο Συναξάριο και στο Βίο του, φαίνεται ότι οί Άγιοι της Έκκλησίας μας είναι ζωντανά μέλη της, που ένδιαφέρονται για τη σωτηρία των πιστών και τους βοηθούν στις τρέχουσες ανάγκες και πειρασμούς τους.

Γιατί τα θαύματα του Αγίου Μηνᾶ δεν συνέβησαν κάποτε, για να άποδοθούν σε συμπτώσεις, συγκυρίες και φαντασίες των ανθρώπων, αλλά πραγματοποιούνται συνεχώς μέσα στον χρόνο και μέσα στην Έκκλησία για να φανερώσουν τη στενή σχέση του Αγίου με έμάς, που ζούμε αυτή την εποχή και αγωνιζόμαστε για τη σωτηρία μας.

Έκδόσεις που περιέχουν τον βίο και την Ακολουθία του Αγίου Μηνᾶ υπάρχουν πολλές και μερικές είναι πολυ άξιόλογες. Η έκδοσή μας αυτή διαφέρει στο ότι με τον σχολιασμό της Ακολουθίας βοηθείται ό πιστός στην κατανόηση του κειμένου και θεωρείται αυτό σημαντικό, όταν λάβει κανείς υπ' όψη του την άλλοιωση της γλώσσας μας, ή όποια δεν έγινε στη φυσική ροή του χρόνου, αλλά δια διαταγμάτων και νόμων που ψηφίστηκαν έν μιᾶ νυκτί.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

α) Η καταγωγή και τα νεανικά του χρόνια.

Οί παλαιοί βιογράφοι του Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ μάς δίνουν λίγα στοιχεία για την παιδική και νεανική του ηλικία.

Από τὰ λίγα αὐτά, πού γνωρίζουμε, εἶναι τὸ ὅτι καταγόταν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ ὅτι γεννήθηκε καὶ ἔζησε τὸν Γ΄ μετὰ Χριστὸν αἰῶνα (ἴσως τὸ 250 μ.Χ.), ἐφόσον στὸν βίο του ἀναφέρονται ἄρχοντες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἐνα ἄλλο γνωστὸ στοιχεῖο εἶναι τὸ ὅτι οἱ γονεῖς τοῦ Μηνᾶ ἦσαν εἰδωλολάτρες καὶ ἐπομένως μετὰ τὰ κριτήρια τῆς πίστεώς μας, ἀσεβεῖς. Δηλαδή δὲν σέβονταν τὸν ἀληθινὸ Θεό.

Ὡς τόπος γεννήσεώς του ἀναφέρεται τὸ Νίκιον τῆς Αἰγύπτου, τὸ ὁποῖο συμπίπτει μετὰ τὸ σημερινὸ Κάιρο.

Προερχόμενος ἀπὸ εἰδωλολάτρες γονεῖς ἦταν φυσικὸ νὰ ὀδηγηθεῖ, στὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς του τουλάχιστον, στὴν εἰδωλολατρικὴ πίστη. Φαίνεται ὅμως πὼς ὁ Θεός, ὁ παντογνώστης καὶ καρδιογνώστης, ἔβλεπε ἀλλὰ πράγματα στὴν καρδιὰ τοῦ Μηνᾶ. Καὶ στὴν ἐφηβικὴ του ἡλικία, μετὰ τὸν τρόπο πού δὲν ἀναφέρουν οἱ βιογράφοι του, τὸν ὀδήγησε στὴν ἀληθινὴ πίστη. Γιατὶ ὁ Θεὸς ἔβλεπε στὸν Μηνᾶ τὸν μελλοντικὸ ὁμολογητὴ καὶ μάρτυρα, ὅπως πολὺ πρὶν συνέβη αὐτὸ καὶ μετὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο. Ἴσως, στὴν ἐπιστροφὴ τοῦ Μηνᾶ στὴν πίστη, ὁ Θεὸς νὰ χρησιμοποίησε τοὺς Χριστιανοὺς τῆς πατρίδας του, ἢ κάποιους μάρτυρες πού «ὀμιλοῦν» καὶ μόνο μετὰ τὸ μαρτύριό τους. Ἴσως πάλι κάποιους μοναχοὺς πού, κατ' ἀνθρώπου, βρέθηκαν τυχαία στὴ ζωὴ του. Τὸ θέμα εἶναι ὅτι ὁ Μηνᾶς εἶδε τὴ ματαιότητά καὶ πλάνη τῶν εἰδώλων καὶ γνώρισε τὸ μεγαλεῖο τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν.

β) Ὁ Μηνᾶς στρατιωτικός.

Ὅταν μεγάλωσε ὁ Μηνᾶς διάλεξε γιὰ ἐπάγγελμα τὴ στρατιωτικὴ σταδιοδρομία στὸ ρωμαϊκὸ στρατό, κάτι πού γιὰ τὴν ἐποχὴ του ἦταν πολὺ τιμητικὸ. Κατατάχθηκε στὸ ἵππικὸ τάγμα τῶν Ρουταλικῶν, κάτω ἀπὸ τὶς διαταγὲς κάποιου Ἀργυρίσκου. Τὸ τάγμα αὐτὸ εἶχε τὴν ἕδρα του στὸ Κοτυαεῖο τῆς Φρυγίας Σαλουταρίας, δηλαδή στὴ σημερινὴ Κιουτάχεια.

Ὁ στρατὸς σὲ ὅλες τὶς ἐποχὲς θεωρεῖται σχολεῖο. Σχολεῖο, στὸ ὁποῖο κανεὶς διδάσκεται θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ πράγματα, ἀνάλογα πάντοτε καὶ μετὰ τὶς καταβολὲς καὶ τὴ δεκτικότητά του. Καὶ μπορεῖ ὁ Μηνᾶς νὰ διδάχθηκε πολλὰ γιὰ τὴ στρατιωτικὴ τέχνη, τὰ ὁποῖα νὰ ἀποτελοῦσαν τὴν ἐγγύηση γιὰ μιὰ ἀξιοζήλευτη σταδιοδρομία στὸν ρωμαϊκὸ στρατό, (καθὼς μάλιστα διακρίθηκε γιὰ τὴν ἀνδρεία καὶ τὴ σύνεσή του, ὥστε νὰ ἀποσπᾶσει τοὺς ἐπαίνοιους καὶ τὴν ἐκτίμηση τῶν προϊσταμένων του), ἐκεῖ ὅμως ἐνισχύθηκε ἀκόμη περισσότερο στὴν πίστη του στὸν Χριστό, καθὼς μεταξὺ τῶν συστρατιωτῶν του βρῆκε καὶ Χριστιανούς. Καὶ ἡ ἐπικοινωνία αὐτὴ καὶ συναναστροφή ἐπαιξάν σπουδαῖο ρόλο στὴ μετέπειτα ζωὴ του.

γ) Ὁ Μηνᾶς μόνος του μετὰ τὸν Θεό.

Καὶ ἀσφαλῶς δὲν ἀνεχόταν τὴν εἰδωλολατρεία ὁ Μηνᾶς, μετὰ τὴν ἠθικὴ σήψη μάλιστα, πού τὴν ἀκολουθοῦσε. Τὴν εἰδωλολατρεία πού ἐπικρατοῦσε στὸ στράτευμα, ὅπως καὶ σὲ ὅλη τὴ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία. Καὶ ἔβλεπε μετὰ τὰ ἐσωτερικά του μάτια πὼς πλησίαζε τὸ τέλος τῆς. Ὅμως κάθε θηρίο, πρὶν νὰ πεθάνει, ἔχει τὶς τελευταῖες του ἀναλαμπές. Ἔτσι κι ἐκεῖνη. Ἀφανίστηκε καὶ ἀπεχώρησε ἀπὸ τὸ θέατρο τῆς ἱστορίας ξεσηκώνοντας διωγμοὺς κυρίως ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

Τὸ 297, λοιπόν, μ.Χ. ὁ αὐτοκράτορας Μαξιμιανός, πού ἠγεμόνευε μαζί μετὰ τὸν Διοκλητιανό, διέταξε διωγμὸ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ ταξίαρχος Φιρμηλιανός, στὸν ὁποῖον ἀνῆκε καὶ ἡ μονάδα τοῦ Μηνᾶ, πῆρε ἐντολὴ νὰ μεταφέρει τὰ στρατεύματά του στὴ Βερβερία τῆς Βόρειας Ἀφρικῆς μετὰ σκοπὸ νὰ συλλαμβάνουν τοὺς Χριστιανούς, νὰ τοὺς βασανίζουν γιὰ νὰ ἀλλάξουν τὴν πίστη τους καὶ ἐπιστρέψουν στὴν εἰδωλολατρεία, καὶ στὴν ἐπιμονή τους νὰ τοὺς σκοτώνουν.

Ὁ Μηνᾶς δὲν τὸ ἀντέξε αὐτό. Κι' ὅταν πληροφορήθηκε τὸν σκοπὸ τῆς ἐκστρατείας, μετὰ ἀγανάκτηση καὶ μίσος, τώρα πλέον, γιὰ τὸ στρατιωτικὸ ἐπάγγελμα, λιποτάκτησε. Πέταξε τὴ στρατιωτικὴ του ζώνη, πού ἦταν τὸ ἐξωτερικὸ γνώρισμα τοῦ στρατιώτη, καὶ ἀνέβηκε στὸ βουνό, πού βρισκόταν πρὸ πάνω ἀπὸ τὸ Κοτυαεῖο, ἀφιερώνοντας ὀλοκληρωτικὰ τὸν ἑαυτό του στὸν Θεὸ καὶ ζώντας ἀσκητικὸ βίο, μετὰ προσευχῆ, νηστείας καὶ ἀγρυπνίας. Προτίμησε νὰ ζεῖ μετὰ τὰ θηρία παρὰ νὰ βρῆσκει μετὰ τοὺς εἰδωλολάτρες, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ βουνό, καὶ ζώντας αὐτὴ τὴ ζωὴ τῆς ἀσκήσεως, ἔμεινε ὁ Μηνᾶς ἀρκετὸν καιρὸ. Ἡ πίστη του σιγά-σιγά δυνάμωνε καὶ ἡ καρδιὰ του κεκαθαρμένη γέμιζε ἀπὸ θεῖο ζῆλο. Ὁ νοῦς του φωτίσθηκε καὶ ἀναψε μέσα του ἡ φλόγα τῆς θείας ἀγάπης, καὶ ὁ πόθος του νὰ ὁμολογήσει δημοσίᾳ τὸν Χριστό

καὶ νὰ μαρτυρήσει γι' Αὐτόν. Τότε τοῦ ἀποκαλύφθηκε ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ μαρτυρίου ἔφθασε.

Καὶ καθὼς οἱ εἰδήσεις, ποὺ ἔφταναν στὸν τόπο τῆς ἀσκήσεώς του, μιλοῦσαν γιὰ φοβεροὺς διωγμοὺς καὶ βασανιστήρια Χριστιανῶν, ἀκόμη καὶ γερόντων καὶ γυναικῶν καὶ παιδιῶν, ποὺ διαπράττονταν ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις μὲ σκληρότητα καὶ ὠμὴ βία, ἔχασε τὴν ἡσυχία του.

Τοῦ φαινόταν πῶς εἶναι ἀδικία καὶ ἀνισότητα, ἐκεῖνος νὰ ἀπολαμβάνει τὴν ἡσυχία καὶ τὴν ἀσφάλεια καὶ οἱ Χριστιανοί, ποὺ ζοῦσαν στὶς πόλεις νὰ ρίχνονται στὶς φυλακές, νὰ βασανίζονται καὶ νὰ πεθαίνουν. Κι' ὅταν τόσες γυναῖκες καὶ παιδιὰ καὶ γέροντες καταφρονοῦσαν τοὺς κινδύνους καὶ περιγελοῦσαν ὅλα τὰ εἶδη τῶν βασανιστηρίων, τοὺς τροχοὺς, τὰ μαχαίρια, τὰ σιδερένια νύχια, τὶς ἀναμμένες λαμπάδες, τὰ ξίφη καὶ τὰ θηρία, αὐτὸς νὰ βρίσκεται ἀπαθὴς στὸ βουνό.

δ) Ὁμολογία πίστεως τοῦ Μηνᾶ καὶ ἔλεγχος τῶν εἰδώλων.

Ὅλα αὐτὰ τὸν ἔκαναν νὰ πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ κατεβεῖ ἀπὸ τὸ βουνὸ στὴν πόλη. Τὴν ἡμέρα ἐκείνη οἱ εἰδωλολάτρεις εἶχαν γιορτὴ καὶ πανηγύριζαν μὲ χορούς, ἀγῶνες, ἵπποδρομίες καὶ διασκεδάσεις. Ἦταν μιὰ καλὴ εὐκαιρία γιὰ τὸν Μηνᾶ. Στάθηκε στὴ μέση τῆς συγκεντρώσεώς τους καὶ φώναξε δυνατὰ:

Εἶναι καιρὸς πλέον, ὅλοι ἐσεῖς νὰ μάθετε πῶς ἕνας εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὅσο γι' αὐτὰ τὰ εἰδῶλα ποὺ ἐσεῖς λατρεύετε, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ξύλα τυφλά, ἄλαλα καὶ ἀναίσθητα.

Ὅταν οἱ εἰδωλολάτρεις ἄκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια, ἄφησαν τοὺς χορούς, τοὺς ἀγῶνες καὶ τὰ παιχνίδια καὶ συγκεντρώθηκαν γύρω του γιὰ νὰ δοῦν ποιὸς ἦταν. Καὶ θαύμασαν γιὰ τὸ πῶς ἕνας ἀπλοϊκὸς ἄνθρωπος τόλμησε μόνος του νὰ ἐκστομίσει αὐτὰ τὰ τολμηρὰ λόγια μπροστὰ σὲ τόσο μεγάλο πλῆθος.

Μέσα στὸ πλῆθος ὑπῆρχαν καὶ κρυπτοχριστιανοί, ποὺ χάρηκαν καὶ θαύμασαν πολὺ τὸ μεγάλο θάρρος του καὶ ἐνισχύθηκαν στὴν πίστη τους.

Ἀντίθετα οἱ εἰδωλολάτρεις, μετὰ τὸν πρῶτο θαυμασμό, γέμισαν μὲ ὀργὴ καὶ λύσσα ὄρμησαν ἐπάνω του καὶ τὸν συνέλαβαν. Σέρνοντάς τον καὶ χτυπώντας τον τὸν ἔφεραν μπροστὰ στὸν διοικητὴ τῆς πόλεως, τὸν Πύρρο. Ἐκείνη τὴν ὥρα καθόταν σὲ ἕναν ὑψηλὸ θρόνο καὶ παρακολουθοῦσε τὴ γιορτὴ.

Ἡ σεμνὴ περιβολὴ τοῦ Μηνᾶ, ἡ ἡλικία του -ἦταν τότε γύρω στὰ πενήντα του- γενικὰ ἡ μορφή του, ἔκαναν τὸν διοικητὴ νὰ τὸν ἐξετάσει μὲ καλωσύνη. Τὸν ρώτησε, λοιπόν, μὲ ἡρεμία ἀπὸ ποῖα χώρα καταγόταν, πῶς λεγόταν, ποιὸς ἦταν καὶ ποῖα θρησκεία πρέσβευε.

Ὁ Μηνᾶς τότε τοῦ ἀπήντησε μὲ θάρρος: Λέγομαι Μηνᾶς καὶ κατάγομαι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Κάποτε ἦμουν κι ἐγὼ στρατιώτης, ἀλλὰ βλέποντας πῶς ἐσεῖς οἱ εἰδωλολάτρεις εἴσαστε σκληροὶ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἀσεβεῖς, παράτησα τὰ ἀξιώματά σας καὶ ἔφυγα στὰ βουνὰ γιὰ νὰ ζήσω ὡς Χριστιανός. Τώρα ἦλθα νὰ παρουσιασθῶ μπροστὰ σας καὶ νὰ ὁμολογήσω πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς γιατί κι' Αὐτὸς θὰ μὲ ὁμολογήσει ὡς ταπεινὸ δοῦλο Του, ἄξιο τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅπως τὸ διακήρυξε ὁ ἴδιος: «Καθέναν ποὺ θὰ μὲ ὁμολογήσει μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους, αὐτὸν θὰ τὸν ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ μπροστὰ στὸν Πατέρα μου, ποὺ βρίσκεται στοὺς οὐρανοὺς» (Λουκ. ιβ' 8).

Ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ ὁ διοικητὴς θύμωσε πολὺ καὶ διέταξε νὰ φυλακίσουν τὸν Μηνᾶ, γιὰ νὰ σκεφθεῖ μὲ ποῖο μαρτύριο θὰ τὸν θανατώσει.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα, ὅταν τελείωσε πιά τὸ εἰδωλολατρικὸ πανηγύρι, ὁ Πύρρος διέταξε νὰ φέρουν τὸν Μηνᾶ, ἀπὸ τὴ φυλακὴ, μπροστὰ του. Κι ὅταν τὸν ἔφεραν, τοῦ ἐξέθεσε δύο κατηγορίες. Ἡ πρώτη ἦταν πῶς τόλμησε νὰ λέει ὑβριστικὰ λόγια γιὰ τοὺς θεοὺς μπροστὰ σὲ τόσο πλῆθος, χωρὶς νὰ λογαριάσει τὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ διοικητοῦ. Καὶ ἡ δευτέρη κατηγορία, πῶς λιποτάκτησε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τοῦ βασιλιᾶ.

Ὁ Μηνᾶς παραδεχόμενος τὶς κατηγορίες, τοῦ ἀπάντησε μὲ θάρρος:

- Ναί, ἄρχοντά μου, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο πρέπει νὰ ὁμολογοῦμε φανερὰ καὶ μὲ θάρρος τὸν Χριστό, διότι εἶναι Θεός, καὶ τὸ ἀληθινὸ φῶς. Καὶ δὲν πρέπει νὰ φοβόμαστε ἐκείνους, ποὺ σκοτώνουν τὸ σῶμα, δὲν μποροῦν ὅμως νὰ βλάψουν τὴν ψυχὴ (Ματθ. ι' 28), ἀλλὰ καὶ νὰ Τὸν διακηρύττουμε μὲ

ὄλη μας τὴ δύναμη.

Ὁ διοικητὴς ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Μηνᾶ καὶ τοῦ εἶπε:

- Μηνᾶ, δὲν εἶσαι κανένας ἀνόητος νέος, ποὺ νὰ μὴ γνωρίζει τὸ συμφέρον του. Εἶσαι σχεδὸν γέρος. Μὴ συμπεριφέρεσαι, λοιπόν, ἀνόητα, καταφρονώντας τὴ ζωὴ καὶ προτιμώντας τὸν θάνατο. Σκέψου σὰν ὄριμος ἄνδρας καὶ ἔλα μὲ τὸ μέρος μας γιὰ νὰ ἔχεις τὴν πρώτη θέση. Οἱ θεοὶ ποὺ χθὲς ἐβρίζεις θὰ σὲ συγχωρήσουν καὶ ὁ βασιλιάς θὰ σὲ τιμήσει.

Ὁ Μηνᾶς, σὰν ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ διοικητοῦ, γέλασε καὶ τοῦ εἶπε:

- Ἄρχοντά μου, δὲν ὑπάρχει τίποτε στὸν κόσμος, τὸ ὁποῖο νὰ μπορεῖ νὰ μὲ κάνει νὰ ἀλλάξω γνώμη. Δὲν ὑπάρχει κανένα βασανιστήριον ποὺ νὰ μπορέσει νὰ μὲ χωρίσει ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Κι ἂν θέλεις νὰ τὸ δοκιμάσεις στὴν πράξη, μεταχειρίσου ὅποιο βάσανο θέλεις καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνη.

ε) Ὁ Μηνᾶς στὰ βασανιστήρια.

Ἀκούγοντας τὰ προκλητικὰ αὐτὰ λόγια τοῦ Μηνᾶ ὁ Πύρρος, ἔξω φρενῶν καὶ μὲ ἀσυγκράτητο θυμὸ πρόσταξε τοὺς στρατιῶτες του:

- Πιάστε αὐτὸν τὸν ὑβριστὴ καὶ τεντώστε τον στὴ γῆ ἀπὸ τὰ τέσσερα ἄκρα του. Πάρτε νωπὰ βούρευρα καὶ χτυπάτε τὸν ἀλύπητα, γιὰ νὰ ἀπολαύσει ἐκεῖνο ποὺ ζητᾶ.

Οἱ στρατιῶτες ἀνέλαβαν ἀμέσως τὸ ἔργο. Ἀλλ' ὁ Μηνᾶς ἔδειξε τέτοια καρτερία καὶ ὑπομονή, ποὺ θὰ νόμιζε κανεὶς πὼς βασανιζόταν κάποιος ἄλλος καὶ ὄχι αὐτός, καὶ φαινόταν πὼς τὸ μαρτύριο μᾶλλον τὸν εὐχαριστοῦσε. Οἱ στρατιῶτες κουράστηκαν νὰ χτυποῦν καὶ ἄλλαξαν δυὸ τρεῖς φορές, χωρὶς νὰ ἀλλάξει ὁ Μηνᾶς. Καὶ ὅλοι θαύμαζαν τὴν ἀνδρεία καὶ ὑπομονή του.

Κάποιος παλιὸς του φίλος ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες, ὁ Πηγάσιος, βλέποντας πὼς τὸ σῶμα τοῦ Μηνᾶ κόντευε νὰ διαλυθεῖ ἀπὸ τὶς πολλὰς πληγές, τὸν πλησίασε καὶ τὸν παρακάλεσε:

- Δὲν βλέπεις, Μηνᾶ, πὼς σχεδὸν ἔχεις διαλυθεῖ; Οἱ σάρκες σου κολλᾶνε στὰ λουριὰ τῶν μαστιγίων καὶ σὲ λίγη ὥρα ἄδικα θὰ θανατωθεῖς; Πές μόνο μὲ τὰ χεῖλη σου πὼς θυσιάζεις στὰ εἰδῶλα, καὶ ὁ Θεὸς σου, ποὺ γνωρίζει τὴν καρδιά σου, δὲν θὰ στὸ λογαριάσει. Δὲν θὰ τὸ κάνεις μὲ τὴ θέλησή σου, ἀλλὰ ὑποχωρώντας μόνο στὴ βία καὶ τὶς ἀφόρητες πληγές.

Ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Μηνᾶς, τὸν κύτταξε μὲ αὐστηρὸ βλέμμα καὶ τοῦ εἶπε:

- Φύγε ἀπὸ κοντά μου, ἐχθρὲ τῆς ἀλήθειας. Δὲν εἶσαι πᾶ φίλος μου, ὅταν λὲς αὐτὰ τὰ λόγια. Ἐγὼ μόνο στὸν Χριστὸ προσφέρω θυσιές καὶ θὰ θυσιαστῶ μόνο σ' Αὐτόν, ποὺ εἶναι βοηθὸς καὶ σωτήρας μου. Αὐτὸς μὲ βοηθᾶ γιὰ νὰ ὑπομένω καὶ νὰ ἀντέχω τὶς πληγές αὐτὲς μὲ χαρὰ.

Πεισματωμένος ὁ Πύρρος ἀπὸ τὴ στάση αὐτὴ τοῦ Μηνᾶ, πρόσταξε τοὺς στρατιῶτες του νὰ τὸν δέσουν ψηλὰ τεντωμένον, ἐπάνω σε ὄρθια σανίδα καὶ μὲ σιδερένια νύχια νὰ ξύνουν τὸ σῶμα του μέχρι ποὺ νὰ φανοῦν τὰ σπλάχνα του.

Σὲ ὄλη τὴ διάρκεια καὶ αὐτοῦ του βασανιστηρίου ὁ ἄκαρδος Πύρρος τὸν εἰρωνευόταν λέγοντας:

- Δοκίμασε, Μηνᾶ, στὸ σῶμα σου λίγα βασανιστήρια, γιὰ νὰ σωφρονιστεῖς, ἢ μήπως θέλεις καὶ ἄλλη τιμωρία γιὰ νὰ αἰσθανθεῖς πῶς μεγάλη χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση;

Ὁ Μάρτυρας τότε τοῦ ἀπήντησε:

- Εἶναι ἀνοησία σου νὰ νομίζεις πὼς θὰ μοῦ ἀλλάξεις τὴν πίστη μὲ τέτοια παιχνίδια. Στὸ ξαναλέω πὼς μὲ κανένα μαρτύριο δὲν πρόκειται νὰ μετακινήσεις οὔτε νὰ σαλέψεις τὴν ὁμολογία μου στὸν Χριστό.

Τότε ὁ Πύρρος διέταξε τοὺς στρατιῶτες νὰ ξύνουν τὸ σῶμα τοῦ Μηνᾶ πῶς δυνατὰ. Καὶ συγχρόνως τοῦ ἔλεγε:

- Ἄφησε τὸ πείσμα σου, Μηνᾶ, καὶ ὑποτάξου στὴ διαταγὴ τοῦ μεγάλου αὐτοκράτορος Μαξιμιανοῦ.

Καὶ ὁ ἄρχοντας πῆρε τὴν κατάλληλη ἀπάντηση ἀπὸ τὸν Μηνᾶ:

- Φαίνεται πώς δεν ξέρεις ποιός είναι ο Βασιλιάς, στον όποιον πιστεύω, γι' αυτό με παροτρύνεις να Τον άπαρνηθώ και να ύποταχθώ στον θνητό γήινο βασιλιά. Έγώ, όμως, δεν άρνούμαι τον άληθινό Βασιλιά, που χαρίζει ζωή και πνοή σε όλα όσα υπάρχουν στη γή και δίνει και την έξουσία στους βασιλείς.

Ή έπιμονή του Μηνά έκανε τον Πύρρο να άπελπιστεί. Γι' αυτό δοκίμασε άλλη μέθοδο για να τον προσελκύσει. Έκανε πώς δεν άντιλαμβανόταν τί του έλεγε ο Μηνάς και τον ρώτησε:

- Και ποιός είναι, Μηνά, αυτός που δίνει έξουσία στους βασιλείς και είναι βασιλιάς όλης της κτίσεως;

Έτσι δόθηκε στον Μηνά μιá φορά άκόμη ή εύκαιρία να όμολογήσει τον Χριστό. Απήντησε στον Πύρρο:

- Αυτός, άρχοντά μου, είναι ο Ίησους Χριστός, ο Υίός του Θεού. Είναι άθάνατος και σ' Αυτόν ύποτάσσονται όλα όσα υπάρχουν στον ούρανό και τη γή.

Ο σκληρός άρχοντας άπήντησε με έμφαση:

- Δεν ξέρεις, Μηνά, πώς το όνομα αυτό που άναφέρεις, έξοργίζει τους βασιλείς και προστάζουν να σάς τιμωρούμε άλύπητα, όταν το προφέρετε;

Κι ο Άγιος του άποκρίθηκε:

- Δεν μ' ενδιαφέρει, ούτε με στενοχωρεί άν έξοργίζονται οι βασιλείς. Έγώ έχω ένα σκοπό μόνο: Να πεθάνω όμολογώντας το όνομα του Ίησού Χριστού, γιατί όπως λέει ο Απόστολος Παύλος, τίποτε δεν μπορεί να μάς χωρίσει από την άγάπη του Χριστού. Ούτε θλίψη, ούτε διωγμός, ούτε λύπη, ούτε γυμνότητα, ούτε κίνδυνος, ούτε θάνατος με ξίφος (Ρωμ. η' 38).

Άγρίεψε ο Πύρρος άκούγοντας αυτά τα λόγια του Μηνά και πρόσταξε τους στρατιώτες να πάρουν τρίχινα σακκιά και με αυτά να τρίβουν δυνατά το ήδη γδαρμένο σώμα του Μηνά. Έκείνος, παρ' όλα αυτά άκαμπτος, τους έλεγε:

- Ξεντύνομαι σήμερα τον δερμάτινο χιτώνα της άμαρτίας και ντύνομαι το λαμπρό φόρεμα της βασιλείας του Θεού.

Ο Πύρρος πρόσθεσε κι' άλλο βασανιστήριο, όταν είδε πώς ο Μηνάς δεν λύγισε. Πρόσταξε να ανάψουν λαμπάδες και να καίνε το πληγωμένο σώμα του Μηνά. Ούτε όμως και με αυτό έφερνε το άποτέλεσμα που ήθελε, γιατί ο Μηνάς θεωρούσε το βασανιστήριο αυτό παιχνίδι και έλεγε:

- Έχω βοηθό μου τον Χριστό, που μάς δίδαξε να μη φοβόμαστε εκείνους που σκοτώνουν το σώμα, αλλά δεν μπορούν να βλάψουν την ψυχή μας (Ματθ. ι' 28).

Όταν άπελπισμένος ο Πύρρος είδε πώς τίποτε δεν μπορούσε να πτοήσει τον Μηνά, πρόσταξε να τον κατεβάσουν από το ξύλο και άφοϋ τον φέραν μπροστά του, τον ρώτησε:

- Πές μου, Μηνά, από ποϋ απέκτησες αυτή τη σοφία, ώστε να άποκρίνεσαι στο κάθε τί με τόση εύστοχία, άφοϋ ήσουν ένας τραχύς στρατιώτης, συνηθισμένος στους πολέμους και σκοτωμούς;

Ο Μηνάς, φωτιζόμενος από τον Θεό, είπε:

- Ο Θεός μου, που είναι ή μόνη άληθινή σοφία, με φώτισε να έλέγξω την άθεΐα σας. Αυτός μάς δίδαξε πώς, «όταν πηγαίνετε μπροστά σε βασιλείς και ήγεμόνες για το όνομά μου, να μη φροντίζετε πώς και τί θα μιλήσετε, διότι την ώρα εκείνη θα σάς δοθεί σοφία, ώστε κανένας να μη μπορεί να σάς φέρει αντίρρηση ή να σάς άντισταθεί κι' όταν άκόμη δεν συμφωνεί μαζί σας» (Λουκ. κα' 15).

Ο Πύρρος ρώτησε:

- Ήξερε ο Χριστός σας ότι έπρόκειτο να βασανιστείτε από έμάς;

Και ο Μηνάς του άπήντησε:

- Και βέβαια το ήξερε, γιατί είναι Θεός άληθινός, παντογνώστης, και γνωρίζει τα πάντα που πρόκειται να συμβούν.

Τέλος, ὁ Πύρρος, μὴ μπορώντας νὰ ἀποστομώσει τὸν Μηνᾶ με κανέναν τρόπο, καὶ γιὰ νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴ συζήτηση, τοῦ εἶπε:

- Ἄφησε, Μηνᾶ, τὶς μωρολογίες καὶ τὶς περιττολογίες καὶ διάλεξε ἕνα ἀπὸ τὰ δύο. Τὸ νὰ ἀκολουθήσεις τὸν Χριστό, ἢ νὰ ἔλθεις μαζί μας.

Ὁ Μηνᾶς τοῦ ἀπήντησε:

- Μὲ τὸν Χριστό μου ἤμουν, εἶμαι καὶ θὰ εἶμαι πάντοτε. Κι' ὁ Πύρρος πρόσθεσε:

- Λυπᾶμαι νὰ σὲ θανατώσω, Μηνᾶ, γιατί μοῦ φαίνεσαι καλὸς ἄνθρωπος. Σοῦ δίνω προθεσμία μιᾶς ὥρας γιὰ νὰ σκεφτεῖς τὸ ζήτημα καλύτερα.

Ὅμως ὁ Ἅγιος τὸν διέκοψε:

- Καὶ δέκα χρόνια κι' ἂν μ' ἀφήσεις, ἄρχοντά μου, δὲν πρόκειται νὰ ἀλλάξω γνώμη καὶ αὐτὸ ποὺ ξέρω εἶναι νὰ κηρύττω πάντα τὸν Χριστό μου, ἀληθινὸ Θεό, τοὺς δὲ δικούς σας θεοὺς νὰ τοὺς ὀνομάζω, ὅπως καὶ πραγματικά εἶναι, ξύλα κουφὰ καὶ τυφλὰ κι ἀναίσθητα κι ἀκάθαρτους δαίμονες.

Ἐξοργισμένος ὁ ἄρχοντας προστάζει νὰ ρίξουν σιδερένια τριβόλια στὴ γῆ οἱ στρατιῶτες του καὶ νὰ σύρουν ἐπάνω τους τὸν Ἅγιο, γυμνὸ γιὰ ἀρκετὴ ὥρα. Ὁ Μηνᾶς ἄντεξε, περιφρονώντας τοὺς εἰδωλοατρικούς θεοὺς. Γι' αὐτὸ ὁ Πύρρος διέταξε τοὺς στρατιῶτες του νὰ τὸν χτυποῦν συγχρόνως καὶ μὲ ἀγκαθωτὰ ραβδιὰ στὸν τράχηλο, λέγοντάς του νὰ τιμᾶ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς. Ὡστόσο ὁ Μηνᾶς ἔχαιρε ψάλλοντας:

- «Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα» (Ψαλμ. ρη' 113).

στ) Τὸ τέλος τοῦ Μηνᾶ.

Τότε ἕνας ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες ποὺ λεγόταν Ἡλιόδωρος, θέλοντας νὰ φανεῖ εὐάρεστος στὸν Πύρρο, τὸν πλησίασε καὶ τοῦ εἶπε:

- Νομίζω, ἄρχοντά μου, πὼς αὐτὸ τὸ μιὰρὸ γένος τῶν Χριστιανῶν εἶναι ἰσχυρογνώμων. Δὲν πείθεται μὲ τίποτε. Γιὰ νὰ γλυτώσεις ἀπὸ αὐτόν, δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος παρὰ νὰ διατάξεις νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν καὶ ἔτσι νὰ λάβει τὸ τέλος ποὺ τοῦ ἀρμόζει.

Ὅταν τὸ ἄκουσε αὐτὸ ὁ Πύρρος, κι ἀφοῦ βεβαιώθηκε ὅτι ὁ Μηνᾶς εἶχε ἀμετάθετη γνώμη, μετὰ ἀπὸ ὅσα συνέβησαν, ὑπέγραψε τὴ θανατικὴ ἀπόφαση, ποὺ ἔλεγε:

«Τὸν Αἰγύπτιο Μηνᾶ, τὸν ὑβριστὴ τῶν μεγάλων θεῶν, διατάσσω νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν».

Ὅταν κοινοποιήθηκε ἡ ἀπόφαση, πολλοὶ φίλοι τοῦ Μηνᾶ ἔτρεξαν κοντά του καὶ μὲ λύπη τὸν παρακαλοῦσαν:

- Μὴ μᾶς περιφρονεῖς, Μηνᾶ, ἐμᾶς τοὺς φίλους σου. Μὴ περιφρονεῖς τὴ γλυκεῖα ζωὴ, προτιμώντας τὸν θάνατο. Ἄλλαξε γνώμη, γιὰ νὰ βρίσκεσαι πάντοτε μαζί μας καὶ νὰ εἶσαι τὸ καύχημά μας.

Ἐλεγαν κι ἄλλα πολλὰ οἱ φίλοι του προσπαθώντας νὰ τὸν κάνουν νὰ ἀλλάξει γνώμη, ἔστω καὶ τὴν ὕστατη στιγμή. Αὐτὸς ὅμως τὰ θεώρησε δαιμονικὲς προτροπὲς καὶ φαρμάκι φιδιοῦ καὶ τοὺς ἀπήντησε:

- Φύγετε ἀπὸ κοντά μου, θεομάχοι, καὶ φροντίστε νὰ ἀλλάξετε ἐσεῖς γνώμη, καὶ νὰ ἀπομακρυνθεῖτε ἀπὸ τὴν πλάνη τῶν εἰδώλων. Ἡ ζωὴ αὐτὴ ἢ πρόσκαιρη σὲ λίγο θὰ παρέλθει καὶ θὰ κληρονομήσετε ἐσεῖς καὶ οἱ βασιλεῖς σας αὐτὸ ποὺ διαλέξατε, τὴν αἰώνια καταδίκη.

Βλέποντας οἱ στρατιῶτες ὅτι ἦταν ἀδύνατον νὰ τὸν μεταπείσουν, τὸν ὀδήγησαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη γιὰ νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Στὴν πορεία τοῦ Μηνᾶς διέκρινε μερικοὺς φίλους του κρυπτοχριστιανοὺς καὶ τοὺς εἶπε μυστικά τὴν ἐπιθυμία του. Μετὰ τὸν ἀποκεφαλισμὸ του νὰ παραλάβουν τὸ σῶμα του καὶ νὰ τὸ μεταφέρουν στὴν πατρίδα του τὴν Αἴγυπτο.

Ὅταν ἔφτασαν στὸν τόπο τῆς ἐκτελέσεως, ὁ Μηνᾶς ὕψωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ καὶ προσευχήθηκε μ' αὐτὰ τὰ λόγια:

- Σ' εὐχαριστῶ, Κύριε καὶ Θεέ μου, γιατί μὲ καταξίωσες νὰ ὑποφέρω ὅλα αὐτὰ τὰ βασανιστήρια καὶ

να γίνω κοινωνός των παθημάτων Σου. Σ' ευχαριστώ που δεν επέτρεψες να με κερδίσουν οι αντίχριστοι, αλλά με φύλαξες σταθερόν ως τὸ τέλος στήν ὁμολογία Σου. Σὲ παρακαλῶ τώρα, παράλαβε τὴν ψυχή μου καὶ κάνε με ἄξιό της ἐπουράνιας Βασιλείας Σου. Καὶ δώσε τὴ χάρη καὶ βοήθεια σ' ἐκείνους πὺ θὰ ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά μου·

Ὅταν τελείωσε, γονάτισε καὶ ὁ δήμιος του ἔκοψε τὸ κεφάλι. Ἦταν 11 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 296.

Οἱ εἰδωλολάτρες πῆραν τὸ κεφάλι καὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου καὶ τὰ ἔρριξαν στὴ φωτιά. Ὅ,τι ὅμως ἀπέμεινε ἀπὸ τὴ φωτιά, τὸ πῆραν οἱ κρυπτοχριστιανοὶ καὶ τὸ τύλιξαν μὲ σεντόνια καὶ μύρα τὸ μετέφεραν κοντὰ στὴ Μαρεώτιδα λίμνη τῆς Κάτω Αἰγύπτου, στὴ θέση πὺ σήμερα λέγεται στὰ ἀραβικὰ Ἐλ Αλαμείν, δηλαδὴ τόπος τοῦ Μηνᾶ.

Στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἡ καμήλα πὺ μετέφερε τὰ ἅγια λείψανά του, σταμάτησε καὶ δὲν προχωροῦσε μὲ κανέναν τρόπο. Τότε ἐννόησαν ὅλοι πὺς ἦταν θέλημα Θεοῦ νὰ ταφοῦν ἐκεῖ τὰ ἅγια λείψανά του.

Σύντομα ὁ τάφος του ἔγινε τόπος προσκυνήματος καὶ πολλοὶ μετέβαιναν ἐκεῖ γιὰ νὰ θεραπευθοῦν ἀπὸ τὴν ἐλουσσία παίρνοντας τὸ θαυματουργικὸ νερὸ ἀπὸ τὴν πηγὴ του.

Ὁ Μηνᾶς ἔλαβε χάρη ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ θαυματουργεῖ. Καὶ θαυματουργεῖ συνεχῶς ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ μαρτυρίου του μέχρι σήμερα. Καὶ φυσικὰ δὲν ἔχουν καταγραφεῖ ὅλα τὰ θαύματά του. Τὰ ὅσα ἔκανε τὴν παλαιὰ ἐποχὴ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ βρεῖ περιγραφόμενα στὸ Συναξάριο τοῦ Ἁγίου. Ἀπὸ τὰ πάμπολλα ὅμως θαύματα πὺ συνέβησαν κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια σταχυολογοῦμε μόνο τὰ ἑξῆς:

ζ) Νεώτερα θαύματα τοῦ Ἁγίου.

1) Ἡ σωτηρία τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης.

Τὸ 1826, ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ σημείωνε ἐπιτυχίες, οἱ Τοῦρκοι τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης, ἀπὸ ἐκδίκηση, νόμισαν κατάλληλη τὴ στιγμή γιὰ νὰ κάνουν σφαγὴ τῶν Χριστιανῶν τὴν ἡμέρα τοῦ Πάσχα, 18 Ἀπριλίου, τὴν ὥρα τῆς Αναστάσιμης Λειτουργίας, ὅποτε οἱ Χριστιανοὶ θὰ ἦταν ἀπροετοίμαστοι.

Γιὰ νὰ ξεγελάσουν μάλιστα τὴν τότε Διοίκηση, ὥστε νὰ μὴ ἀντιδράσει, ἔβαλαν φωτιά σὲ διάφορα μέρη τῆς πόλεως καὶ προκάλεσαν πυρκαγιὲς σὲ συνοικισμοὺς ἀπομακρυσμένους ἀπὸ τὴ Μητρόπολη, καὶ ἐτοιμάστηκαν γιὰ τὴ σφαγὴ. Αὐτὸ θὰ γινόταν τὴν ὥρα πὺ θὰ ἀναγιγνωσκόταν τὸ Εὐαγγέλιο.

Ὅμως, ὅταν ἄρχισε ἡ ἀνάγνωση, ἐφανίστηκε μεταξύ τους ἕνας καβαλλάρης ἀσπρομάλλης γέροντας πὺ ἔτρεχε γύρω ἀπὸ τὸν Ναὸ καὶ μὲ τὸ γυμνὸ του ξίφος ἀπομάκρυνε τοὺς Τοῦρκους. Κατατρομαγμένοι τράπηκαν σὲ φυγὴ καὶ ματαιώθηκε τὸ σχέδιό τους. Μέσα στὸ σκοτάδι τὸν καβαλλάρη γέροντα τὸν νόμισαν γιὰ τὸν Ἁγίαν Ἀγᾶ, τὸν πρῶτο πρόκριτο, πὺ ἴσως τὸν ἔστειλε ἡ διοίκηση γιὰ νὰ ματαιώσει τὴ σφαγὴ. Γι' αὐτὸ ἔτρεξαν νὰ διαμαρτυρηθοῦν στὸν Διοικητὴ. Ὁ Διοικητὴς τοὺς βεβαίωσε ὅτι δὲν ἤξερε τίποτε. Βεβαιώθηκε καὶ γιὰ τὸ ὅτι τὴν ὥρα ἐκεῖνη ὁ πρόκριτος κοιμόταν, καὶ τότε ἐννόησαν τὸ θαῦμα. Τὸ ὅτι, δηλαδὴ, οἱ Χριστιανοὶ σώθηκαν ἀπὸ τὴν ἐπέμβαση τοῦ πολιούχου τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Οἱ ἴδιοι οἱ Τοῦρκοι ἔκαναν γνωστὸ τὸ θαῦμα, καὶ ἀπὸ τότε μὲ φόβο καὶ εὐλάβεια πρόσφεραν κάθε χρόνο δῶρα στὸν Ναὸ του.

Γιὰ τὴ θαυμαστὴ αὐτὴ διάσωση, ἔγινε σύσκεψη μεταξύ τῶν ἐπισκόπων Ἀρκαδίου Μαξίμου, Σητείας Μελετίου καὶ Πέτρας Δωροθέου καὶ ἀποφάσισαν νὰ ἐορτάζεται τὸ θαῦμα αὐτὸ τὴν Τρίτη τῆς Διακαινησίμου, στὸν Παλαιὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἡρακλείου. Ἐκτίθεται μάλιστα γιὰ προσκύνηση κατὰ τὸν Ἑσπερινό, καὶ μέρος τῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου, τὰ ὅποια δωρήθηκαν τὸ 1733 ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο τοῦ Σινᾶ Νικηφόρο, στὸν Μητροπολίτη Κρήτης Γεράσιμο Λετίτζη.

2) Καὶ ἄλλη σωτηρία τοῦ Ἡρακλείου.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης ἀγαποῦν τὸν πολιούχο τους Ἅγιο Μηνᾶ, ἀφοῦ ἀπὸ τὸ 1600 τοῦ ἔχτισαν Ναὸ καὶ τοῦ τὸν ἀφιέρωσαν. Κι ὁ Ἅγιος, ὅμως, Μηνᾶς ἀγαπᾶ καὶ προστατεύει τοὺς Ἡρακλειώτες. Ἔτσι ἔγινε καὶ τὸν Μάϊο τοῦ 1941, στὴν περίφημη μάχη τῆς Κρήτης. Οἱ Γερμανοὶ βομβάρδισαν τὸν Ναὸ του. Ὁ Ἅγιος ὅμως ἀπέτρεψε τὴν καταστροφὴ του, ὅταν δύο βόμβες πὺ ἔπεσαν στὸ προαυλίό του, ἀστόχησαν, καὶ ἡ μία ἔπεσε στὴν πίσω μεριὰ τοῦ προαυλίου χωρὶς νὰ ἐκτραγεῖ, ἡ δὲ ἄλλη ἡ πιὸ μεγάλη, ἔπεσε κοντὰ στὸν Ναὸ καὶ χώθηκε στὴ γῆ τρία μέτρα, χωρὶς νὰ προξενήσει καμμιά καταστροφὴ στὸν Ναὸ καὶ τὴ γύρω περιοχὴ.

3) Στο Ἴελο Αλαμείν.

Τὰ ἴδια ἐκεῖνα δύσκολα χρόνια γιὰ ὄλον τὸν κόσμον, δηλαδὴ τὸ 1942, τότε ποὺ οἱ ἀνίκητες δυνάμεις τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ Ρόμμελ βρισκόταν στὴ Β. Ἀφρική, ὁ Ἅγιος Μηνᾶς ἔκανε ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα του θαύματα, θαῦμα μὲ παγκόσμια σημασία.

Ἡ Ἑλλάδα ἦδη βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὸν φασιστικὸ καὶ ναζιστικὸ ζυγὸ τῶν Γερμανῶν, Ἰταλῶν, Βουλγάρων καὶ ἀλβανῶν, διαμοιρασμένη μεταξὺ αὐτῶν. Λίγος ἑλληνικὸς στρατὸς ξέφυγε ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία καὶ βρισκόταν στὴν Αἴγυπτο κοντὰ στὸ Ἴελο Αλαμείν ὅπου βρισκόταν ὁ τάφος καὶ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Ὁ στρατὸς μας συνασπισμένος μὲ τὶς ἄλλες συμμαχικὲς δυνάμεις θὰ ἔδινε τὴν τελευταία μάχη. Ἄν ἡ μάχη αὐτὴ χανόταν, τότε ὁλόκληρος ὁ κόσμος θὰ βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὸν φασιστικὸ ναζιστικὸ ζυγὸ.

Ὁ Ρόμμελ μετὰ ἀπὸ τὴ βόρεια Ἀφρική ἦταν ἕτοιμος μὲ τὶς δυνάμεις του νὰ πάρουν τὸ Ἴελο Αλαμείν καὶ νικητὲς νὰ βαδίσουν πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρεια. Ὁ Ἅγιος Μηνᾶς ὅμως δὲν ἠθέλε αὐτὴ τὴ φοβερὴ καταστροφὴ. τὰ μεσάνυχτα τῆς νύχτας ἐκείνης καὶ τὴν ὥρα ποὺ θὰ ἄρχιζε ἡ μάχη, πολλοὶ στρατιῶτες εἶδαν τὸν Ἅγιο Μηνᾶ νὰ βγαίνει ἀπὸ τὰ εἰσόδια τοῦ Ναοῦ καὶ ὀδηγώντας ἓνα καραβάνι μὲ καμήλες, ὅπως παρουσιαζόταν στὶς τοιχογραφίες τοῦ Ναοῦ τοῦ νὰ προχωρεῖ καὶ νὰ μπαίνει μέσα στὸ στρατόπεδο τῶν Γερμανῶν.

Εἶναι ἀπερίγραφτος ὁ πανικὸς ποὺ κατέλαβε τοὺς Γερμανοὺς. Ἐγκατέλειψαν ὅ,τιδήποτε εἶχαν, σκηνές, ζῶα, πολεμοφόδια καὶ τράπηκαν σὲ ἄτακτη φυγὴ. Ἔτσι ἐλευθερώθηκε ἡ Βόρεια Ἀφρική. Οἱ συμμαχικὲς δυνάμεις πῆραν θάρρος καὶ ἀνέλαβαν τὴν ἐπίθεση κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ Γερμανίας. Ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ τελικὴ νίκη καὶ συντριβὴ τοῦ ναζισμοῦ.

Τὸ θαῦμα αὐτὸ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Θεοῦ μέσω τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ τὸ ἐκτίμησαν ὄχι μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀλλόδοξοι σύμμαχοι. Γι' αὐτὸ πρόσφεραν στὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας ἐκεῖνον τὸν τόπο, γιὰ νὰ ξαναχτιστεῖ ὁ Ναὸς καὶ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Ὁ Ναὸς καὶ τὸ μοναστήρι ξαναχτίστηκαν, ἀνεγέρθηκε μάλιστα καὶ ἀναμνηστικὴ πλάκα ἐπάνω στὴν ὁποία γράφτηκαν τὰ ὄνόματα τῶν πεσόντων στὸ Ἴελο Αλαμείν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

α. Ἐπάνω στὸν τάφο τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε Ναὸ, ὅταν Πατριάρχης στὴν Ἀλεξάνδρεια ἦταν ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Γύρω ἀπὸ τὸν Ναὸ ἀργότερα χτίστηκε μοναστήρι. Τὸν Ναὸ αὐτὸ ὁ Αὐτοκράτορας Ἀρκάδιος (395-468) τὸν διαμόρφωσε σὲ μεγαλοπρεπὴ βασιλική, ποὺ σωζόταν μέχρι τὴν ἀραβικὴ ἐπιδρομὴ κατὰ τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Αὐτοκράτορας Ζήνων (475-491) συνετέλεσε ὥστε γύρω ἀπὸ τὰ κτίσματα τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ νὰ ἰδρυθεῖ ὁλόκληρη πόλη, «ἡ Πόλη τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ» (Abu Mina).

β. Σήμερα, ὁ Ἅγιος Μηνᾶς, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ὅπου εἶναι καὶ ὁ τάφος του, τιμᾶται ἰδιαίτερα στὴ Νάουσα τῆς Μακεδονίας καὶ στὴ νῆσο Θήρα, ὅπου οἱ Καθεδρικοὶ Ναοὶ φέρουν τὸ ὄνομά του. Ἐξαιρετικὰ ὅμως τιμᾶται στὸ Ἡράκλειο Κρήτης, στὸ ὁποῖο εἶναι πολιοῦχος, ὅπως ἀναφέρθηκε καὶ πρὶν. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι τιμᾶται καὶ στὴ Θεσσαλονίκη, στὴ Χίο, στὸ Ἅγιον Ὄρος κ.λπ., στὴ δὲ Κύπρο στὴν Ἱερὰ Μονὴ ποὺ φέρει τὸ ὄνομά του στὴ Λάρνακα, στὴ Λάπηθο καὶ στὸ Νέο Χωριὸ τῆς Πάφου. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἱ. Ναοί, στὴν Ἑλλάδα καὶ σ' ὄλον τὸν κόσμον, ἀφιερωμένοι στὸ ὄνομά του, ὅπου ἐξ ἴσου τιμᾶται ὁ Ἅγιος.

Βίος καὶ θαύματα τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου

Ἔκδοση Δ' βελτιωμένη,
Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Μηνᾶ, Λάρνακα, 1994, σελ. 3-14

Σημαντικὴ θέση ἀνάμεσα στοὺς μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐνρείαν φήμη σὲ ὄλην τὴν Ὁρθοδοξία κατέχει ὁ ἔνδοξος Μεγαλομάρτυς Μηνᾶς. Στὴν Αἴγυπτο, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρο πολλοὶ ναοὶ καὶ μονῆς εἶναι ἀφιερωμένοι στ' ὄνομά του.

Ὁ Ἅγιος Μηνᾶς κατήγετο ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ἀπὸ γονεῖς ἀσεβεῖς εἰδωλολάτρες. Καὶ ὅμως ἀπὸ τέτοιους γονεῖς, σὰν ῥόδο ἀπὸ ἀγκάθια ἀνέβαλε ὁ Ἅγιος, δοῦλος ἐκλεκτὸς τοῦ Χριστοῦ. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 250 μ.Χ.

Όταν μεγάλωσε, εδίαλεξεν ως επάγγελμα την στρατιωτικήν σταδιοδρομία στις τάξεις του ρωμαϊκού στρατού, πού έθεωρείτο τιμητικό για την τότε εποχή. Υπηρετούσε δε στη Μικρά Άσία από Κοτυάιο της Φρυγίας, εκεί πού βρίσκεται ή σημερινή Κιουτάχεια. Ανάμεσα στους συναδέλφους του εξεχώριζε για τὸ ἀνάστημα, τὸ κάλλος, τὴν ἀνδρεία καὶ τὴ φρόνηση. Ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἦταν γνωστὸς καὶ ἀγαπητὸς σὲ πολλοὺς.

Κάποτε ὁ ἡγέτης τῆς μονάδος του, ταξίαρχος Φιρμηλιανός, πῆρε ἐντολή νὰ μεταφέρει τὸ στράτευμα στὴν Βερβερία τῆ Βορείου Ἀφρικῆς. Κι αἰτία ὁ διωγμὸς ἐνάντια στοὺς Χριστιανοὺς, πού ἤγειρε ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιανός, συνάρχοντας τοῦ Διοκλητιανοῦ, τὸ 296.

Ὁ Μηνᾶς, μόλις πληροφορήθηκε τὸν σκοπὸ τῆς ἐκστρατείας, ἀγανάκτησε για τὸ ἀσεβὲς πρόσταγμα καὶ ἐμίσησε τὸ στρατιωτικὸ ἐπάγγελμα. Ἀπέβριψε ἀμέσως τὴν στρατιωτικὴ ζώνη καὶ λιποτάκτησε. Ἀνέβηκε σ' ἓνα ὄρος πάνω ἀπὸ τὸ Κοτύαιο, ὅπου ἀσκήτευε μόνος, προτιμώντας νὰ ζῆ μὲ τὰ θεριά, παρὰ νὰ ὑπηρετῆ τοὺς εἰδωλολάτρεις διώκοντας τοὺς Χριστιανούς.

Στὸ ὄρος ὁ Μηνᾶς παρέμεινε ἀρκετὸν καιρὸ, ὥσπου ἐξάγνισε τὸν ἑαυτό του μὲ προσευχὲς, ἀγρυπνίες καὶ νηστείες. Καὶ ὅταν πὰ ἐστερεώθη ὅτῃ πίστη καὶ ἐνδυναμώθη ἡ καρδιά του μὲ τὸν ἔνθεο ζῆλο τὸν Χριστοῦ, ἀναψε στὴν ψυχὴ του ἡ φλόγα τῆς θείας ἀγάπης, ὁ πόθος νὰ μαρτυρήσῃ για τὸν Χριστό. Τότε ἀκριβῶς τοῦ ἀπεκαλύφθη, ὅτι ἦλθε πὰ ὁ καιρὸς ν' ἀγωνιστῆ για τὸ οὐράνιο βραβεῖο.

Χωρὶς δισταγμὸ ὁ Μηνᾶς, μιὰ μέρα πού πανηγύριζαν οἱ εἰδωλολάτρεις, κατέβηκε ἀπὸ τὸ ὄρος. Ἀφοῦ πῆγε ἐκεῖ στὴ συγκέντρωσή τους, ἐστάθηκε στὸ μέσο κι ἐφώνασε δυνατὰ:

- Μάθετε πὰ πὼς ἓνας εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ὅ,τι ἐσεῖς λατρεύετε, δὲν εἶναι παρὰ ξύλα ἄλαλα καὶ ἀναίσθητα.

Μόλις ἄκουσαν τὴ φωνὴ του οἱ εἰδωλολάτρεις, ἄφησαν τοὺς χοροὺς καὶ τὰ παιγνίδια τους καὶ συγκεντρώθηκαν κοντά του, νὰ δοῦν ποιὸς ἦταν. Καὶ θαύμασαν πραγματικά, πού τόλμησε νὰ παρουσιασθῆ μόνος αὐτὸς μέσα σὲ τόσο πλῆθος. Ὑπῆρχαν φυσικὰ ἀνάμεσα σ' αὐτὸ καὶ Κρυπτοχριστιανοί, πού χάρηκαν πολὺ καὶ θαύμασαν τὴν παρρησία του.

Οἱ εἰδωλολάτρεις ὅμως λύσσαξαν. Ὁρμησαν εὐθὺς ἀπάνω του καὶ τὸν συνέλαβαν. Σύροντάς του δὲ καὶ κτυπώντας τὸν τὸν ὠδήγησαν μπροστὰ στὸν ἡγεμόνα τῆς πόλεως Πύρρον, πού ἐκεῖνη τὴ στιγμή καθόταν σ' ἓνα θρόνο ὑψηλὸ καὶ κοίταζε τὸ θέατρο.

Ὁ Πύρρος μόλις εἶδε τὸν Ἅγιο, τὸν εὐλαβήθηκε για τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἡλικία του. Ἦταν δὲ τότε ὁ Ἅγιος περίπου 50 ἐτῶν καὶ ἡ ὄψη του ἐνέπνεε σεβασμὸ. Μὲ ἡρεμο τρόπο ὁ ἡγεμόνας τὸν ρώτησε, ἀπὸ ποιὰν χώρα εἶχε τὴν καταγωγή του καὶ ποιὰν θρησκεία πρέσβευε. Ὁ Ἅγιος τοῦ ἀπάντησε.

- Ὀνομάζομαι Μηνᾶς καὶ κατάγομαι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Κάποτε ἤμουν στρατιώτης. Βλέποντας ὅμως τὰ βάσανα τῶν Χριστιανῶν, πού ὑποφέρουν ἀπὸ ἐσαῖς τοὺς εἰδωλολάτρεις, ἐγκατέλειψα τὸ ἀξίωμά μου καὶ ἐζοῦσα κρυμμένος Χριστιανὸς εἰς τὸ ὄρος. Καὶ τώρα ἦρθα νὰ παρουσιαστώ καὶ νὰ ὁμολογήσω μπροστὰ σὲ ὅλους πὼς ὁ Χριστὸς μου εἶναι Θεὸς ἀληθινός, για νὰ μὲ ὁμολογήσῃ κι Ἐκεῖνος ὡς δοῦλον Του στὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, σύμφωνα μὲ τὸν λόγον Του: «Πᾶς ὅστις μὲ ὁμολογήσει ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω αὐτὸν κάγῳ ἔμπροσθεν τὸν πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Λουκ. ιβ' 8).

Μόλις ἤκουσε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ ἡγεμὼν, ἐλύσσαξε καὶ διέταξε νὰ φυλακίσουν τὸν Ἅγιο, ὥσπου νὰ σκεφθῆ μὲ τί μαρτύριον νὰ τὸν θανατώσῃ.

Ὅταν ξημέρωσε καὶ διαλύθηκε ἡ πανηγυρὶς τῶν εἰδωλολατρῶν, ὁ Πύρρος διέταξε νὰ ὀδηγήσουν τὸν Ἅγιον ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἐμπρός του. Μόλις τὸν ἔφεραν, τοῦ ἐξέθεσε κατηγορίες: Πρῶτον, ὅτι ἐγκλημάτισε μιλώντας μὲ τέτοια λόγια μπροστὰ σὲ τόσο πλῆθος. Καὶ δεῦτερον, ὅτι ἐγκατέλειψε τὴν ὑπηρεσία τοῦ Βασιλέως στὸ στράτευμα.

Ὁ Ἅγιος τοῦ ἀπήντησε:

- Ναί, ἡγεμὼν. Ἔτσι πρέπει νὰ ὁμολογοῦμε τὸν Χριστό, φανερὰ καὶ μὲ παρρησία, γιατί εἶναι φῶς ἀληθινὸ καὶ οὔτε πρέπει νὰ φοβόμαστε ἐκείνους πού ἀποκτείνουν τὸ σῶμα, ἀλλὰ δὲν μποροῦν νὰ βλάψουν τὴν ψυχὴ. Πρέπει δὲ ἀκόμη νὰ τὸν κηρύττουμε καὶ μὲ τὸ στόμα καὶ μὲ τὴν καρδιά. «Καρδιά γὰρ πιστεύετε εἰς δικαιοσύνην στόματι δὲ ὁμολογεῖτε εἰς σωτηρίαν» (Ρωμ. ι' 10).

Ακούοντας τὰ λόγια αὐτὰ ὁ ἡγεμῶν, τοῦ εἶπε: - Μηνᾶ, δὲν εἶσαι νέος κι ἀνόητος ποὺ νὰ μὴ καταλαβαίνης τὸ συμφέρον σου. Νά, εἶσαι σχεδὸν γέρος. Μὴ φέρνεσαι λοιπὸν ἀνόητα, καταφρονώντας τὴ γλυχεῖα ζωὴ καὶ προτιμώντας τὸ θάνατο. Σκέψου σὰν φρόνιμος ἄνθρωπος κι ἔλα νὰ ἐπικοινωνήσης μαζί μας. Ἄν μᾶς ἀκούσης, θὰ ἔχης τὴν πρώτη σου θέση. Καὶ οἱ θεοί, ποὺ τοὺς ὕβρισες χθές, θὰ σὲ συγχωρήσουν. Ἐπίσης ὁ βασιλέας θὰ σὲ τιμήσῃ.

Στὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ἡγεμόνος ἐγέλασεν ὁ Ἅγιος καὶ τοῦ εἶπε:

- Δὲν ὑπάρχει, ὦ ἡγεμῶν, κανένα πράγμα ποὺ μπορεῖ νὰ μὲ κάμῃ ν' ἀλλάξω γνώμη. Κανένα βασανιστήριον δὲ μπορεῖ νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Κι ἂν θέλῃς νὰ τὸ δοκιμάσῃς στὴν πράξη, βάλε σ' ἐνέργεια ὁποῖαν παιδεύσι θέλεις, ἐγὼ δέ, θὰ σοῦ χρωστῶ γι' αὐτὸ ἐγνώμοσύνη!

Ὁ Πύρρος, ἔξω φρενῶν γιὰ τὴν πρόκλησιν, προστάζει τοὺς στρατιῶτες:

- Συλλάβετε αὐτὸν τὸν μιὰρὸ καὶ τανύστε τον στὴ γῆ στὰ τέσσερα. Καὶ πάρτε βούνευρα νωπὰ καὶ κτυπάτε τον ἀλύπητα, ὥσπου ν' ἀπολαύσῃ ἐκεῖνο ποὺ ζητᾶ.

Οἱ στρατιῶτες ἔβαλαν εὐθύς τὸ ἔργο μπροστά. Ὁ Ἅγιος ὅμως ἔδειξε τέτοιαν καρτερίαν καὶ ὑπομονή, ποὺ νόμιζε κανεὶς πὼς κάποιος ἄλλος ἐτιμωρεῖτο κι ὄχι ἐκεῖνος. Ἐδειχνε ὅτι μὲ τὴν παιδεύσιν μᾶλλον εὐφραίνονταν. Κουρασμένοι οἱ στρατιῶτες μεταλλάχτηκαν δυὸ τρεῖς φορές, μὰ χωρὶς ἀποτέλεσμα. Φανέρωσεν ὁ Ἅγιος τέτοιαν ἀνδρεία, ποὺ ὅλοι οἱ παριστάμενοι ἐθαύμασαν.

Κάποιος στρατιώτης, φίλος τοῦ Ἁγίου, Πηγάσιος τὸ ὄνομά του, βλέποντας κάποια στιγμή πὼς τὸ σῶμα τοῦ Μηνᾶ ἐπρόκειτο νὰ διασκορπιστῇ ἀπὸ τὶς πληγές, πῆγε μὲ λύπη καὶ τὸν παρακάλεσε:

- Δὲ βλέπεις, καημένε, πὼς ἔχεις σχεδὸν διαλυθῆ; Οἱ σάρκες σου κολλοῦνε στὰ λουριὰ καὶ σὲ λίγη ὥρα θὰ πεθάνῃς ἄδικα. Πὲς μόνο μὲ τὰ χεῖλη πὼς θυσιάζεις. Ὁ Θεός σου, ποὺ γνωρίζει τὴν καρδιά σου, δὲ θὰ σοῦ τὸ καταλογίσῃ γιὰ πταῖσμα. Δὲ θὰ τὸ κάνῃς μὲ τὴ θέλησί σου, ἀλλὰ μόνο γιὰ τὶς ἀφόρητες πληγές.

Μόλις ἤκουσε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Ἅγιος, τὸν κοίταξε μὲ βλέμμα αὐστηρὸ καὶ εἶπε:

- Ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν! (Ψαλμ. στ' 9). Φύγε ἀπὸ σιμά μου, ἐχθρὲ τῆς ἀληθείας καὶ ὄχι φίλε μου! Ἐγὼ στὸ Θεό μου μόνο θυσιάσα καὶ σ' Αὐτὸν μόνο θὰ θυσιάζω, ποὺ εἶναι βοηθός μου καὶ ρύστης μου. Ὅσο δὲ γιὰ τὶς πληγές ποὺ λαμβάνω, μὲ βοηθᾶ νὰ τὶς ὑπομένω μὲ χαρὰ καὶ τρυφή.

Βλέποντας ὅλα αὐτὰ ὁ Πύρρος, ἐπρόσταξε νὰ τὸν δέσουν ψηλά, τεντωμένον ὀρθοῖν σὲ ξύλο, καὶ μὲ σιδερένα νύχια νὰ ξύνουν τὸ σῶμα του, ὥσπου νὰ φανοῦν τὰ ἐντόσθιά του. Καὶ ἀφοῦ ἐκτελέστηκε ἡ διαταγή του, ὁ θηριώδης ἡγεμῶν ἐμπαίζοντας τὸν Ἅγιο τοῦ εἶπε:

- Ἐγνωρίσες τώρα, Μηνᾶ, λίγην παιδεύσιν στὸ σῶμα σου γιὰ νὰ φρονιμεύῃς ἢ θέλεις ἀκόμη νὰ προσθέσουμε κι ἄλλην τιμωρίαν, γιὰ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασί σου;

Ὁ Μάρτυς τότε τοῦ ἀπάντησε:

- Ὡ ἀνόητε, ποὺ θαρρεῖς πὼς θὰ μοῦ μεταβάλῃς τὴν πίστι μὲ τέτοια παιγνίδια! Σοῦ ἐπαναλαμβάνω πὼς κανένα μαρτύριον δὲ μπορεῖ νὰ σαλεύσῃ τὴν ὁμολογία μου στὸ Χριστό.

Τότε ὁ Πύρρος διέταξε τοὺς στρατιῶτες νὰ τὸν ξένουν περισσότερο. Ταυτόχρονα ἔλεγε στὸν Ἅγιο:

- Ἄφησε, Μηνᾶ, τὴν κακὴν ἐπιμονὴ καὶ ὑποτάξου στὴ διαταγὴ τοῦ μεγάλου αὐτοκράτορα Μαξιμιανοῦ.

Ὁ Ἅγιος τοῦ ἀποκρίθηκε:

- Ἐπειδὴ ἀγνοεῖς ποιὸς εἶναι ὁ βασιλιάς ποὺ πιστεύω, γι' αὐτὸ μὲ παροτρύνεις νὰ τὸν ἀπαρνηθῶ καὶ νὰ ὑποταχθῶ σὲ φθαρτὸν ἐγκόσμιον βασιλέα. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀρνοῦμαι τὸν ἀληθινὸν Βασιλέα, ποὺ χαρίζει ζωὴν καὶ πνοὴν σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς καὶ δίνει καὶ στοὺς βασιλεῖς τὴν ἐξουσία.

Βλέποντας ὁ Πύρρος τὴν ἐπιμονὴ τοῦ Ἁγίου, ἠθέλησε νὰ τὸν προσελκύσῃ στὸ μέρος του μὲ τέχνασμα. Προσποιούμενος ὅτι δὲν ἀντιλαμβάνονταν τὰ λεγόμενα τοῦ Ἁγίου, εἶπε:

- Καὶ ποιός, Μηνᾶ, εἶναι αὐτὸς ποὺ δίνει ἐξουσία στοὺς βασιλεῖς καὶ εἶναι ὁ ἴδιος βασιλιᾶς ὅλης τῆς κτίσεως;

Σ' αὐτὸ ὁ Ἅγιος ἀπάντησε:

- Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς εἶναι ἀθάνατος καὶ σ' αὐτὸν ὑποτάσσονται ὅ,τι ὑπάρχει στὸν οὐρανὸ καὶ τὴν γῆ.

Ὁ Πύρρος πρόσθεσε:

Καὶ δὲν ξέρεις, Μηνᾶ, πὼς γιὰ τὸ ὄνομα αὐτὸ ποὺ πρόφερεις, θυμώνουν οἱ βασιλεῖς καὶ προστάζουν νὰ σᾶς τιμωροῦμε ἀλύπητα;

Ὁ Ἅγιος ἀποκρίθηκε:

- Δὲν μ' ἐνδιαφέρει, οὔτε μὲ στενοχωρεῖ ἂν θυμώνουν οἱ βασιλεῖς. Ἐγὼ ἕνα σκοπὸν ἔχω: Νὰ πεθάνω σ' αὐτὴ τὴν ὁμολογία. Ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τίποτε δὲ μπορεῖ νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Οὔτε θλίψις, οὔτε διωγμός, οὔτε λύπη, οὔτε γυμνότης, οὔτε κίνδυνος, οὔτε μάχαιρα (Ῥωμ. η' 38).

Στὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ἁγίου ἡ ἀγανάκτησι τοῦ τυράννου κορυφώθηκε. Ἔδωσε ἀμέσως προσταγὴ στοὺς βασανιστὲς στρατιῶτες νὰ πάρουν τρίχινους σάκκους καὶ νὰ τρίβουν μ' αὐτοὺς δυνατὰ τὸ ἐξεσμένο κορμὶ τοῦ Ἁγίου. Ἐκεῖνος ὅμως ἀκαμπτος μόλαταῦτα, τοὺς ἔλεγε:

- Σήμερα ξεντύνομαι τὸν δερμάτινο χιτῶνα τῆς ἀμαρτίας καὶ ντύνομαι τὸ φωτεινὸν ἔνδυμα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ!

Βλέποντας ὁ δικαστὴς πὼς οὔτε μὲ τὸ βασανιστήριο ἐκεῖνο δὲ μπόρεσε νὰ λυγίσῃ τὸν Ἅγιο, ἐπρόσταξε ν' ἀνάψουν λαμπάδες καὶ νὰ καίουν μ' αὐτὲς γύρω τὸ σῶμα του. Πάλι ὅμως δὲν κατῶρθωσε τίποτε. Ὁ Ἅγιος ἐθεωροῦσε παιγνίδι καὶ τὸ βασανιστήριο αὐτὸ καὶ τοὺς ἐχλεύαζε:

- Ἔχω τὸν Χριστὸ μου βοηθό, ποὺ μᾶς παρήγγειλε νὰ μὴ φοβούμεθα ἐκείνους ποὺ μᾶς κομματιάζουν τὸ σῶμα, μὰ τὴν ψυχὴ μας δὲ μποροῦν νὰ βλάψουν.

Σὰν εἶδε ὁ Πύρρος πὼς μὲ κανένα μέσο δὲ μποροῦσε νὰ δαμάσῃ τὸν Ἅγιο, ἐπρόσταξε νὰ τὸν κατεβάσουν ἀπὸ τὸ ξύλο καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσουν ἐμπρὸς του. Τότε τοῦ εἶπε:

- Πές μου, Μηνᾶ, ποῦ ἀπέκτησες ὅλην αὐτὴ τὴν σοφία, ν' ἀποκρίνεσαι στὸ κάθε τι μὲ τόσην ἐτοιμότητα, ἐσὺ ἕνας τραχὺς στρατιώτης, συνηθισμένος μόνο πολέμους καὶ φόνους;

Φωτιζόμενος ὁ Ἅγιος ἀπὸ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀποκρίθηκε:

- Ὁ Θεός μου, ἡ μόνη ἀληθινὴ σοφία, μὲ φώτισεν, δικαστά, νὰ ἐλέγχω τὴν ἀθωότητά σας. Αὐτὸς μὲ δίδαξεν ἔτσι. «Ὅταν πηγαίνετε μπροστὰ σὲ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες ἐξαιτίας μου, μὴ μεριμνᾶτε πὼς ἢ τί θὰ μιλήσετε. Ἐκεῖνη τὴν ὥρα θὰ σᾶς δοθῇ σοφία, ποὺ δὲ θὰ μποροῦν ν' ἀντιμιλήσουν ἢ ν' ἀντισταθοῦν οἱ ἐναντιοὶ σας» (Λουκ. κα' 15).

Ὁ ἡγεμόνας ρώτησε:

- Ἦξερε ὁ Χριστὸς σας ὅτι ἐμέλλετε νὰ τιμωρηθῆτε ἀπὸ μᾶς;

Ἀπάντηση τοῦ Ἁγίου.

- Βέβαια τὸ γινώριζε, γιατί εἶναι παντογνώστης. Γινώριζει τὰ πάντα ποὺ μέλλουν νὰ συμβοῦν.

Μὴ μπορώντας ὁ δικαστὴς νὰ τὸν ἀποστομώσῃ μὲ κανένα τρόπο, τοῦ εἶπε:

- Ἄσε, Μηνᾶ, τὶς μωρολογίες καὶ περιττολογίες, καὶ διάλεξε ἕνα ἀπ' τὰ δύο. Τὴν ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ σου ἢ τὴ δικὴ μας συναναστροφὴ.

Ὁ Ἅγιος τοῦ ἀπήντησε μεμιᾶς.

- Μὲ τὸν Χριστὸ μου ἤμουν, εἶμαι καὶ πάντοτε θὰ εἶμαι.

Ὁ Πύρρος τότε πρόσθεσε:

- Λυπούμαι, Μηνᾶ, νὰ σὲ θανατώσω, γιατί μοῦ φαίνεσαι καλὸς ἄνθρωπος, Σοῦ παραχωρῶ μιὰν ὥρα ἄδεια, νὰ σκεφτῆς καλύτερα τὸ συμφέρον σου.

Ὁ Ἅγιος ὅμως τὸν ἀντίκοψε.

- Καὶ δέκα χρόνια νὰ μοῦ ὀρίσης, δικαστά, δὲν πρόκειται ν' ἀλλάξω γνώμη. Τοῦτο μόνον γνώριζε. Θὰ κηρύττω πάντα τὸν Χριστό μου Θεὸν ἀληθινό, τοὺς δὲ δικούς σας θεοὺς θὰ ὀνομάζω, ὅπως καὶ πράγματι εἶναι, ξύλα κωφά, ἀναίσθητα καὶ δαίμονες ἀκαθάρτους!

Στὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ἁγίου, ὁ Πύρρος ἐθύμωσε πολύ. Καὶ πρόσταξε, ἀφοῦ ρίψουν στὴ γῆ τριβύλια σιδερένια, νὰ σύρουν τὸν Ἅγιο ἐπάνω τους γυμνόν, ἐπὶ ἀρκετὴν ὥρα. Ὁ τρισόλβιος Μηνᾶς ἄνθεξε καὶ τὸ μαρτύριο ὑβρίζοντας τοὺς θεοὺς των. Ὁ ἡγεμὼν, θυμῶνοντας ἀκόμη περισσότερο, διέταξε νὰ τὸν κτυποῦν μὲ βέργες ἀγκαθερὲς στὸν τράχηλο, ἄλλοι δὲ νὰ τὸν μπατσίζουν δυνατὰ στὸ πρόσωπο καὶ νὰ τοῦ λένε:

- Τίμα τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς:

Ὁ Ἅγιος ὥστόσο, παρόλα αὐτά, ἔχαιρε ψάλλοντας:

- Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον Σου ἠγάπησα (Ψαλμ. ριή' 113).

Τότε ἕνας ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ ἡγεμόνος, ὀνομαζόμενος Ἡλιόδωρος, θέλοντας νὰ φανῆ εὐάρεστος σ' αὐτόν, τὸν συμβούλεψε:

- Κύριέ μου, γνώριζε πὼς αὐτὸ τὸ μιὰρὸν γένος τῶν Χριστιανῶν εἶναι πολὺ φιλόνικο καὶ ἰσχυρογνώμον. Μὲ τίποτα δὲν καταπείθεται. Γιὰ ν' ἀπαλλαγῆς ἀπ' αὐτόν, δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος, παρὰ νὰ διάταξης νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν κι ἔτσι νὰ λάβῃ τὸ τέλος ποῦ τοῦ ἀρμόζει.

Ἀκούοντας αὐτὰ ὁ δικαστὴς καὶ πιστοποιώντας τὸ ἀμετάθετο τῆς γνώμης τοῦ Ἁγίου, ἔγραψεν ἔτσι τὴν ἀπόφασιν:

Μηνᾶν τὸν Αἴγυπτιο, ποῦ ὑβρίσει τοὺς μεγάλους θεοὺς, προστάσσω νὰ ἀποκεφαλιστῆ.

Ὅταν κοινοποιήθηκε ἡ ἀπόφασιν, πολλοὶ φίλοι τοῦ Μηνᾶ προσέτρεξαν μὲ λύπη καὶ τὸν παρακαλοῦσαν:

- Μὴ μᾶς καταφρόνησης, Μηνᾶ! θυμήσου τοὺς φίλους, τοὺς δικούς σου καὶ τὸ ἀξίωμά σου. Μὴ περιφρόνησης τὴ γλυκειὰν αὐτὴ ζωὴ, προτιμώντας τὸν θάνατο. Μετανόησε, γιὰ νὰ σὲ ἔχουμε ξανὰ καύχημά μας.

Αὐτὰ καὶ περισσότερα ἔλεγαν στὸν Ἅγιο οἱ στρατιῶτες, παλιοὶ συνάδελφοι καὶ φίλοι του, προσπαθώντας νὰ μεταβάλουν κατὰ τὴν ὑστατὴ στιγμὴ τὴ γνώμη του. Ὁ Ἅγιος ὅμως, θεωρώντας τὶς προτροπὲς αὐτὲς δαιμονικὲς καὶ σὰ φιδιοῦ φαρμάκι, τοὺς κατακεράυνωσε αὐστηρὰ μὲ τέτοια λόγια:

- Φύγετε ἀπὸ μπροστά μου, θεομάχοι. Συνετισθῆτε μᾶλλον οἱ ἴδιοι καὶ ἀπομακρυνθῆτε ἀπὸ τὴν πλάνη τῶν εἰδώλων. Ἡ πρόσκαιρος ζωὴ σὲ λίγο παρέρχεται καὶ θὰ κληρονομήσετε αἰώνιον κόλαση ἐσεῖς, οἱ βασιλιάδες καὶ οἱ ἄρχοντές σας.

Βλέποντας οἱ στρατιῶτες πὼς ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸν μεταπείσουν, τὸν ὠδήγησαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, γιὰ νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Στὴν πορεία ὁ Ἅγιος πρόσεξε μερικοὺς φίλους τοῦ Κρυπτοχριστιανούς καὶ τοὺς ἐξέφρασε μυστικὰ τὴν ἐπιθυμία του. Μετὰ τὸν ἀποκεφαλισμὸ του, νὰ παραλάβουν τὸ σῶμα του καὶ νὰ τὸ μεταφέρουν στὴν πατρίδα του τὴν Αἴγυπτο.

Μόλις ἔφτασαν στὸν τόπο τῆς καταδίκης, ὁ Ἅγιος ὑψωσε τὰ χέρια στὸν οὐρανὸ καὶ προσευχήθηκε λέγοντας:

- Δέσποτα Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ποῦ μὲ καταξίωσες νὰ γίνω κοινωνὸς τῶν παθημάτων Σου. Σ' εὐχαριστῶ ποῦ δὲν ἐπέτρεψες νὰ μὲ κερδίσουν οἱ ἀντίχριστοι, ἀλλὰ μὲ φύλαξες ὡς τὸ τέλος σταυρὸν στὴν ὁμολογία Σου. Τώρα, Σὲ παρακαλῶ, παράλαβε τὴν ψυχὴ μου καὶ καταξίωσέ με στὴν βασιλεία Σου τὴν ἐπουράνιον. Καὶ παραχώρησέ μου χάριν, νὰ βοηθῶ ἐξ ὀνόματός Σου ὅσους θὰ μὲ ἐπικαλοῦνται.

Αὐτὰ ἀφοῦ εἶπεν ὁ Ἅγιος, ἐγονάτισε καὶ ὁ δήμιος τοῦ ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴ. Ἦταν ἡ 11η Νοεμβρίου.

Μετά τον αποκεφαλισμό του Αγίου, οί ειδωλολάτρες έπληραν την κεφαλή και το υπόλοιπο σώμα και τὰ έρριξαν στη φωτιά. Η ψυχή του Αγίου μετέβη εις τόπους φωτεινούς, εις τύπους αναπαύσεως, εις χεΐρας του ζώντος Θεού. Το δέ άγιον και τίμιον σώμα του, άφου παρεδόθη στη φωτιά, άλλο μόν κατεκάη άλλο δέ απέμεινε. Το τελευταΐον αυτό, σύμφωνα με την έντολή του, το παρέλαβαν φίλοι του Κρυπτοχριστιανοί και άφου το τύλιξαν με όθόνια και μύρα, το μετέφεραν στην Αΐγυπτο.

Ο Άγιος έλαβε χάριν από τον Κύριο να επιτελή έξάσια θαύματα. Απ' αυτά αναγράφουμε μερικά για ψυχικήν ώφέλεια των άναγνωστών.

Θαύματα του Αγίου Μηνᾶ

ΚΑΠΟΙΟΣ Χριστιανός από την Κωνσταντινούπολη μεταβαίνοντας στην πανηγύρι του Αγίου Μηνᾶ, κατέλυσε σ' ένα ξενοδοχείο. Ο ξενοδόχος, πού τον άντελήφθη ότι είχε χρήματα μαζί του, έσηκώθη κατά τὰ μεσάνυχτα και τον σκότωσε. Έπειτα, άφου κομμάτισε τὰ μέλη του, τὰ έβαλε σ' ένα ζεμπύλι και τὰ έκρέμασε, αναμένοντας να ξημερώση, για να τὰ εξαφανίση.

Ένω όμως ο φονιάς βρισκόταν σε άγωνία και μέριμνα, πώς, πού και πότε να εξαφανίση τὰ μέλη του σκοτωμένου χωρίς να τον άντιληφθῆ κανείς, νᾶσου και του παρουσιάζεται ο Άγιος Μηνᾶς ως στρατιώτης καβαλλάρης και τον ρωτᾶ τί έγινε ο ξένος πού κατέλυσε στο πανδοχείο του τη νύκτα. Ο ξενοδόχος προσποιείται παντελή άγνοια. Τότε ο Άγιος καταβαίνοντας από το άλλογο μπήκε στο έσωτερικό της οικίας και πήγε ίσια προς το ζεμπύλι. Αφου το κατέβασε, κοίταξε με άγριο βλέμμα τον φονιά και του είπε.

- Ποιός είναι αυτός;

Έντρομος ο ξενοδόχος έμεινε άφωνος και ρίχτηκε σαν πτώμα έλεεινόν στα πόδια του Αγίου. Ο Άγιος, άφου συνήρμωσε όλα τὰ μέλη του σκοτωμένου, προσευχήθηκε και τον άνέστησε.

Ο νεκρός σηκωμένος σαν από ύπνο βαθύ, θυμήθηκε όσα έπαθε από τον ξενοδόχο. Έδόξασε τον Θεό πού τον άνεζώωσε κι έπροσκυνοῦσε εύχαριστώντας τον φαινόμενο στρατιώτη, σαν αίτία της αναστάσεώς του. Αφου σηκώθηκε στα πόδια του και ο φονιάς, ο Άγιος του πήρε τὰ κλεμμένα χρήματα και δίνοντάς τα πίσω στον άναστημένο, του είπε: - Πήγαινε, άδελφέ, στο ταξίδι σου.

Κατόπιν, άφου έστράφη προς τον φονιά, τον έδειρε όπως του άξιζε. Εκείνος, πεσμένος στα πόδια του Αγίου, τον παρακαλούσε να τον συγχωρήση. Τελικά ο Άγιος, άφου τον ένουθέτησε αρκετά, τον έσυγχώρησε. Προσευχήθηκε επί τόπου εκεί για λογαριασμό του, άνέβη ύστερα στο άλλογο κι έγινε άφαντος. Τότε άντελήφθη ο ξενοδόχος πώς ήταν ο Άγιος Μηνᾶς, στο πανηγύρι του όποιου πήγαινε να προσκυνήση ο ξένος.

* * *

ΚΑΠΟΙΟΣ πλούσιος Χριστιανός ύποσχέθηκε να κάμη δίσκον άσημένιο στην έκκλησία του Αγίου. Πήγε λοιπόν σ' ένα χρυσοχόο και παρήγγειλε να του κατασκευάση δυο δίσκους. Στον ένα να γράψη το όνομα του Αγίου και στον άλλο το δικό του. Όταν κατασκευάστηκαν οί δίσκοι, βλέποντας ο δωρητής ότι ο δίσκος του Αγίου ήταν λαμπρότερος και ώραιότερος από τον δικό του, τον κράτησε για λογαριασμό του και παράδωσε στην έκκλησία τον άλλο. Ταξιδεύοντας κάποτε με πλοίο, την ώρα του δείπνου ο ύπηρέτης του έφερε στην τράπεζα τον δίσκο με την έπιγραφή του Αγίου γεμάτον φαγητά. Εκείνος δέ ήρχισε να τρώγη από τὰ φαγητά του δίσκου χωρίς καμιάν εύλάβεια.

Όταν έσηκώθη ή τράπεζα, πήρε ο ύπηρέτης τον δίσκο για να τον πλύνη στη θάλασσα. Τυχαία όμως του έφυγε από τὰ χέρια και βούλιαξε στο βυθό. Τρόμαξε τότε ο ύπηρέτης και θέλοντας να τον συγκρατήση, έπεσε στη θάλασσα κι αυτός. Ο κύριός του, βλέποντας αυτά, έλεεινολογοῦσε τον έαυτό του κι έλεγε:

- Αλλοίμονο, σ' έμε τον άθλιο γιατί με το να έπιθυμήσω τον δίσκο του Αγίου, έχασα με τον δίσκο και τον δοῦλο μου. Αλλά ύπόσχομαι, Θεέ μου, ότι αν βρω έστω και το λείψανο του δούλου μου, θα δώσω στον Άγιο και την άξία του δίσκου, πού βούλιαξε στη θάλασσα.

Αφου βγήκε λοιπόν από το πλοiάριο, περίμενε στην άκρογιαλιά να δη έκβραζόμενο το νεκρόν σώμα του δούλου του. Αλλ' ώ του θαύματος! Βλέπει ξαφνικά τον δοῦλο του να βγαίνει ζωντανός από τη θάλασσα, κρατώντας στα χέρια του και τον δίσκο του Αγίου. Όσοι βρίσκονταν μέσα στο πλοiο, βγήκαν έξω όλοι μονομιᾶς και βλέποντας τον δοῦλο με τον δίσκο στα χέρια του έθαύμασαν και

έδόξαζαν τὸν Θεό. Συγχρόνως δὲ ρωτοῦσαν καὶ τὸν δοῦλο μὲ τί τρόπο ἐσώθη ἀπὸ τὴν θάλασσα. Κι ὁ δοῦλος τοὺς διηγήθηκε τὰ ἐξῆς:

Εὐθὺς πὸς ξέπεσα στὴ θάλασσα, παρουσιάστηκαν μπροστά μου τρεῖς ἄνθρωποι ὠραῖοι κατὰ τὴν ὄψι. Ὁ μεγαλύτερός των στὴν ἡλικία ἦταν ντυμένος στὰ στρατιωτικά, ὁ δεύτερος ἦταν ὁμορφος νέος κι ὁ τρίτος διάκονος. Αὐτοὶ οἱ τρεῖς ἄνθρωποι μὲ πήραν ἀπὸ τὸ βυθὸ τῆς θαλάσσης καὶ περπατώντας μαζί μου χτὲς καὶ σήμερα, ἐφθάσαμεν ἕως ἐδῶ.

Τὸ θαῦμα διαφημίστηκε παντοῦ καὶ ἐξαιτίας του δοξάζεται μέχρι σήμερα ὁ Χριστός, πὸς τιμᾷ κατὰ τέτοιον τρόπο τοὺς Ἁγίους Του. Οἱ τρεῖς ἄνθρωποι πὸς ἔσωσαν τὸν ὑπηρέτη ἀπὸ τὸ βυθὸ τῆς θαλάσσης ἦσαν, ὁ μεγαλύτερος κατὰ τὴν ἡλικία ὁ Ἅγιος Μηνᾶς· ὁ ὁμορφος νέος ὁ Ἅγιος Βίκτωρ καὶ ὁ διάκονος ὁ Ἅγιος Βικέντιος. Ὅπως εἶναι γνωστό, ἐορτάζονται κι οἱ τρεῖς τὴν ἴδια μέρα, στὶς 11 Νοεμβρίου, τὴ μέρα πὸς μαρτύρησαν. Ὁ Ἅγιος Βίκτωρ μαρτύρησε τὸ ἔτος 160, ὁ Βικέντιος τὸ 235 καὶ ὁ Μηνᾶς τὸ 296.

* * *

ΜΙΑ γυναίκα πὸς πήγαινε στὰ προσκύνημα τοῦ Ἁγίου, ἐκβιαζόταν στὸ δρόμο ἀπὸ κάποιον γιὰ αἰσχρὴ πράξι. Τότε ἐκείνη ἐπεκαλέστηκε τὸν Ἅγιο νὰ τὴν συνδράμη. Καὶ ὁ Ἅγιος δὲν τὴν παρέβλεψε. Καὶ τὴν ἴδιαν ἐφύλαξε καθαρὴν καὶ ἀμόλυντη, καὶ τὸν ἐκβιαστὴν ἐτιμώρησε καὶ διεπόμπευσε.

Ὁ ἐκβιαστής, ἀφοῦ ἔδωσε τὸ ἄλογο στὸ πόδι του, ἐπροσπαθοῦσε νὰ βιάσῃ τὴ γυναίκα. Τὸ ἄλογο ὅμως ἐξαγριώθηκε κατὰ τοῦ κυρίου του κι ἔτρεχε μανιασμένο, σέρνοντας ξοπίσω του καὶ κεῖνον κατὰ γῆς. Δὲν σταμάτησε δέ, παρὰ μόνον σὰν ἔφτασε στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου. Ἀπ' ἐξω ἐκεῖ ἐχρεμέτιζε δυνατά. Πολλοὶ ἄνθρωποι πὸς βρίσκονταν ἐκεῖ γιὰ τὴ γιορτὴ, ἀκούοντας τὸ ἐπίμονο χρεμέτισμα τοῦ ἀλόγου βγήκαν ἔξω νὰ δοῦν τί συμβαίνει. Πήγαιναν δὲ πὸς τὸν ναὸ τοῦ Ἁγίου ἐκείνη τὴν ὥρα καὶ ἄλλο πολὺ πλῆθος Χριστιανῶν.

Βλέποντας ὁ ἐλεεινὸς ἐκβιαστής τὴ συνάθροιση τόσο λαοῦ καὶ φοβούμενος μὴ πάθει μεγαλύτερο κακὸ ἀπὸ τὸ ἄλογο, πὸς ἦταν ἀκόμη ἐξαγριωμένο, ἐξομολογήθηκε τὴν ἁμαρτία του μπροστά σε ὅλους. Εὐθὺς τότε ἠσύχασε καὶ τὸ ἄλογο καὶ στάθηκε μὲ ἡμερότητα. Ἀφοῦ ἔλυσε τότε τὸ πόδι του ἀπὸ τὸ ἄλογο, μπῆκε στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου καὶ ἀφοῦ πρόσπεσε στὴν ἁγίαν εἰκόνα του, παρεκάλεσε νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ ἄλλοτε νὰ πέσῃ σὲ παρόμοιον πειρασμό.

* * *

ΑΛΛΟΤΕ πάλι παρέμειναν στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου ἕνας κουτσός, μία ἄλαλη γυναίκα κι ἄλλοι πολλοὶ ἀσθενεῖς, γιὰ νὰ πάρουν γιαντρεία ἀπὸ τὸν Ἅγιο. Κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄρρωστοι κοιμοῦνταν, παρουσιάστηκε ὁ Ἅγιος στὸν κουτσὸ καὶ τοῦ εἶπε:

- Πήγαινε τώρα, πὸς εἶναι ἡσυχία, πιάσε τὸ ἐπανωφόρι τῆς ἄλαλης γυναίκας καὶ θὰ γιαντρευτῆς.

Ἔτσι ἔκαμε ὁ κουτσός. Πῆγε σιγὰ-σιγὰ καὶ ἀφαίρεσε τὸ ἐπανωφόρι τῆς βουβῆς. Ἐκείνη ὅμως ταράχτηκε ἀμέσως κι ἀνατινάχτηκε. Ἀμέσως δὲ ἐλύθηκε ἡ γλώσσα τῆς καὶ κατηγοροῦσε τὸν κουτσὸ ὅτι τὴν ἐνόχλησε. Ἐκεῖνος δὲ πάλι, ἐπειδὴ ἐνίωσε ντροπὴ γιὰ τὰ λόγια τῆς γυναίκας, σηκώθηκε στὰ πόδια του κι ἄρχισε νὰ τρέχη...

* * *

ΕΝΑΣ Ἑβραῖος εἶχε φίλον Χριστιανόν, πὸς τοῦ ἐμπιστεύονταν μεγάλα ποσά, κάθε φορὰν πὸς ταξίδευα σὲ μακρυνὸν τόπο. Σ' αὐτὸν ἐμπιστεύτηκε τὴν τελευταίαν φορὰ ἕνα πορτοφόλι μὲ πεντακόσια νομίσματα. Ὁ Χριστιανὸς ὅμως ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ καταχραστῆ τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ Ἑβραίου καὶ νὰ σφετεριστῆ τὰ χρήματά του. Ἔτσι, ὅταν ἐκεῖνος ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἐζήτησε τὸ πορτοφόλι του, ἀρνήθηκε ὅτι ἔλαβε τέτοιο πράγμα. Ὁ Ἑβραῖος, πὸς δὲν ἠλπίζε τέτοιαν συμπεριφορὰ ἀπὸ τὸν φίλο του, στενοχωρήθηκε πολὺ καὶ κόντευε νὰ χάσῃ τὸ λογικὸ του. Ὅταν κάπως συνῆλθε, ἔκαμε τὴν ἀκόλουθο πρότασι στὸν Χριστιανό. Ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε μάρτυρας κατὰ τὴν παραλαβὴ τῶν χρημάτων, νὰ φανερωθῆ μὲσω τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ποιὸς εἶχε τὸ δίκιο. Ὁ Χριστιανὸς δέχτηκε τὴν πρότασι καὶ πήγαν οἱ δύο μαζί στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου.

Ἐκεῖ ὁ Χριστιανὸς χωρὶς δισταγμὸ κι ἀργοπορία ἔκανε ὄρκο καὶ βεβαίωσε τὴν ἄρνησι τῆς παρακαταθήκης. Μετὰ τὸν ὄρκο βγήκαν κι οἱ δύο ἀπὸ τὸ ναὸ κι ἀνέβηκαν στ' ἄλογά τους, γιὰ νὰ γυρῆσιν ὁ καθένας στὸ σπιτί του. Τὸ ἄλογο ὅμως τοῦ Χριστιανοῦ κατεχόταν ἀπὸ μίαν νευρικότητα

καὶ ἀτακτοῦσε. Ἐξαγριωνόταν ἐνάντια στὸν ἀφέντη του, στεκόταν στὰ πσινά του, δάγκανε τὸ χαλιναρί καὶ φοβέριζε νὰ τὸν γκρεμίση, νὰ τὸν σκοτώση. Σὲ μία στιγμή τὸν πέταξε στὴ γῆ, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν βλάψη. Ἐχάθησαν μόνο τὸ μαντήλι του, τὸ κλειδί του κι ἡ χρυσή του σφραγίδα. Ἐπειτα, ἀφοῦ ξαναἵππευσε ἐπροχωροῦσε μαζί με τὸν Ἑβραῖο. Ἐκεῖνος ὁ καημένος, μὴ ὑποφέροντας τὴ ζημιὰ τῶν χρημάτων, ἦταν λυπημένος κατάκαρδα καὶ στέναζε σ' ὅλο τὸν δρόμο.

Ὅταν προχώρησαν ἄρκετά, ὁ Ἑβραῖος θέλοντας νὰ πάση με τὸ καλὸ τὸν Χριστιανό, ἴσως μεταμεληθῆ καὶ τοῦ ἐπιστρέψη τὰ χρήματα, σ' ἕνα μέρος κατάλληλο, τοῦ πρότεινε νὰ κατέβουν ἀπὸ τ' ἄλογα, γιὰ νὰ φᾶν ψωμί. Μόλις ὅμως ἄρχισαν νὰ τρῶνε, ἐφάνη νὰ ἔρχεται σ' αὐτοὺς ὁ ὑπὸντος τοῦ Χριστιανοῦ, κρατώντας στὸ ἕνα χέρι τὸ πορτοφόλι τοῦ Ἑβραίου καὶ στὸ ἄλλο τὸ κλειδί με τὸ μαντήλι του. Βλέποντας αὐτὰ ὁ Χριστιανὸς τᾶχασε καὶ ρώτησε τὸν ὑπὸντος.

- Τί εἶναι αὐτά;

Ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε:

- Ἔνας ἱππέας φοβερὸς πέρασε ἀπὸ τὴν κυρία μου καὶ δίνοντάς της τὸ κλειδί με τὸ μαντήλι σου, τῆς εἶπε:

«Στείλε με μεγάλη ταχύτητα τὸ πορτοφόλι τοῦ Ἑβραίου, γιὰ νὰ μὴ κινδυνεύῃ ὁ ἄντρας σου». Ἀμέσως τότε ἐκεῖνη μοῦ τὰ παρέδωσε καί, σύμφωνα με τὴν ἐντολή της, σοῦ τὰ φέρνω.

Ὁ Ἑβραῖος τότε, ὅλος χαρὰ, παρεκίνησε τὸν Χριστιανὸ νὰ ἐπιστρέψουν ἀμέσως στὸν Ἅγιο. Ἐκεῖ δέ, ὁ μὲν Ἑβραῖος παρεκάλει νὰ βαπτισθῆ, δὲ Χριστιανὸς ζητοῦπε συγχώρησι γιὰ τὴν ψευδορκία, με τὴν ὁποῖαν παρώργισε τὸν Θεό. Ἔλαβαν δὲ καὶ οἱ δύο ἐκεῖνο πού ζητοῦσαν. Ὁ Ἑβραῖος ἐδέχθη τὸ Ἅγιον Βάπτισμα κι ἔγινε μέλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστιανὸς πῆρε ἄφεσι γιὰ τὸ κρίμα τῆς ψευδορκίας καὶ τῆς κακῆς σκέψεως νὰ σφετερισθῆ τὰ ξένα χρήματα. Ἔτσι ἐπέστρεψαν ἀμφότεροι στὰ σπίτια τους χαίροντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεό.

* * *

Στὰ 1826, τὴν ἐποχὴ τοῦ τρόμου καὶ τῶν σφαγῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, οἱ Τοῦρκοι κάτοικοι τοῦ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης ἐπιβουλεύθηκαν τὴ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν συμπολιτῶν των. Ἐσκέφθησαν ὡς κατάλληλην εὐκαιρία νὰ κορέσουν τὴν αἰμοδιψία τους τὴν ἡμέρα τοῦ Πάσχα, ὅταν θὰ βρίσκονταν συγκεντρωμένοι οἱ Χριστιανοὶ γιὰ τὸν ἐκκλησιασμὸ στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ. Τὸ Πάσχα ἔπεσε τότε στὶς 18 Ἀπριλίου. Γιὰ νὰ παραπλανήσουν οἱ συνωμότες τὶς διοικητικὰς ἀρχές, ἔβαλαν φωτιά σὲ διάφορα σημεῖα τῆς πόλεως μακριὰ ἀπὸ τὴν Μητρόπολι. Καὶ ὅταν πᾶ ἐἴχεν ἀρχίσει ἡ Ἀναστάσιμη λειτουργία καὶ διαβαζόταν τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιο, μανιώδη τουρκικὰ στίφη περιεκύκλωσαν τὸν ναό, ἔτοιμοι νὰ ἐφορμήσουν γιὰ τὸ ἀποτρόπαιο ἔργο τῆς σφαγῆς.

Ξαφνικὰ ὅμως ἐκεῖνη τὴ στιγμή παρουσιάστηκε ἀνάμεσά τους ἕνας καβαλλάρης μεσήλικας με γυμνὸ ξίφος, ποῦ περιέτρεχε τὸ ναὸ καὶ τοὺς ἀποδίωχνε. Φοβισμένοι οἱ αἰμοβόροι βάρβαροι τὸ βάλανε στὰ πόδια κι ἔτσι ἐματαιώθηκαν οἱ καταχθόνιοι σκοποὶ τους. Ὁ πολὺς γέροντας δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν Μεγαλομάρτυρα Μηνᾶ.

Οἱ Τοῦρκοι, ἐξαιτίας τοῦ σκότους καὶ τῆς συγχύσεως, ἔλαβαν τὸν Ἅγιο ὡς τὸν πρῶτο ἀπὸ τοὺς προκρίτους καὶ πῶς ἦταν σταλμένος ἀπὸ τὸν Διοικητὴ γιὰ νὰ ματαιώσῃ τὴ σφαγὴ. Γι' αὐτὸ πῆγαν στὸ Διοικητήριον γιὰ νὰ διαμαρτυρηθοῦν. Ὁ Διοικητὴς ὅμως δὲν ἤξερε τίποτα. Διαπιστώθηκε ἀκόμα πῶς οὔτε κι ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς προκρίτους εἶχε ἀπομακρυνθῆ τὴ νύχτα ἐκεῖνη ἀπὸ τὸ σπίτι του. Κατάλαβαν τότε ὅλοι πῶς ἐπρόκειτο γιὰ θαυματουργικὴ ἐπέμβασι τοῦ πολιούχου τῆς πόλεως Ἁγίου Μηνᾶ. Διέδωσαν μάλιστα τὸ θαῦμα οἱ Τοῦρκοι, ποῦ στὸ ἐξῆς κατεῖχοντο ἀπὸ δέος καὶ εὐλάβεια πρὸς τὸν Ἅγιον, μερικοὶ δὲ ἀπὸ αὐτοὺς προσέφεραν κάθε χρόνο καὶ διάφορα δῶρα στὸ ναὸ του.

* * *

Τὰ θαύματα αὐτὰ εἶναι σταχυολογημένα ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Συναξαριστὴ καὶ μεταγλωττισμένα στὴ σύγχρονον νεοελληνικὴ γλῶσσα. Δὲν εἶναι ὅμως τὰ μόνα θαύματα ποῦ ἐπετέλεσεν ὁ Ἅγιος. Ἔνα σωρὸ ἀλλὰ ἀναφέρονται στὶς διηγήσεις τοῦ λαοῦ. τόσο στὴν ἰδιαίτερὴ του πατρίδα τὴν Αἴγυπτον, ὅσο στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Κύπρον, κυρίως δὲ θεραπείες ἀρρώστων. Ὁ Ἅγιος θεωρεῖται εἰδικὸς γιὰ τὴν θεραπεία τῆς σπλήνας.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΜΗΝΑ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ καὶ ΜΕΡΙΚΗ ΘΑΥΜΑΤΩΝ ΔΙΗΓΗΣΙΣ

Ἐκδοσις Ἰ. Ν. Αγίου Μηνᾶ Ἀμφιάλης, ἐν Πειραιεῖ, 1982

Πολλῆς ὠφελείας καὶ σωτηρίας εἶναι πρόξενον, εὐλογημένοι Χριστιανοί, νὰ διηγῆται τινὰς τῶν ἁγίων Μαρτύρων τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ κατορθώματα, καὶ οὐ μόνον ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ διηγείται ὠφελεῖται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκούοντες ἔχουσι μέγα διάφορον εἰς τὴν ψυχὴν τους. Διότι, ὅταν ἀκούῃ τις, πῶς ἐπολιτεύθη ὁ δεῖνα Ἅγιος, πῶς ἐμαρτύρησε, πῶς ἔχυσε τὸ αἷμα του ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, παρακινεῖται καὶ ἐκεῖνος πρὸς μίμησιν καὶ πάντοτε προθυμεῖται ὁ τοιοῦτος, ἐὰν ἔλθῃ καιρὸς νὰ ὑπομείνῃ καὶ αὐτὸς τὰ ὅμοια. Πάντων μὲν οὖν τῶν ἐνδόξων Μαρτύρων, ὡς εἶπον, αἱ διηγήσεις δίδουσι μέγα διάφορον εἰς τὴν τοῦ διηγουμένου ψυχὴν καὶ εἰς τὴν τῶν ἀκούοντων, ἐξόχως δὲ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, τοῦ σήμερον ἑορταζομένου, ἡ διήγησις πολλὴν ὠφέλειαν ψυχικὴν δύναται νὰ δώσῃ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Διὰ τοῦτο, εὐσεβέστατοι Ἄρχοντες, γενῆτε πρόθυμοι εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς διηγήσεως, καὶ δεθήητε καὶ ἐσεῖς τοῦ Ἁγίου, νὰ μὲ δώσῃ λόγον ἱκανὸν νὰ διηγῆθῃ τὸ Μαρτύριόν του καὶ τὰ θαύματά του. Διότι ἐγὼ ἔπαθα ὡσπερ εἷς πτωχὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀποτολμήσας νὰ φιλεύσῃ τὸν Βασιλέα μὲ ὄλον του τὸ στράτευμα, πῶς εἰς τὰ ὕστερα ἀνάγκη νὰ ἐντραπῆ, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τόσῃν ὑπηρεσίαν, οὐδὲ φαγητὰ ἄξια διὰ βασιλέα καὶ τόσον λαόν. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς ἐμέ ἐπειδὴ ἐγὼ μὲν εἶμαι πτωχὸς εἰς τὸν λέγειν καὶ ἀδύνατος νὰ διηγοῦμαι τοιοῦτου μεγάλου Ἁγίου μαρτύριον. ἡ δὲ αὐθεντία σας ὡς βλέπω, ἔχετε μεγάλην προθυμίαν νὰ ἀκούετε, καὶ ἀναμένετε ὅλοι σας νὰ φιλευθῆτε πνευματικῶς ἀπὸ ἐνὸς πτωχοῦ στόμα. Διὰ τοῦτο γοῦν, παρακαλῶ τὴν ἀντίληψίν σας, δεηθῆτε τοῦ Θεοῦ, ἵνα διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου, δώσῃ μοι λόγον πρέποντα ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος, διότι βούλομαι νὰ ἀρχίσωι τὴν περὶ τοῦ Ἁγίου διήγησιν, καὶ ἀκούσατε τὴν προθύμωσ, ἵνα λάβητε καὶ τὸν ἄξιον μισθὸν παρ' αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς τριακοσίους χρόνους, ἦσαν δύο τινὲς βασιλεῖς κατὰ πολλὰ ἀσεβεῖς καὶ Χριστιανομάχοι, ὁ Διοκλητιανός, λέγω, καὶ ὁ Μαξιμιανός, τὸ ζεῦγος τοῦ διαβόλου, καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἐβασίλευεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν πᾶσαν, ὁ δὲ Μαξιμιανός, ὁ ὁποῖος εἶχε γυναικὰ τὴν θυγατέρα τοῦ Διοκλητιανοῦ τούτου, ἐβασίλευεν εἰς τὴν Δύσιν. Τοιαύτην γοῦν βουλὴν ἐβάλασιν οἱ ἀσεβέστατοι, καὶ τοῦτο ἦτο τὸ ἔργον τους, ὅτι παντελῶς νὰ σβήσουν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀφανίσουσι τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν, διότι οὐδὲ πόλεις εἶχαν εἰς τὸν νοῦν τοὺς νὰ ἀυγατίσουν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοὺς, οὐδὲ ἔθνη ἠθέλαν νὰ ὑποτάξουν εἰς τὴν βασιλείαν τους, μόνον ἕνα σκοπὸν ἀσεβέστατον καὶ ἕνα; ἔργον παρανομώτατον, εἶχον νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανούς. Τότε τί κακὸν δὲν ἐγένετο εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Χριστόν; ἐστενοχωροῦντο αἱ φυλακὲς ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν καθ' ἐκάστην τιμωρουμένων Χριστιανῶν, τὰ σπίτια ὁποῦ εἶχον οἰκοκυροὺς Χριστιανούς, ἐρημῶνοντο, αἱ ἐρημίαι καὶ τὰ ὄρη ἐγίνοντο ὡσὰν κάστρη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν Χριστιανῶν ὁποῦ ἔφευγαν ἐκεῖ. Οἱ πτωχοὶ Χριστιανοί, καὶ φίλοι τῆς ἀληθείας, ὡσὰν νὰ ἠθέλαν κάμη μέγα τίποτες πταισίμω, ἔτσι ἐπαιδεύοντο, τὰ χρήματα τῶν Χριστιανῶν ἐδιαρπάζοντο ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οἱ νόμοι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως διελύοντο. Διότι οἱ πατέρες οἱ Ἑλληνες ἐπρόδιδαν τοὺς υἱοὺς τοὺς ὁποῦ ἐπίστευαν τὸν Χριστόν, εἰς θάνατον, οἱ παῖδες ὁμοίως ἐγκαλοῦσαν τοὺς πατέρας ὡς Χριστιανούς, καὶ σχεδὸν εἶπεῖν, σκότος καὶ σύγχυσις μεγάλη ἦτον εἰς ὄλον τὸν κόσμον. Διότι οἱ μὲν ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ ἐπαρρησιάζοντο, καὶ οἱ δαίμονες ὡς θεοὶ ἐπροσκυνοῦντο, οἱ δὲ φίλοι τῆς ἀληθείας Χριστιανοὶ ἐδιώκοντο, καὶ ὁ ἀληθὴς Θεὸς ὁ Χριστὸς ὡς πλάνος ἐνουβρίζετο. Τότε τινὲς ὑπήγαιναν φανερὰ καὶ ὁμολογοῦσαν τὸν Χριστόν Θεὸν ἀληθῆ, καὶ μὲ πολλὰ βάσανα ἀπέθνησκαν, ἄλλοι δὲ πάλιν διὰ τὸν φόβον τῶν βασάνων ὑπήγαιναν καὶ ἀρνοῦντο τὸν Χριστόν, καὶ ἐθυσιάζον τοῖς εἰδώλοις, ὅσοι δὲ μῆτε νὰ μαρτυρήσουν ἐδύναντο, μῆτε νὰ γένουν Ἑλληνες ἠθέλον, ἔφευγαν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ σπήλαια, καὶ ἐκρύβοντο ἐκεῖ, ἀναμένοντες τὸν καιρὸν, ὅσον νὰ γνωρίσουν ὅτι εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ παρρησιασθοῦσι.

Τότε δὴ τότε καὶ ὁ θαυμαστὸς οὗτος Μηνᾶς, ὁ τὴν ἀρετὴν περιβόητος, ἔλαμπε ὡσπερ ἥλιος, πατρίδα μὲν εἶχε τὴν Αἴγυπτον, ἥτις τανῦν ὀνομάζεται Μυσύριον, προγόνους δὲ καὶ πατέρα εἶχεν ἀσεβεῖς κατὰ τὴν θρησκείαν καὶ ὅλως διόλου τετυφλωμένους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην, καὶ ὁμως, ἀπὸ τοιοῦτους γονεῖς γεννηθεὶς ὁ Ἅγιος, ἐχηματίσε δοῦλος τοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτός, καὶ ἦτον ὡσὰν τὸ τριαντάφυλλον, ὁποῦ γίνεται μὲν ἀπὸ τὴν ἀκαθάρθωδη τριανταφυλλέαν, πάντες δὲ τὸ ὀρέγονται. Ἀφῶντις γοῦν ἀνετράφη ὁ ἅγιος καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ἀνδρῶν, ἀπεγράφη εἰς τὴν τάξιν τῶν στρατιωτῶν καὶ ἦτον καὶ αὐτὸς εἷς στρατιώτης τοῦ Μαξιμιανοῦ, μὲ ἄλλους πολλοὺς στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ἦτον μὲν εἰς τὸ τάγμα, ὅπερ ὀνομάζεται Ρουταλιακόν, εἶχον δὲ πρῶτον ἀπάνω του ταξίαρχον ἀνθρωπὸν τινὰ Φιρμιλιανὸν ὀνόματι, ἀπὸ ὅλους δὲ τοὺς στρατιώτας τοῦ τάγματος ἐκεῖνου ἐνδιάφερον ὁ Ἅγιος καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ κορμίου, καὶ εἰς τὴν εὐμορφίαν καὶ εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν χειρῶν, ἀλλὰ καὶ δὴ εἰς τὴν φρόνησιν· ἀπ' αὐτὸ ἦτον καὶ γνώριμος εἰς τοὺς πολλοὺς

καὶ εἶχεν ὄνομα ἐπαινετόν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκοῦσιν εἰς τοσοῦτον, ἃς ἐλθοῦμεν δὲ εἰς τὸν τρόπον τῆς μαρτυρίας του. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ ταξίαρχος Φιρμιλιανὸς συνάξας τοὺς στρατιώτας του ὑπῆγεν εἰς ἕνα κάστρον τῆς Μπαρμπαρίας γιὰ τὸ φυλάττει, Κοτυαεῖον λεγόμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὰ σύνορα τῆς Φρυγίας Σαλουταρίας. Ἀνάμεσα δὲ εἰς ἐκεῖνους τοὺς στρατιώτας ἦτον, ὡς εἶπον καὶ ὁ Ἅγιος οὗτος Μηνᾶς. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, ὡς ἤκουσε τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ βασιλέως ὁποῦ τοὺς ἐδιαλαλοῦσαν, πῶς οἱ τοιοῦτοι στρατιῶται νὰ πιάνουσι τοὺς Χριστιανοὺς νὰ τοὺς τυραννοῦσιν ἐμίσησε τὸ τοιοῦτον ἀσεβέστατον πρόσταγμα καὶ ἔρριψε μὲν τὴν ζώνην τὴν στρατιωτικὴν, ἣ ὁποία; ἦτον σημεῖον κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τοὺς στρατιώτας, ἐπῆγε δὲ εἰς τὸ ὄρος, ὁποῦ ἦτον ἀπάνωθεν τοῦ Κοτυαεῖου, καὶ ἐκεῖ ἀσκήτευε. Διότι καλλία προέκρινε νὰ κατοικῆ μετὰ τὰ θηρία παρὰ νὰ εὐρίσκηται μετὰ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ εἰδωλόατρας. Ἐκεῖ γοῦν διατρίψας ὁ Ἅγιος ἰκανὸν καιρὸν, καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας εὐαρεστήσας τῷ Θεῷ, εἶδε καὶ ἀποκάλυψιν, ὅτι καιρὸς εἶναι νὰ μαρτυρήσῃ, διὰ τοῦτο ἐφύλαξε μίαν ἡμέραν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάμνασι πανήγυρον μεγάλην οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κοτυαεῖου, μετὰ θυσίας, μετὰ χοροῦς μετὰ παιγνίδια καὶ πηλαλήματα ἀλόγων καὶ μετὰ ἄλλες θεραπείας τῶν δαιμόνων. Εἰς αὐτὴν γοῦν γνωρίσας ὁ Ἅγιος ὅτι εἶναι κόσμος πολὺς συναγμένος, καὶ πάντες ὠφελήθη θέλουσι, καὶ μάλιστα πολλοὶ κρύφοι χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν του, ὑπῆγεν εἰς τὸ μέσον τῆς ἐορτῆς καὶ ἐκάθισεν εἰς ἕνα τόπον ὑψηλόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμελλον νὰ ἰδοῦσι, πολλοί, καὶ μετὰ μεγάλης φωνῆς ἔκραξε λέγοντας. Ἴδου ἐγώ, δίχως νὰ με ζητήτε, ἦλθον· καὶ δίχως νὰ με γυρεύετε, εὐρέθη, ἀσεβέστατοι. Γνωρίσετε καλά, ὅτι εἰς εἶναι ἀληθὴς Θεός, ὁ Χριστός, αὐτὰ δὲ ὁποῦ προσκυνεῖτε ἐσεῖς καὶ λατρεύετε εἶναι ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα.

Ὅσοι γοῦν ἤκουσαν τὴν τοιαύτην φωνὴν τοῦ Ἁγίου, ὅλοι ἐσύνδραμαν πρὸς αὐτὸν νὰ ἰδοῦσι τίς εἶναι, καὶ πλέον τὸσον δὲν τοὺς ἔκαμε χρεῖα νὰ ἀκούουσι τὰ παιγνίδια ἢ νὰ βλέπουσι τοὺς χορούς, ὅσον ἐθαύμαζαν τὸν Ἅγιον, πῶς ἀπετόλμησεν εἰς τὸσον πλῆθος Ἑλλήνων νὰ παρῆσιασθῆ μετὰ τοιοῦτους λόγους. Ὅσοι μὲν γοῦν ἦσαν ἐκεῖ κρύφοι Χριστιανοὶ ἐχάρηκαν εἰς τὴν παρῆσιαν τοῦ Ἁγίου, οἱ δὲ ἀσεβέστατοι Ἑλληνας ἔτριζαν τοὺς ὁδόντας ἕνας τὸν ἄλλον, ἐσυνερίζοντο, ποῖος νὰ πιάσῃ πρῶτος τὸν Ἅγιον διότι ἐθαύρουσαν, ὅτι θέλει φύγῃ ὁ Ἅγιος, δὲν ἐκαταλάμβαναν οἱ πεπλανημένοι, ὅτι ἐκουσίως ἦλθεν εἰς τὸ μαρτύριον, ὡσπερ καὶ ὁ Χριστός μου ποτε εἰς τὸν Σταυρὸν. Τί τὸ ἐντεῦθεν; σύροντες, δέρνοντες, ἔφεραν τὸν Ἅγιον ἐμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο μὲν Πύρρος, ἔτυχε δὲ τότε καθήμενος ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου, διὰ νὰ βλέπῃ τὸ θέατρον. Ὡς δὲ εἶδε τὸν Ἅγιον ἀπὸ κοντά, εὐλαβήθη τὰ σχῆμα του καὶ τὴν ἡλικίαν του, διότι ἦτον τότε ὁ Ἅγιος ὡς πενήτηκοντα ἐτῶν καὶ εἶχε πρόσωπον καὶ σχῆμα ἄξιον εὐλαβείας, διὰ τοῦτο δὲν ἐπίασε μετὰ κακίας νὰ τὸν ἐξετάζῃ, ἀλλὰ ἐσχηματίσθη μετὰ ἡμερότητα καὶ μετὰ γλυκολογίας ἀρχισε νὰ ἐρωτᾷ τὸν Ἅγιον πόθεν εἶναι καὶ τίς εἶναι καὶ ἀπὸ ποῖαν θρησκείαν. Πρὸς ταῦτα ὁ Ἅγιος πατρίδα μὲν, εἶπεν, ἔχω τὴν Αἴγυπτον, καλοῦμαι δὲ Μηνᾶς, ἡμουν δὲ καὶ ποτε στρατιώτης, ἀλλ' ὅμως μετὰ τὸ νὰ εἶστε ἀσεβεῖς καὶ εἰδωλόατραι ἄφησα τὴν τιμὴν σας καὶ ἡμουν εἰς τὸ ὄρος κεκρυμμένος Χριστιανός, τώρα δὲ ἦλθα νὰ παρῆσιασθῶ ἐνώπιον πάντων, νὰ ὁμολογήσω τὸν Χριστὸν μου, ὡς Θεὸν ἀληθινόν, ἵνα καὶ αὐτὸς ὁμολογήσῃ με ὡς δοῦλον αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καθὼς τὸ ὥρισε καὶ μόνος του, ὅστις με ὁμολογήσει ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ἐμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἡγεμὼν πλέον δὲν ἐδυνήθη νὰ στέκεται εἰς τὰ πλαστὸν σχῆμα τῆς ἡμερότητος, ἀλλὰ μετὰ μεγάλης μανίας καὶ ὀργῆς ἐπρόσταξε νὰ βάλοισιν τὸν Ἅγιον εἰς τὴν φυλακὴν, ἕως οὔ τὸ ταχὺ νὰ συλλογισθῆ μετὰ τί βάσανα νὰ τὸν θανατώσῃ, καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐκείνην ἐπέρασεν ἡ μιὰρὰ πανήγυρις τῶν Ἑλλήνων, τὸ δὲ ταχὺ ὁ ἀρχὼν ἐκεῖνος Πύρρος, θυμωμένος ὡν περισσὰ κατὰ τοῦ Ἁγίου, ὥρισε νὰ τὸν ἐβγάλοισιν ἀπὸ τὴν φυλακὴν. Καὶ πρῶτον μὲν ἔλεγεν, ὡς μέγα ἐγκλημα κατὰ τοῦ Ἁγίου, πῶς ἀπετόλμησεν εἰς τὸσον πλῆθος νὰ εἶπῃ τοιαῦτα λόγια, διότι καταφρόνησιν εἰδικὴν του εἶχε τὴν παρῆσιαν τοῦ Ἁγίου, πῶς δὲν τὸν ἐφοβήθη, ἀλλὰ ἐσύντυχεν ἐχθρὸς τοιοῦτους λόγους, ἔπειτα δὲ τὸν ὠνειδίξε, καὶ πῶς ἄφησε τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως· ὁ δὲ Ἅγιος εἰς αὐτὸ μάλιστα χαίρων, καὶ συλλογιζόμενος πῶς δὲν τὸν ἐδειλίασε, ἀπεκρίθη. Ναὶ ἡγεμὼν, ἔτσι πρέπει τὸν Χριστὸν μου νὰ ὁμολογοῦμεν φανερὰ καὶ παρῆσιασμένα, ὅτι εἶναι φῶς. Νὰ μὴν φοβούμεστε, καθὼς ἐκεῖνος εἶπεν, ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ζημιώσαι, ἀλλὰ νὰ τὸν κηρύττωμεν καὶ στόματι καὶ καρδίᾳ, διότι καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔτσι μᾶς ἐδίδαξε λέγοντας. Καρδία μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.

Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἡγεμὼν εἰς πολλοὺς σκοποὺς ἐμεταγύρισεν, ποτὲ μὲν ἐφοβέριζε, ποτὲ δὲ ἐκαλοπίανε τὸν Ἅγιον, ἤθελε μὲν νὰ τὸν παιδεύσῃ, ἀλλ' ὅμως ἐσυλλογίζετο, ὅτι αὐτὸς ὁποῦ θεληματικῶς ἐπαρῆσιασθῆ, οὐδὲ θέλει πονέσει. Τέλος πολλὰ συλλογιζόμενος, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι πρῶτον νὰ τὸν καλοπιάσῃ με λόγους εἰρηνικοῦς, ἴσως νὰ τὸν καταπέισῃ, καὶ λέγειν του· βλέπω σε, ὦ Μηνᾶ, ὅτι δὲν εἶσαι νέος ἄτακτος καὶ μωρός, νὰ μὴ ἡξεύρης τὸ συμφέρον σου, ἀλλὰ ἰδοὺ ἔχεις ἡλικίαν γεροντικὴν, μὴ γοῦν κάμῃς ὡς μωρός καὶ καταφρονήσης ἐτούτην τὴν

γλυκυτάτην ζωήν, καὶ διαλέξεις τὸν θάνατον, τὸ μισητὸν πράγμα καὶ ὄνομα, ἀλλ' ὡς φρόνιμος συλλογίσου τὸ καλλίτερον, καὶ ἔλα γενοῦ συγκοινωνὸς μετ' ἐμᾶς, καὶ ἔχε τὴν πρώτην σου τάξιν· καὶ ἂν μᾶς ἀκούσης, καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πολυχρονεμένος θέλει σε τιμήσει πλέον περισσότερον καὶ θέλεις μένει τιμώτερος καὶ φημισμένος εἰς τὸ γένος σου, καὶ πᾶς ἕνας θέλει σε ἐπαινεῖσαι, μάλιστα δὲ καὶ οἱ εὐσπλαχνοὶ θεοὶ θέλουσιν σε συγχωρήσει, ἂν καὶ τοὺς ὕβρισες χθές. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἅγιος, πρῶτον μὲν ἐγάλασεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἡγεμόνου, ἔπειτα δὲ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε, δὲν εἶναι κανένα πρᾶγμα, ὃ ἠγεμῶν, μηδὲ καμμία βάσανος, ὅπου νὰ μὲ χωρίσει ἐμένα ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ μου, καὶ ἂν θέλῃς νὰ τὸ εἰδῆς καὶ μὲ ἔργον, κάμε εἴτι παίδευσιν θέλεις, νὰ σὲ ἔχω καὶ χάριτας. Ἀφόντις ἤκουσεν ὁ Πύργος τοὺς τοιοῦτους λόγους, πλέον κρατημὸν δὲν εἶχεν, ἀλλὰ παρευθὺς μὲ κακίαν πολλήν εἶπε πρὸς τοὺς στρατιώτας, πιάσατε τὸ μαρὸν τοῦτον, καὶ ταυνοῦτε τὸν κατὰ γῆς εἰς τέσσαρα, ἔπειτα ἐπάρτε νεῦρα ὡμὰ βοῶν, καὶ δέρνετέ τον ἀσυμπάθητα, ἕως οὗ νὰ ἀπολαύση ἐκεῖνο ὅπου ζητεῖ. Δὲν ἐπρόφθασεν ὁ Πύργος νὰ εἶπῃ τὸν λόγον, καὶ παρευθὺς ἐγένετο τὰ πρόσταγμα. Τί γοῦν ὁ Ἅγιος; ἐκεῖ ἔδειξε τὴν ὑπομονήν του, ἐκεῖ ἔδειξε τὴν καρτερίαν του, εἶπεσ ὅτι ἄλλος ἐπαιδεύετο. Ἔτσι ἐφαίνετο ὁ Ἅγιος ὄλος χαρούμενος, ὄλος εὐφραινόμενος, δύο καὶ τρεῖς φορὲς ἀλλάχθησαν οἱ στρατιῶται, καὶ ὅμως ὁ Ἅγιος ὁ αὐτὸς ἦτον, τόσην δὲ ἀνδρείαν ἔδειξεν ὁ Ἅγιος, ὅτι ὄλοι ἐθαύμαζαν, ὅχι τόσον εἰς τὴν πρώτην ἀποκοτίαν του, ὅσον εἰς τὴν τοιαύτην ὑπομονήν. Ἐνας δὲ φίλος παλαιὸς τοῦ Ἁγίου, στρατιώτης καὶ αὐτὸς ὀνόματι Πηγάσιος, βλέποντας τὸ κορμὶ τοῦ Ἁγίου πῶς μέλλει νὰ σκορπίσῃ ἀπὸ τὰς πληγὰς, ὑπῆγεν ὡς λυπούμενος πρὸς τὸν Ἅγιον, καὶ λέγει τόν, δὲν βλέπεις ὃ ἄνθρωπε, ὅτι ὄλος ἐδιελύθη; πῶς τὰ κρέατά σου κολλοῦσιν εἰς τὰ λουριά; πῶς εἰς ὀλίγην ὥραν μέλλει ἀδίκως νὰ θανατωθῆς, εἶπε ὅτι θυσιάζεις, καὶ ὁ Θεὸς θέλει βοηθήσῃ, ὅτι δὲν τὸ κάμνεις μὲ τὸ θέλημά σου, ἀλλὰ μὲ τὸ στανέος σου διὰ τὰς ἀφορήτους πληγὰς. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ Ἅγιος ἐγύρισε μὲ βλέμμα φοβερόν, καὶ λέγει τον, ἀποστῆτε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, λείψε ἀπὸ ἐμένα, ἐχθρὲ τῆς ἀληθείας, καὶ ὅχι φίλε μου. Διότι ἐγὼ τὸν Χριστόν μου ἐθυσίασα καὶ θέλω θυσιάσει, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ βοηθός μου, καὶ τὲς πληγὰς ἐτοῦτες μὲ δυναμώνει νὰ τὲς ὑπολαμβάνω διὰ τρυφήν καὶ χαράν.

Ταῦτα βλέπωντας ὁ δικαστής, καὶ πλέον ἀνάπτων εἰς τὸν θυμὸν πάλιν ἐπενόησεν ἄλλην μεγαλυτέραν βάσανον κατὰ τοῦ Ἁγίου, καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξε νὰ τὸν δέσουν ὑψηλὰ ταυνοτὸν εἰς ἕνα ὀρθὸν ξύλον, καὶ πάρουν σιδερένια ὀνύχια, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχαν ἐπὶ τὸ αὐτό, νὰ τυρανοῦσι τοὺς Χριστιανούς, καὶ μετ' ἐκεῖνα νὰ ξέουσι δυνατὰ τὸ κορμὶ τοῦ Ἁγίου, ἕως οὗ νὰ φανοῦσι καὶ τὰ ἐντόσθιά του. Ταύτης γοῦν τῆς βασάνου γενομένης, ὁ δικαστής ἐκεῖνος, ὁ θῆρ μᾶλλον ἢ ἄνθρωπος, ὡσπερ ἀναγελώντας τὸν Ἅγιον εἶπεν· ἐγνώρισες εἰς τὸ κορμὶ σου, ὃ Μηνᾶ, ὀλίγην παίδευσιν, νὰ φρονιμεύσης, ἢ ἀκόμη θέλεις νὰ σὲ ἀνγατίσωμεν καὶ ἄλλην τιμωρίαν, εἰς χαράν σου καὶ ἀγαλλίασιν; Ὁ Μάρτυς εἶπεν, ὦ! τί βάνεις εἰς τὸν νοῦν σου, ὃ ἀνόητε δικαστά, μὲ τέτοια παιγνίδια νὰ μεταγυρίσης ἐμένα ἀπὸ τὴν πίστιν μου, ἢ μὲ τοιαύτας βασάνους, νὰ διασειῆς τὸν στερεὸν πύργον τῆς ὁμολογίας μου; Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἡγεμῶν, ὤρισε τοὺς στρατιώτας του, πλέον περισσότερον νὰ ζοῦσι τὸν Ἅγιον, καὶ πρὸς αὐτὸν εἶπεν· ἄφες τὴν κακὴν ἀποκοτίαν, ὃ Μηνᾶ, καὶ ὑπόταξον τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Μαξιμιανῳ. Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη, διὰ νὰ μὴν ἠξεύρης ποῖος εἶναι ὁ βασιλεὺς ὅπου ὁμολογῶ ἐγὼ, διὰ τοῦτο λέγεις νὰ τὸν ἀρνηθῶ, νὰ ὑποταχθῶ τῷ φθαρτῷ καὶ γήινῳ βασιλεῖ. Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν ἀρνοῦμαι τὸν ἀληθινὸν Βασιλέα, ὅστις δίδει πνοήν καὶ ζωὴν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ γῆ, καὶ ἔδωκε καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσι. Ὁ δὲ δικαστής οὐχὶ θέλων μαθεῖν ἀλλὰ προσποιούμενος, ὅτι δὲν γνωρίζει, τίνα λέγει ὁ Ἅγιος, εἶπε καὶ ποῖος εἶναι αὐτός, ὃ Μηνᾶ, ὅπου δίδει τὴν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσι καὶ εἶναι καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς κτίσεως;

Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι, ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός, ὁ πάντοτε ζῶν καὶ διαμένων, εἰς τὸν ὁποῖον ὑποτάσσονται πάντα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ. Ὁ δικαστής εἶπε, καὶ δὲν ἠξεύρεις, ὃ Μηνᾶ, ὅτι διὰ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὅπου λέγεις, κακιώνουσιν οἱ πολυχρονημένοι βασιλεῖς, καὶ προστάζουσι νὰ σὰς παιδεύωμεν ἀνηλεῶς; Ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη, ἂς κακίζουσι οἱ βασιλεῖς, ὃ δικαστά, ἐμένα δὲν μὲ μέλει, οὐδὲ τοὺς βάνω εἰς τὸν νοῦν μου, ἐγὼ ἕνα σκοπὸν ἔχω, νὰ ἀποθάνω εἰς τὴν καλὴν ταύτην ὁμολογίαν, τὰς δὲ βασάνους σου καὶ τοὺς φοβερισμοὺς τῶν βασιλέων τοὺς βάνω εἰς τὸν νοῦν μου ὡσὰν μικροῦ παιδίου λόγια. Διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος. Τίς μᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ ; θλίψις, ἢ στενοχώρια, ἢ λιμός, ἢ διωγμός, ἢ μάχαιρα ;»

Ταῦτα ὁ μὲν Ἅγιος ἔλεγεν, ὁ δὲ μιὰρὸς δικαστής ἀκούοντας ταῦτα πλέον περισσότερον ἐθυμώθη, καὶ προστάζει τοὺς στρατιώτας νὰ πάρουν τρίχένα σακκία, νὰ τρίβουν δυνατὰ τὸ κρέας τοῦ Ἁγίου τὸ ἐξυσμένον. Τοῦτου δὲ γενομένου, ὁ Ἅγιος ἔλεγε, σήμερον ἀποδύομαι τοὺς δερματίνους τῆς ἁμαρτίας χιτῶνας καὶ ἐνδύομαι τὸ φωτεινὸν φόρεμα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Πάλιν ὁ δικαστής βλέπων ὅτι καὶ ταύτην τὴν βάσανον ὁ Ἅγιος ὡς παίγιον τὴν ὑπολαμβάνει ἐπρόσταξε νὰ πάρουν λαμπάδας ἀναμμένας, νὰ κατακαίουν ὀλόγυρα τὸ κορμὶ τοῦ Ἁγίου, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν βάσανον ὁ Ἅγιος ἔλεγεν, ἔχω τὸν Χριστόν μου βοηθόν, ὅπου ὤρισε νὰ μὴ φοβούμεσθαι ἀπὸ τῶν

ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν. Ταῦτα ἀκούων ὁ δικαστὴς καὶ βλέπων ὅτι πλέον δὲν δύναται μὲ ἄλλην βάσανον νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν Ἅγιον ἐπρόσταξε νὰ τὸν κατεβάσῃ ἀπὸ τὸ ξύλον καὶ νὰ τὸν ὑπάγῃσιν ἔμπροσθέν του. ἔπειτα τὸν λέγει, εἶπέ μὲ, ὦ Μηνᾶ, πόθεν σὲ ἤλθεν ἡ τοσαύτη σοφία τῶν γραμμάτων, νὰ ἀποκρίνεσαι οὕτως, σὺ ὁποῦ χθὲς καὶ προχθὲς ἦσον στρατιώτης, εἰς πολέμους καὶ φόνους μαθημένους; Ὁ ἅγιος ἀπεκρίθη· ὁ Θεὸς μου, ἡ ἀληθὴς σοφία τοῦ Πατρὸς, αὐτὸς μὲ ἐσόφισεν, ὡ δικαστὰ, νὰ ἐλέγξω τὴν ἀθεότητά σου. Διότι αὐτὸς ἔτσι ὥρισεν, ὅταν ὑπάγετε ἔμπροσθεν βασιλέων καὶ τυράννων διὰ τὸ ὄνομά μου, μὴ μεριμνήσῃτε πῶς ἢ τί λαλήσητε, δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ σοφία, ἢ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῆς». Ὁ ἡγεμῶν εἶπε, καὶ τάχατες ἤξευρεν ὁ Χριστὸς σας, πῶς μέλλετε οἱ Χριστιανοὶ νὰ πεθαίνετε ἀπὸ ἡμᾶς; Ὁ ἅγιος ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ Θεὸς Θεὸς ἀληθὴς εἶναι, ἀνάγκη νὰ τὸ ἤξευρε. Διότι αὐτὸς εἶναι καὶ καρδιογνώστης τῶν ἀνθρώπων καὶ προγνώστης τῶν μελλόντων, ἔξ οὗ καὶ ἡ κτίσις πᾶσα ἐγένετο, καὶ εἶναι φανερὴ ἐνώπιόν του. Πρὸς ταῦτα ὁ δικαστὴς μὴ δυνάμενος ἀποκριθῆναι εἶπεν, ἄφες τὰς ματαιολογίας καὶ περισσολογίας, ὦ Μηνᾶ καὶ διάλεξε ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἢ τὴν τοῦ Χριστοῦ σοῦ ὁμολογίαν, ἢ τὴν μετ' ἐμᾶς διαγωγὴν. Ὁ ἅγιος ἀπεκρίθη, μὲ τὸν Χριστὸν μου καὶ ἡμουν καὶ εἶμαι καὶ θέλω εἶσθαι. Ὁ δικαστὴς εἶπε. λυποῦμαί σε, ὦ Μηνᾶ, νὰ σὲ θανατώσω τοιοῦτον ἄνθρωπον ὄντα· ὅμως ἔχε ἄδειαν εἰς μίαν ὥραν, νὰ συλλογισθῆς τὸ καλλίτερόν σου. Ὁ ἅγιος ἀπεκρίθη, κἂν δέκα χρόνους μὲ ἀφήσης, ὦ δικαστὰ, ἐγὼ ἄλλην βουλήν δὲν μεταβουλεύομαι, μόνον τοῦτο ἤξεύρω, νὰ κηρύττω τὸν Χριστὸν μου Θεὸν ἀληθινόν, τοὺς δὲ θεοὺς τῶν Ἑλλήνων νὰ τοὺς ὀνομάζω ξύλα κωφὰ καὶ ἀναίσθητα, καὶ δαίμονας μᾶλλον εἰπεῖν ἀκαθάρτους ἢ θεοὺς.

Ἐπὶ τούτοις ὁ δικαστὴς μεγάλως θυμωθεὶς ἐπρόσταξε νὰ σκορπίσῃ εἰς τὴν γῆν τριβόλια σιδηρένια, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχεν ἐπὶ τὸ αὐτό, νὰ τυραννοῦσι τοὺς Χριστιανούς, καὶ εἰς ἐκεῖνα νὰ σέρνουσι τὸν Ἅγιον γυμνὸν ἐπὶ ὥραν ἰκανήν. Ἀλλὰ ὁ Ἅγιος νομίζων, ὅτι ἐπάνω εἰς τριαντάφυλλα τὸν σέρνουσιν, ἔτσι ἐχαίρετο, καὶ μὲ ἐλευθέραν γλώσσαν ὕβριζε τοὺς θεοὺς τῶν Ἑλλήνων. Ὁ δὲ ἡγεμῶν ἔτι πλέον ὀργιζόμενος, καὶ μὴ θέλων ἀκούειν τοῦ Αγίου πῶς ὕβριζει τούτους, πάλιν ἐπρόσταξε μὲ ράβδους ἀκανθώδεις νὰ τὸν κρούουσιν ἐπάνω εἰς τὸν αὐχένα, καὶ ἄλλοι νὰ τὸν δίδουσι ράπισμα εἰς τὸ πρόσωπον λέγοντες, τίμα τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς. Ταῦτα πάντα ὁ Ἅγιος ἀντ' οὐδενὸς λογιζόμενος ἔχαιρε ψάλλοντας· παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα. Εἷς δὲ τῶν τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου στρατιωτῶν, Ἡλιοδωρος ὀνόματι, παρεστῶς ἐκεῖ, καὶ βλέπων τὴν τοσαύτην καρτερίαν τοῦ Αγίου, θέλωντας νὰ φανῆ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὡς σύμβουλος καλὸς λέγει τὸν αὐθέντα, ἡγεμῶν, νομίζω ὅτι καὶ ἡ αὐθεντία σου νὰ τὸ ἤξεύρης, πῶς αὐτὸ τὸ μιὰρον γένος τῶν Χριστιανῶν εἶναι πολλὰ φιλονεικὸν καὶ πεισματάρικον, καὶ ἔτσι εὐκόλα δὲν κατεπιθεταὶ νὰ μεταγυρίσω ἀπὸ τὸ θέλημά του, ὅμως διὰ νὰ ἀναπαυθῆς καὶ ἡ αὐθεντία σου ἀπὸ πολλὰς ἔννοιαις, καὶ αὐτὸς ὁ μιὰρος νὰ λάβῃ τὰ πρεπούμενον τοῦ τέλους προσταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ δικαστὴς βλέπων δὲ καὶ τὸ ἀμετάθετον τοῦ σκοποῦ ἔγραψε τὴν ἀπόφασιν οὕτως. Μηνᾶν τὸν Αἰγύπτιον, ὁποῦ ὕβριζῃ τοὺς μεγάλους θεοὺς, σκοπᾶσσω νὰ τὸν ἀποκεφαλίσετε. Ταύτης τῆς ἀποφάσεως ἐξενεχθείσης, πολλοὶ φίλοι τοῦ Αγίου προσελθόντες, ἐκολάκευάν τον, ἐφιλίασάν τον, ἀγκαλιάζάν τον λέγοντες· μὴ μᾶς καταφρονήσης, ὦ Μηνᾶ, μηδὲ μᾶς παραβλέψῃς, ἐνθυμήσου τοὺς φίλους σου τοὺς ἰδικούς σου, τὴν τιμὴν σου, ἐνθυμήσου πῶς ἦσον τιμημένος εἰς τὴν μέσην μας, καὶ φημισμένος εἰς τὸ τάγμα μας, τώρα μὴ θελήσης νὰ θανατωθῆς μοναχός σου, μὴ προκρίνης τὸν θάνατον, τὸ μισητὸν πρᾶγμα, καὶ καταφρονῆς τὴν ζωὴν ἐτούτην τὴν ἐπιθυμητὴν, μόνον μετανόησον, μεταγνώμησον, νὰ σὲ ἔχωμεν πάλιν καύχημά μας εἰς τὴν μέσην μας.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πλείοντα ἔλεγον οἱ στρατιῶται, νομίζοντες μεταβαλεῖν τοῦ Αγίου τὸν σκοπόν. Ἀλλὰ ὁ Μάρτυς ὡσάν φαρμάκι ἐχίδνης ὑπολαμβάνων τοὺς τοιοῦτους λόγους τῶν στρατιωτῶν, εἶπε· λείψετε ἀπὸ ἐμένα, θεομάχοι, καὶ μάλιστα τοῦ λόγου σας καθοδηγήσατε, νὰ ἐπιστραφῆτε ἀπὸ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων, διότι εἰς ὀλίγον καιρὸν παρέρχεται ἐτούτη ἡ πρόσκαιρος ζωὴ καὶ σὰς θέλει κληρονομήσει ἀτελεύτητος κόλασις καὶ ἐσᾶς, καὶ τοὺς βασιλεῖς σας, καὶ τοὺς ἄρχοντάς σας. Τότε ἰδόντες οἱ στρατιῶται ὅτι πλέον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταγυρίσῃ τὴν γνώμην τοῦ Αγίου ἐπῆραν τον νὰ τὸν ὑπᾶσιν ἔξω τῆς πόλεως νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Πηγαινάμενος δὲ ὁ Ἅγιος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης εἶδε τινὰς φίλους του, κεκρυμμένους Χριστιανούς, καὶ λέγει τοὺς μυστικά, παρακαλῶ σας μετὰ τὸν θάνατόν μου νὰ πάρετε τὸ κορμί μου νὰ τὸ ὑπάγετε εἰς τὴν πατρίδα μου τὴν Αἴγυπτον. Ὅτε δὲ ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον, ἐσήκωσε τὰς χεῖρας του εἰς τὸν Οὐρανόν· καὶ δεόμενος ἔλεγεν· εὐχαριστῶ σοι Δέσποτα καὶ Θεέ, ὁποῦ μὲ καταξίωσες νὰ γένω κοινωνὸς τῶν παθημάτων σου, ὁποῦ δὲν μὲ μὲ παρέδωκες εἰς τὰ θηρία τὰ ἀνήμερα νὰ μὲ κερδίσῃς, ὁποῦ μὲ ἐφύλαξες ἕως τοῦ νῦν καθαρὸν εἰς τὴν ὁμολογίαν σου, ἀλλὰ καὶ νῦν δέομαί σου καὶ ἱκετεύω σε, παράλαβε τὴν ψυχὴν μου εἰς τὴν βασιλείαν σου, καὶ δὸς τὴν χάριν σου καὶ τὴν βοήθειά σου εἰς ἐκείνους ὁποῦ μὲ θέλουν ἐπικαλεῖσθαι. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, καὶ κλίνας τὸ γόνυ, ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν, κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν, ἐνδεκάτην οὔσαν τοῦ Νοεμβρίου. Ἀλλὰ ἴδετε

την μανίαν τῶν ἀθέων Ἑλλήνων, οὐδὲ γὰρ εἰς τοῦτο ἰκανώθησαν, πῶς τὸν ἀπεκεφάλισαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀποτομὴν τῆς κεφαλῆς, λαβόντες ταύτην καὶ τὸ ἄλλο κορμί, παρέδωκαν τῷ πυρὶ, καὶ ἡ μὲν ψυχὴ τοῦ Αγίου ἐπορεύθη εἰς τόπους φωτεινοῦς, εἰς τόπους ἀναπαύσεως, εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος, τὸ δὲ τίμιον καὶ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα, τῷ πυρὶ παρεδοθέν, μέρος μὲν κατεκάη, μέρος δὲ ἔμεινε ὑγιές, τὸ ὁποῖόν τινας τῶν κεκρυμμένων Χριστιανῶν καὶ φίλων τοῦ Αγίου, λαβόντες τὴν παραγγελίαν του, μύροις καὶ ὀθονίοις ἐντυλίξαντες, ἀπεκόμισαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Διότι ἔτσι ἔπρεπε, ὅτι ἡ πόλις ὁποῦ τὸν ἀνέθρεψεν, αὐτὴ νὰ τὸν ἀπολαύσῃ καὶ μετὰ τὸν θάνατον, ὡς πλοῦτον ἀδαπάνητον. Αὐτὸ εἶναι τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, εὐλογημένοι χριστιανοί, οὕτως ἠγωνίσθη μέχρι θανάτου ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Θαύματα τοῦ Αγίου Μηνᾶ

Ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστὸς τοιουτοτρόπως τὸν ἐτίμησε καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ καὶ εἰς ἐτοῦτον τὸν κόσμον, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἄπειρα θαύματα ἔκαμεν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα βούλομαι νὰ διηγηθῶ μερικὰ εὐσεβέστατοι χριστιανοί, ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἀρχίσω τὴν διήγησιν, τοῦτο δέομαι τὴν ἀυθεντία σας, νὰ μὴ ἀπιστῆτε εἰς αὐτά, ἐὰν εἶναι καὶ παράδοξα, διότι ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ οὐ μόνον τοιαῦτα δύναται νὰ τελειώσῃ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μεγαλύτερα, θαρρῶ δὲ ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα καὶ ἄλλα παραδοξότερα ἀκούομεν ἀπὸ τὸς γραφάς, ὁποῦ ἐγίνοντο ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Μάρτυρας καὶ ὁσίους εἰς τοὺς παλαιούς καιρούς. Μὴ γοῦν ἀπιστοῦμε καὶ εἰς ταῦτα, ἀλλὰ μετὰ πίστεως καὶ καθαρῆ συνειδήτος ἄς ἀκούσωμεν καὶ τὴν περὶ τούτων διήγησιν, ἵνα λάβωμεν καὶ τέλειον τὸν μισθὸν τοῦ κόπου μας παρὰ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ.

Εἰς τὴν Κωνσταντινουπολιν ἦτο ποτὲ ναὸς τοῦ Αγίου τούτου ἐπιφανῆς καὶ περιβλεπτος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσύντρεχαν πανταχόθεν τὰ περίχωρα, καὶ ἐώρταζαν τὴν πανήγυριν τοῦ Αγίου, κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν. Ἐνας γοῦν Χριστιανὸς εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, θέλοντας νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πανήγυριν τοῦ Αγίου, ἐπῆρε καὶ μερικὰ ἄσπρα μετὰ τοῦ λόγου του νὰ ἀγοράσῃ πραγματεῖαν, καὶ ἐπειδὴ ἐνύκτωσε, καὶ δὲν ἐφτάσε νὰ ἔμβῃ μέσα εἰς τὰ κάστρον, ἔμεινε εἰς τινὸς Χριστιανοῦ ὀσπίτιον, θαρρῶντας ὅτι εἶναι ξενοδόχος καλός, ἐκεῖνος δέ, ὡς εἶδε τὸν ξένον μοναχόν, καὶ ὅτι εἶχε καὶ ἄσπρα πλησίον του, εἰς πόσα φέρνει ἡ φιλαργυρία τὸν ἄνθρωπον! σηκώνεται τὴν νύκτα καὶ φονεύει τον. Καὶ διὰ νὰ μὴ φαίνεται ἀκέραιον τὸ κορμί, ἐπίασε καὶ κατέκοψεν το εἰς λεπτὰ κομμάτια, ἔπειτα ἔβαλέν το εἰς ἕνα δισάκκιον, καὶ ἐκρέμασεν τὸ εἰς τὸ παράμεσον κελλάρι, ἀπαντυχαίνοντας, πότε νὰ εὔρη καιρὸν ἐπιτήδειον νὰ τὸ παραμερίσῃ, καὶ νὰ τὸ ρίξῃ εἰς ἀπόκρυφον τόπον. Πρὸς δὲ τὸ ταχὺ φαίνεται ὁ ἅγιος Μηνᾶς εἰς στρατιώτου σχῆμα καβαλλάρης, καὶ ἐρωτᾷ τον διὰ τὸν ξένον ὁποῦ ἐπέζευσεν ἀποσπερῆς. Ἐκεῖνος δέ, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὸν ἑαυτὸν του πταίστην, ὤμνυεν ὅτι δὲν εἶδε τόσες ἡμέρες ἄνθρωπον ξένον νὰ πεζεύσῃ ἐκεῖ. Τότε ὁ ἅγιος ἐκατέβη ἀπὸ τὸ ἄλογόν του, καὶ εἰσέβη εἰς τὸ κελλάρι τοῦ ξενοδόχου, καὶ εὐρών τὸ δισάκκι ἐκατέβασεν το, καὶ λέγει τον: τί εἶναι τοῦτο; Ἐκεῖνος δὲ ὡς εἶδεν ὅτι δὲν ἔλαθεν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, μὴν ἠξεύροντας ὅτι εἶναι ὁ ἅγιος, ἀλλὰ θαρρῶντας ὅτι εἶναι τίς στρατιώτης βασιλικός, καὶ μετὰ δακρύων ἐδέετο νὰ μὴ φανερώσῃ τὸ πρᾶγμα, ὅμως ὁ ἅγιος, συμμαζῶζας τὰ κατακεκομμένα μέλη τοῦ σώματος, πᾶσα ἕνα εἰς τὴν ἀρμονίαν του, καὶ ποιήσας προσευχὴν, ἀνέστησε τὸν νεκρόν, εἰπὼν, δὸς δόξαν τῷ Θεῷ. Ἐκεῖνος δὲ ὡσπερ ἐξ ὕπνου ἀναστάς, καὶ συλλογισθεὶς ὅσα καὶ οἷα ἔπαθεν ἀπὸ τὸν ξενοδόχον, ἐδόξασε τὸν Θεόν, ὁμοίως καὶ τὸν φαινόμενον στρατιώτην εὐχαριστήσας, τὴν πρέπουσαν ἐδίδου προσκλήρησιν. Τότε ὁ ἅγιος ἐπιπλήξας τὸν ξενοδόχον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὰ ἄσπρα τοῦ ξένου, καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ, εἰπὼν: πορεύου τὴν ὁδόν σου, ἀδελφέ, εὐχαρίστων τῷ Θεῷ. Πρὸς δὲ τὸν ξενοδόχον ἐπιστρέψας, εἶπεν. Ἴνα τί ἐμελέτησας πονηρὰ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου; πλὴν ἄς εἴσαι συγχωρημένος εἰς τοῦτο, καὶ πρόσεχε ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴ ποιήσῃς τὰ ὅμοια. Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἅγιος, καὶ ἄλλα πλεῖστα, πάλιν ἐκαβαλλίκευσε, καὶ παρευθὺς ἐγένετο ἀφανῆς ἀπὸ ἐμπροσθεν τοῦ ξενοδόχου. Τότε ἐγνώρισεν ἐκεῖνος ὅτι ὁ ἅγιος Μηνᾶς ἦτον ὁ φανείς, εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν πανήγυριν ἐπήγαιεν ὁ ξένος ἐκεῖνος νὰ προσκυνήσῃ.

2) Ἄλλος τις Χριστιανὸς ἄρχων ἔταξε νὰ κάμῃ δίσκον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου τούτου ἀσημένιον, ἔκραξε γοῦν τὸν χρυσοχόον καὶ ἐπαράγγειλε τόν, ὅτι νὰ μὲ κάμῃς δύο ταψία ἀσημένια, εἰς τὸ ἕνα νὰ γράφῃ τὸ ὄνομά μου, νὰ βάνω φαγὶ ἐγὼ νὰ τρώγω, καὶ εἰς τὸ ἄλλο νὰ γράφῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου νὰ τὸ δώσω εἰς τὴν ἐκκλησίαν του, νὰ τὸ ἔχουν διὰ δίσκον τοῦ ἀντιδώρου. Ταύτην τὴν παραγγελίαν λαβὼν ὁ χρυσοχόος, ἐποίησεν ὡς προσετάγη, ἔκαμε δύο ταψία. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἐν ἔγραψε τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔφερε τὰ ἐμπροσθεν τοῦ ἄρχοντος καὶ τὰ δύο. Ὁ δὲ ἄρχων, ὡς εἶδε ὅτι εἶναι εὐμορφότερον καὶ τεχνικώτερον ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγραφε τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου, ἐζήλευσέ το. Καὶ ἐκεῖνο μὲν ἐκράτησέ το, νὰ βάνῃ φαγὶ νὰ τρώγῃ, τὸ δὲ ἄλλο ὁποῦ ἔγραφε τὸ δικόν του ὄνομα, ἔδωκε το εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου. Τί γοῦν τὸ ἐντεῦθεν; Ἦλθε καιρὸς νὰ ὑπάγῃ ὁ ἄρχων διὰ θαλάσσης εἰς τὸ ταξειδίον, μέσα γοῦν εἰς τὸ καράβι ἐζήτησε φαγὶ νὰ φάγῃ εἰς τοῦ ἁγίου τὸν δίσκον. Ἀφόντις δὲ ἀπέφαγε, ἐπῆρέ τον ὁ δοῦλος

του καὶ ἔσκυψεν ἀπὸ τὸ καράβι εἰς τὴν θάλασσαν νὰ τὸν ἐκπλύνῃ, καὶ ἐκπλύνωντάς του ἐγλύστρισε ἀπὸ τὰς χεῖρας του, καὶ ὁ δοῦλος ἀπὸ τὸν φόβον του θέλοντας νὰ τὸν πιάσῃ ἔπεσε μετ' ἐκεῖνον εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ ἄρχων ἐκεῖνος κλαίων καὶ ἐλεεινολογούμενος ἔλεγεν: οὐαὶ μοι τῷ ἀθλίῳ ὅτι διὰ νὰ ζηλεύσω τὸν δίσκον τοῦ ἀγίου ἔχασα καὶ αὐτὸν τὸν δοῦλόν μου, ἀλλὰ ἐσὺ Κύριε ὁ Θεός μου ἐτοῦτο τάσσω ἐνώπιόν σου, ὅτι, ἐὰν μόνον τὰ λείψανον εὗρω τοῦ δούλου μου, νὰ δώσω διπλὴν τὴν τιμὴν τοῦ δίσκου εἰς τὸν ναὸν τοῦ μάρτυρός σου Μηνᾶ. Ταῦτα τοῦ ἄρχοντος κλαίοντος, μετὰ μίαν ἡμέραν, ἔφθασαν καὶ οἱ ναῦται εἰς λιμένα καὶ ἄραξαν. Ὁ δὲ ἄρχων εἶχε πάντοτε θάρβος εἰς τὸν ἅγιον ὅτι κὰν τὸ λείψανον τοῦ δούλου του νὰ τὸ ρίξῃ ἔξω ἢ θάλασσα, καὶ διὰ τοῦτο ὅλον ἕνα ἔβλεπε πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὡς οὖν εἶχε τὸν ὀφθαλμόν του ἀείποτε, ἐκεῖ, μόνον βλέπει τὸν δοῦλόν του, καὶ ἐβγαίνει ἀπὸ τὴν θάλασσαν εἰς τὴν ξηράν, περιπατώντας καὶ βαστώντας τὸν δίσκον εἰς τὰς χεῖρας του. Καὶ ὡς τὸν εἶδεν, ἀπὸ τὸ θαῦμα τὸ πολὺ ἔκραξε μεγαλοφώνως: «Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου», ὁμοίως καὶ οἱ ναῦται ἰδόντες τὸ τοιοῦτον παράδοξον θαῦμα ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ τὸν αὐτοῦ μεγαλομάρτυρα Μηνᾶ ἀνευφήμησαν. Τότε ἐρώτησεν ὁ ἄρχων τὸν δοῦλόν του, πῶς ἐγένετο ἡ ὑπόθεσις, καὶ δὲν ἐπιύνη εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ αὐτὸς εἶπε, τὴν ὥραν ὅπου ἔπεσα μέσα εἰς τὴν θάλασσαν ἐφάνησαν τρεῖς ἄνθρωποι, ὁ εἰς ὡσὰν γεροντοποιοὺς στρατηγός, ὁ ἄλλος ὡσὰν νέος, καὶ ὁ τρίτος, ὡσὰν διάκονος, ἐκεῖνοι μὲ ἄρπαξαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ μὲ ἐσυνόδευσαν ἐχθὲς καὶ σήμερον ἕως ἐδῶ, καὶ οὕτως διεσώθην. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν ὁ ἄρχων καὶ οἱ ναῦται, ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τῷ θαυμαστῷ ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀναφέραμεν, πῶς μετὰ τοῦ ἀγίου Μηνᾶ ἐφάνησαν καὶ ἄλλοι δύο ἄνθρωποι εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ εἷς νέος, καὶ ὁ ἄλλος διάκονος, καὶ ἐπήρασι τὸν δοῦλον ἐκεῖνον, ἀκούσατε τίνες εἶναι ἐκεῖνοι. Ὁ μὲν εἷς ἦτον ὁ ἅγιος Βίκτωρ, ὁ δὲ ἄλλος ἦτον ὁ ἅγιος Βικέντιος, οἱ ὅποιοι ἐμαρτύρησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἀγίου Μηνᾶ, καὶ τιμῶνται καὶ αὐτοὶ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν. Καὶ ὁ μὲν ἅγιος Βίκτωρ ἐμαρτύρησε ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως τῆς Ῥώμης Ἀντωνίου, τοῦ σεβαστοῦ Δουκὸς ἐν Ἰταλία, διότι ἀναγκασθεὶς νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν καὶ μὴ πεισθεὶς πρῶτον μὲν ἐθάλασθη τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, εἶτα ἐβλήθη εἰς κάμινον πυρός, καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐν αὐτῇ διαρκέσας, ἐξῆλθεν ἀβλαβής. Μετὰ ταῦτα ἠναγκάσθη πιεῖν θανατηφόρα βότανα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων ἀβλαβής διαφυλαχθεὶς, εἴλκυσεν εἰς θεογνωσίαν τὸν ταῦτα κεράσαντα Μάγον. Ἐπὶ τούτοις ἀνασπᾶται τὰ νεῦρα καὶ εἰς χάλκωμα πλήρες ἐλαίου πυρωμένον ἐμβάλλεται, εἶτα κρεμασθεὶς λαμπάσι κατακαίεται καὶ ὄξος δριμύ μετὰ κατασταλακτικῆς εἰς τὸ στόμα δέχεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκβάλλεται, κατὰ κεφαλῆς ἐκρεμάσθη ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ τελευταῖον τὸ δέρμα τοῦ σώματος ἐκδαρθεὶς, τὴν ἁγίαν ψυχὴν εἰς χεῖρας Θεοῦ παρατίθεται.

Ὁ δὲ ἅγιος Βικέντιος ὑπῆρχε Διάκονος εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἰσπανίας, Αὐγουστοπολιν λεγομένην, διὰ δὲ τὸ κηρύττειν τὸν Χριστὸν καὶ διδάσκειν τὸν λαὸν κρατηθεὶς ἤχθη εἰς τὸν Κριτήριον τοῦ Ἄρχοντος Δομετιανοῦ μετὰ τινος Ἐπισκόπου Ἰλαρίωνος ὀνόματι. Αὐτὸς οὖν ἐκέλευσε δεσμευθέντας αὐτοὺς σιδηραῖς ἀλύσειν ἀπαχθῆναι εἰς τίνα Πόλιν Βαλεντίαν λεγομένην, καὶ νὰ βαλοῦν ἐκεῖ εἰς μίαν φυλακὴν σκοτεινὴν καὶ βρωμεσμένην. Εἶτα μετὰ ἡμέρας τινάς, ἐκβαλὼν ὁ ἄρχων τὸν ἅγιον Βικέντιον, ἐκέλευσε ξεέσθαι σιδηροῖς ὄνυξι καὶ τῷ Σταυρῷ καταπήγνυσθαι. Ἀπ' ἐκεῖθεν καταβιβασθεὶς ἐβάλλθη εἰς στρέβλαν καὶ ἐστρεβλώθη ὅλον τὸ σῶμα, ἔπειτα κατεκάθη τὰς πλευρὰς λαμπάσι καὶ ράβδους σιδηρᾶς πεπυρακτωμένας κατὰ τὸ στήθος δέχεται, μετὰ ταῦτα, ἀπορρίφθεις ἐν τῇ φυλακῇ ἡμιθανὴς καὶ ἡμέρας τινὰς διαρκέσας τὸ πνεῦμα τῷ Θεῷ παρατίθεται. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ Μαρτύριον τῶν ἁγίων τούτων, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ὡς ἐν συντόμῳ, καθὼς τὸ ἠκούσατε, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ὅπου ἐφάνηκαν εἰς τὸν δοῦλον ἐκεῖνον τοῦ Ἄρχοντος μετὰ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ. Ἀλλὰ ἄς ἔλθουμεν πάλιν καὶ εἰς ἄλλο θαῦμα τοῦ ἁγίου.

3) Γυνὴ τις εὐσεβὴς καὶ φοβουμένη τὸν Θεὸν ἐκίνησέ ποτε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου τούτου, χάριν προσκυνήσεως, κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, καὶ ἐπειδὴ ἦτον μακρὰν ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἁγίου καὶ αὐτὴ ἦτον μοναχὴ, ἔτυχεν εἰς ἄνθρωπος κακότροπος καβαλλάρης εἰς τὴν στρατάν, καὶ ἰδὼν τὴν γυναῖκα, ἐπεθύμησε νὰ ποιήσῃ μετ' ἐκείνην ἁμαρτίαν, καὶ αὐτὸς μὲν ἐπέζησε καὶ ἐτύλιξε τὸ σαλιβάρι τοῦ ἀλόγου εἰς τὸ ποδάρι του, νὰ ποιήσῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἐκείνη δέ, ὡς εἶδε τὰ δύο στενά, μὴ ἔχουσα πόθεν βοήθειαν, ἔκραξε μεγαλοφώνως: Ἄγιε Μηνᾶ, βοήθει μοι. Καὶ παρευθὺς τὸ ἄλογον ἐκεῖνο, ὡσὰν νὰ μὴν ἦτο ἄλογον, ἀλλὰ θηρίου ἄγριον, ἔτσι ἀγριώθη, καὶ φεύγοντας, καὶ σύροντας τὸν μιὰρον ἐκεῖνον ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ ποδάρι ὑπήγέ τον ἕως τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ Χριστιανοὶ τὸν χλιμτριισμόν τοῦ ἀλόγου καὶ τὲς φωνὰς τοῦ ἐλεεινοῦ ἀνθρώπου, ἐβγήκαν νὰ ἰδοῦσι, τίς εἶναι ἡ σύγχυσις. Ἐπήραν γοῦν νὰ πιάσουν τὸ ἄλογον, καὶ ἐκεῖνο παντελῶς δὲν ἔστεκεν, ἕως οὗ, ἰδὼν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος, ὅτι κινδυνεύει τὸ ἄλογον ὀλοτελῶς νὰ τὸν διασπαράξῃ, ἐξωμολογήθη μοναχὸς του τὸ ἁμάρτημά του, καὶ τότε ἐστάθη τὸ ἄλογον. Μὲ τοιοῦτον τρόπον ἐλευθερωθεὶς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τοῦ πικροῦ θανάτου ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ ἁγίου ἐξομολογούμενος τὴν ἁμαρτίαν του. Ὅμοίως καὶ ἡ γυνὴ ἰδοῦσα τὴν παράδοξον θαυματουργίαν τοῦ

Αγίου έδόξασε τόν Θεόν και τόν αὐτοῦ θεράποντα μεγαλομάρτυρα Μηνᾶν. Ακούσατε και ἄλλο θαῦμα παράδοξον, γεμάτον ἡδονῆς.

4) Κουλλός ποτε και μία γυνή βουβή εκάθηντο εις τόν Ναόν τοῦ Ἁγίου, πρὸς τὸ θεραπευθῆναι. Μίαν γοῦν τῶν ἡμερῶν, πρὸς τὸ μεσονύκτιον, φαίνεται ὁ Ἅγιος Μηνᾶς εις τόν κουλλόν και λέγει τον, σηκώσου, σῦρε πάσε και τράβιζε τὴν ποδίαν τοῦ ρούχου τῆς βουβῆς, ἐὰν θέλῃς νὰ ιατρευθῆς. Ἐσηκώθη ἐκεῖνος και ὑπῆγε και ἐτράβιξε τὸ ρούχον τῆς γυναικός, ἐκεῖνη δὲ διὰ θαῦμα παράδοξον, ἔβγαλε φωνὴν ὡς ἐγκαλοῦσα τόν κουλλόν. Τότε ὁ κουλλός φοβηθεὶς ἀρχισε νὰ πηλαλῆ και νὰ φεύγῃ, και οὕτως με ὦραν ἱκανῆν, γνωρίσαντες και οἱ δύο τους τὴν παρὰ τοῦ Ἁγίου γενομένην εις αὐτοὺς θαυματουργίαν, ἐδόξασαν τόν Θεόν.

5) Ἐβραῖός τις εἶχεν ἕνα Χριστιανὸν ἐμπιστευμένον φίλον, και πολλακίς πορευόμενος εις τόπον μακρυνὸν ὁ Ἐβραῖος, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τινα ἐδικὸν εις τὸ σπίτι του, ἄφηνε τὴν παρακαταθήκην του εις τόν Χριστιανόν, και οὕτως ἐποιεῖ πάντοτε. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν πηγαινάμενος κατὰ τὴν συνήθειαν ὁ Ἐβραῖος εις τὴν ξενιτείαν ἄφησεν εις τόν Χριστιανὸν φλωρία διακόσια, με μίαν σακκούλαν βουλωμένην, νὰ τοῦ φυλάγῃ, ἕως νὰ ἐπιστρέψῃ.

Ἄλλ' ἐκεῖνος πονηρὰ μελετήσας ἐβουλήθη νὰ τοῦ τὰ ἀρνηθῆ, ὅπερ και ἐποίησε, διότι ἐλθόντος τοῦ Ἐβραίου και ζητοῦντος τὴν παρακαταθήκην, ὁ Χριστιανὸς ὅλος ἔξαφνος ἦν, μηδὲν λέγων αὐτῷ παραθεῖναι εις ταύτην τὴν φορᾶν. Ὁ δὲ Ἐβραῖος ἀθάρρητα ἀκούσας τὸν τοιοῦτον λόγον παρὰ τοῦ Χριστιανοῦ, ἄλλος ἐξ ἄλλου ἐγένετο. ὅμως μετὰ ὦραν ἱκανῆν εἶπε πρὸς τόν Χριστιανόν: «ἐπειδὴ μάρτυρας δὲν ἔχω, ἔλα κάμε με ὄρκον εις τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, ὅπου τὸν ἔχετε Ἅγιον ἐσεῖς οἱ Χριστιανοί, και τότε σῦρε εις τὸ καλόν». Τότε ὁ Χριστιανὸς μηδὸλως φοβηθεὶς τόν Θεὸν ἐκίνησε νὰ υπάγῃ μετὰ τοῦ Ἐβραίου εις τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου νὰ ὁμῶσῃ, και ἐπειδὴ ἦτον ὁ τόπος μακρυνὸς ἐκαβαλλίκευσαν και οἱ δύο τους νὰ υπάγουν ἕως εις τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου. Ἀφόντις δὲ ἀπώμωσεν ὁ Χριστιανός, πάλιν ἐγύρισε μετὰ τοῦ Ἐβραίου νὰ ἔλθουν ὀπισθεν εις τὰ ὀσπήτιά τους, ἀλλὰ εις τὴν στρατάν τί ἐθαυματούργησεν ὁ Ἅγιος; τὸ ἄλογον τοῦ Χριστιανοῦ ἄρχισε νὰ δαιμονίζεται και νὰ πηδᾷ ἕως οὗ τὸν ἐρρίξε κατὰ γῆν ἡμιθανῆ. Καὶ αὐτὸς μὲν δὲν ἐθανατώθη, μόνον δὲ τὸ μανδήλιόν του και τὸ βουλωτήριόν του ἔχασε, μετὰ δὲ ὦραν ἱκανῆν πάλιν ἀναστὰς ἐκαβαλλίκευε νὰ υπάγῃ εις τὸ σπίτι του. Τότε θέλωντας ὁ Ἐβραῖος νὰ τὸν πᾶσῃ με καλόν, μήπως και τοῦ τὰ δώσῃ, λέγει τον: «κάθισε φίλε, νὰ φάμε ψωμί, ἐπειδὴ και ὁ τόπος εἶναι ἐπιτήδειος, και ἡ ὦρα ἐπέρασε, και τότε θέλεις καβαλλίκευσε νὰ υπάγομεν». Ἦκουσέ τον ὁ Χριστιανὸς και ἀπόμεινε, και ἐκεῖ ὅπου ἔτρωγαν μόνον βλέπει ὁ Χριστιανὸς τὸν δοῦλόν του, και ἔρχεται βαστώντας, εις μὲν τὸ ἕνα χέρι, τὸ σακκούλι τοῦ Ἐβραίου με τὴν παρακαταθήκην, εις δὲ τὸ ἄλλο, τὸ ἐδικόν του μανδήλιον και τὸ κλειδίον του και τὴν βούλλαν του. Καὶ ὡς τὸν εἶδεν, ἐξεπλάγη, και πρὸς αὐτὸν εἶπε: «Πῶς ἦλθες ἐδῶ;» Ἀπεκρίθη ὁ δοῦλος: «φοβερὸς τις καβαλλάρης ἦλθε πρὸς τὴν Κυρίαν μου, και εἶπεν την: «ἰδοὺ τὸ μανδήλιον και τὸ κλειδίον και ἡ βούλλα τοῦ ἀνδρός σου διὰ ἐμπιστοσύνην, λοιπὸν στείλε γρήγορα τὴν παρακαταθήκην τοῦ Ἐβραίου με ἕνα σου δοῦλον, νὰ τὸν εὔρῃ εις τὴν δεῖνα στρατάν ὅπου ἔρχεται, διότι κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ, ἐὰν δὲν τὴν πηγαῖνῃ». Καὶ ἰδοὺ ἔδραμον ὡς βλέπεις νὰ σὲ προφθάσω. Τοῦτο τὸ θαῦμα ὡς εἶδεν ὁ Ἐβραῖος, περιχαρῆς γενόμενος, υπέστρεψε μετὰ τοῦ Χριστιανοῦ εις τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου, και αὐτὸς μὲν ἐδέετο τὸν ἱερέα νὰ τὸν βαπτίσῃ, ὁ δὲ Χριστιανὸς ἐζήτηε συμπάθειαν εις τὸν ὄρκον του. Καὶ ἔτσι τυχόντες οἱ δύο τους ὦν ἐπόθουν, ὁ μὲν τὸ βάπτισμα, ὁ δὲ τὴν συγχώρησιν, υπέστρεψαν ἀμφοτέροι εις τὰ ἴδια, χαίροντες και δοξάζοντες τόν Θεόν.

Οὐ μόνον δὲ τὸν παλαιὸν καιρὸν ἐθαυματούργει ὁ Ἅγιος, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἀλλὰ και τὴν σήμερον ἡμέραν, εις τίς τὸν ἐπικαλεσθῆ μετὰ πίστεως, εὐρίσκει τὸν ἔτοιμον πληρωτὴν εις κάθε του ζήτημα. α) Κατὰ τὸ ἔτος 1826, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ τρόμου και τῶν σφαγῶν, καθ' ἣν κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐπεβουλεύετο ἡ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν, οἱ Τοῦρκοι τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης ἐνόμισαν ὅτι ἡ καταλληλότερα περίστασις, ἵνα κορέσωσι τὴν φανατικὴν αὐτῶν μανίαν κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἦτο ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα, 18 Ἀπριλίου, ὅτε θὰ εὔρισκον αὐτοὺς συνηγμένους ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως, τιμωμένῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, και θὰ τοὺς κατελάμβανον ἀπαρασκευάτους και ἀνικάνους νὰ υπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς. Ἴνα δὲ παραπλανήνωσι τὴν προσοχὴν τῆς ἐγγχωρίου Διοικήσεως ἔβαλον πῦρ εις διάφορα μέρη τῆς πόλεως και προεκάλεσαν πυρκαϊᾶν εις συνοικίας μεμακρυσμένας τῆς Μητροπόλεως. Καὶ ἤδη, ἀρξαμένης τῆς ἱεραῆς Λειτουργίας, ἀνεγιγνώσκετο τὸ Εὐαγγέλιον, ὅτε τὰ μανιώδη στίφη εἶχον περικυκλώσει τὸν ἱερὸν ναὸν και ἦσαν ἔτοιμα νὰ ὀρμήσωσιν και ἀρχίσουν τὸ ἀποτρόπαιον τῆς σφαγῆς ἔργον. Ἄλλ' αἴφνης πολίος τις γέρων ἐμφανίζεται μετὰξὺ αὐτῶν ἔφιππος περιτρέχων τὸν ναὸν και μετὰ γυμνοῦ τοῦ ξίφους ἀποδιώκων αὐτοὺς. Εὐθὺς δὲ οἱ βάρβαροι περιδεεῖς ἐτράπησαν εις φυγὴν, καταληφθέντες ὑπὸ φόβου ἀκατανοήτου, και οὕτως ἐματαιώθη τὰ καταχθόνιον αὐτῶν σχέδιον διὰ τῆς προστασίας τοῦ μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, ὅστις ἐνεφανίσθη ὑπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ πολιοῦ

γέροντος.

Οἱ δὲ ἐπιδραμόντες Τοῦρκοι ἐν τῷ νυκτερινῷ σκότει καὶ τῇ συγχύσει αὐτῶν ἐξέλαβον τὸν Ἅγιον ὡς τὸν πρῶτον τῶν προκρίτων, ἀποσταλέντα πρὸς ματαίωσιν τῆς σφαγῆς ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τῆς πόλεως, πρὸς τὸν ὁποῖον διεμαρτυρήθησαν ἀκολούθως. Οὐδὲν ὅμως οὗτος ἐγνώριζε σχετικῶς, ὁ δὲ πρῶτος τῶν προκρίτων, ὡς διεπιστώθη, δὲν εἶχεν ἀπομακρυνθῆ τὴν νύκτα ἐκείνην τοῦ οἴκου του. Ἐννοῆσαν ὅθεν τότε ὅτι ἐπρόκειτο περὶ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Πολιούχου ἁγίου Μηνᾶ, κατέστησαν δὲ γνωστὸν τὸ θαῦμα οἱ ἴδιοι οἱ Τοῦρκοι. Ἐκτοτε οὗτοι κατείχοντο ὑπὸ δέους καὶ εὐλαβείας ἀπέναντι τοῦ Ἁγίου, τινὲς δ' ἐξ αὐτῶν προσέφερον ἐτησίως διάφορα δῶρα εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῇ εὐεργετικῇ ταύτῃ θαυματουργίᾳ τοῦ Ἁγίου, συσκέψεως γενομένης κατόπιν μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων Ἀρκαδίας Μαξίμου, Σητείας Μελετίου καὶ Πέτρας Δωροθέου, ἐθεσπίσθη ὅπως ἐνιαυσίως τελεῖται ἑορτὴ τῇ Τρίτῃ τῆς Διακαινησίμου πρὸς δόξαν τοῦ Ἁγίου καὶ διαιώνισιν τοῦ θαύματος, ἥτις καὶ τελεῖται ἐν τῷ παλαιῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ ἔνθα ἐγένετο θαῦμα. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, θεωρουμένην ὡς δευτέραν ἐτησίαν ἑορτὴν τοῦ Πολιούχου τοῦ Ἁρακλείου ἁγίου Μηνᾶ, ἐκτίθεται εἰς προσκύνησιν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ τὸ ἐν Μητροπολιτικῷ Ναῷ φυλασσόμενον τίμιον καὶ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον.

Ἀκούσατε ὅμως καὶ ἄλλο θαῦμα φοβερῶτατον, τὸ ὁποῖον ὁ ἅγιος Μεγαλομάρτυς Μηνᾶς ἐτέλεσεν εἰς τὰς ἡμέρας μας καὶ τοῦ ὁποίου τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα ἀπολαμβάνομεν ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ἀκόμη δὲ καὶ Ὁλος ὁ κόσμος ἐκεῖνος ὅστις εὐρίσκετο τότε παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς δοκιμαζομένης πατρίδος μας. Ὅλοι γνωρίζομεν εἰς ὁποίαν δεινὴν θέσιν εὐρέθη ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν περίοδον τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου τῶν ἐτῶν 1939-1945. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑποστάσα ἡ Ἑλλὰς τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρων δυνάμεων τοῦ Ἄξουος, ἐπολέμησε μὲν ἐρρωμένως καὶ ἐφ' ὅσον ἐμάχετο ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν ἀντεπεξήρχετο νικηφόρως, ὅταν ὅμως ἐπετέθησαν ἐναντίον αὐτῆς καὶ αἱ σιδηροφρακτοὶ στρατιαὶ τῶν Γερμανῶν τοῦ Χίτλερ, τότε αὐτὴ ἐκάμφθη καὶ κατεκτήθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῆς Γερμανῶν, Ἰταλῶν, Βουλγάρων καὶ Ἀλβανῶν καὶ διεμελίσθη, διαμοιρασθεῖσα μεταξὺ αὐτῶν, εἶναι δὲ γνωστὰ τὰ ἀφάνταστα μαρτύρια τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς βαρβάρους αὐτοὺς κατακτητὰς κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην. Τότε ὀλίγοι στρατῶς Ἑλληνικὸς διαφυγὼν τὴν αἰχμαλωσίαν διεπεραιώθη εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν πατρίδα τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, καὶ ἐκεῖ ἀπετέλεσε τὸν πυρῆνα τοῦ ἀνασυσταθέντος Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ὅστις καὶ ἀπὸ τὴν χώραν αὐτὴν συνέχισε τὸν ἀγῶνα τοῦ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς σκλαβωμένης πατρίδος.

Καὶ τίς ἀπὸ ἡμᾶς δὲν ἐνθυμεῖται μετὰ δέους τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ φόβου καὶ τοῦ τρόμου, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ στρατιαὶ τοῦ Χίτλερ μὲ ἀρχηγὸν τὸν περιβόητον ἐκεῖνον Ῥόμμελ, καταλαβοῦσαι ὀλόκληρον σχεδὸν τὴν βόρειον Ἀφρικὴν ἐβάδιζεν καὶ κατὰ τῆς Ἀλεξανδρείας; Καὶ τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν περιώνυμον ἐκείνην μάχην τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν τοῦ ἔτους 1942, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ συμμαχικαὶ δυνάμεις, μεθ' ὧν συνεμάχοντο καὶ οἱ ὀλίγοι ἐλεύθεροι Ἕλληνες, ἀνέκοψαν τὴν προέλασιν τοῦ Ῥόμμελ καὶ κατανικήσασαι τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἔτρεψαν αὐτοὺς εἰς φυγὴν καὶ κατεδίωξαν ἕως οὗ ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς συνέλαβον αἰχμαλώτους; Τίς ἔτι δὲν ἐνθυμεῖται ὅτι συνεχισθέντος ἀπὸ τότε τοῦ ἀγῶνος ἐναντίον τῶν τέως πανισχύρων ἐχθρῶν κατεβλήθησαν οὗτοι τελείως ἐντὸς δύο ἐτῶν ἀπελευθερωθεισῶν μαζὶ μὲ τὴν πατρίδα μας, τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὄλων τῶν χωρῶν ἐκείνων τὰς ὁποίας εἶχον καταλάβει οἱ τύραννοι; Καὶ ποῖος δὲν γνωρίζει ὅτι, ἐὰν δὲν εἶχε γίνεαι ἡ θαυμάσια ἐκείνη μεταστροφή τοῦ πολέμου εἰς τὸ Ἑλ Ἀλαμείν θὰ εἴμεθα σήμερον αἰχμάλωτοι καὶ δοῦλοι τῶν ἐχθρῶν μας; Τίς ἔκαμε τὸ μέγαλον αὐτὸ θαῦμα; Τίς ἄλλος ἀπὸ τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Μηνᾶν, τὸν προστάτην μας, καὶ ἀκούσατε διὰ νὰ λάβητε πολλὴν τὴν ἀγαλλίασιν.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν εἶναι Ἀραβικὴ παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο διότι ἐκεῖ, εἰς τὸ Ἑλ Ἀλαμείν, ὑπάρχει ναὸς τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, λέγεται δὲ ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρξε καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου. Εἰς τὸν Ναὸν αὐτὸν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ προσέτρεχον ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους προσκυνηταὶ ἀπὸ ὅλας τὰς παραμεσογειοῦς χώρας καὶ πλεῖστα θαύματα ἐπετελοῦντος διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου, σῶζονται δὲ μάλιστα μέχρι σήμερον εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ Ναοῦ πολλὰ παραστάσεις τῶν διαφόρων θαυμάτων τοῦ Ἁγίου μιὰ μάλιστα ἐκ τῶν παραστάσεων αὐτῶν εἰκονίζει τὸν Ἅγιον Μηνᾶν ὀδηγοῦντα καμήλους καραβανίου τινός, τὸ ὁποῖον διέσωσεν ἀπὸ βέβαιον κίνδυνον.

Ὅταν λοιπὸν αἱ στρατιαὶ τοῦ Ῥόμμελ ἐβάδιζον κατὰ τῆς Ἀλεξανδρείας ἔφθασαν εἰς τὸ Ἑλ Ἀλαμείν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐστρατοπέδευσαν τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ τὴν πρωίαν ἠτοιμάζοντο νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῆς πόλεως. Ὁ κόσμος ὀλόκληρος καὶ περισσότερον ἡμεῖς οἱ ὑπόδουλοι τότε Ἕλληνες ὑπὸ δέους συνεχόμενοι, ἀνεμέναμεν ὡς βεβαίαν τὴν πτώσιν αὐτῆς, μαζὶ μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ἐχάναμεν καὶ τὰς

τελευταίας ελπίδας της άπελευθερώσεως μας, ως και αυτά τα τελευταία ύπολείμματα του έλευθέρου στρατού μας.

Όμως ο Άγιος Μεγαλομάρτυς Μηνᾶς δὲν ἀφῆκε νὰ γίνη ἡ ὀλοκληρωτικὴ αὐτὴ καταστροφὴ διότι ὡς Ἕλληνας καὶ αὐτὸς Αἰγυπτίωτης συνεπόνεσε τοὺς πάσχοντες Ἕλληνας καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν καὶ τὸ μεσονύκτιον, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσῃ ἡ μάχη, ὡ ἐξαισίου θαυματουργήματος! βλέπουν τινὲς εὐσεβεῖς τὸν Ἅγιον Μηνᾶν ἐξερχόμενον ἐκ τῶν ἑρειπίων τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ καὶ ὀδηγοῦντα καμήλους, ὡς ἀκριβῶς ἐν τῇ προρρήθεισῃ τοιχογραφίᾳ εἰκονίζετο, εἰσχωροῦντα δὲ ὁμοῦ μὲ αὐτὰς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις τὸν πανικὸν ὅστις κατέλαβεν ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης τοὺς τέως πανισχύρους καὶ ἀητήτους ἐχθρούς, καθὼς ἐπίσης ἀπερίγραπτος τυγχάνει ἡ ἔκτασις τῆς καταστροφῆς αὐτῶν. Ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ εἰπωμεν ὅτι, ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἐσήμανε τὸ τέλος τῆς παντοδυναμίας αὐτῶν καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου κατενικήθησαν τελείως, ἀπελευθερωθείσης οὕτω τῆς ἡμετέρας πατρίδος.

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἐκτιμῶντες καὶ αὐτοὶ οἱ ἀλλόδοξοι σύμμαχοι, προσέφερον εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας τὸν τόπον ἐκεῖνον διὰ νὰ ἀνακτισθῇ ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου καὶ νὰ ἰδρυθῇ ἐκεῖ καὶ Μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ εἰς ἔνδειξιν αἰωνίου εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ἅγιον καὶ διὰ νὰ ὑμνολογῆται εἰς αὐτὸν ἀπαύστως, διὰ τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν ἐξαισίον θαυματουργίαν, ὃ ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ ἐνδοξαζόμενος Θεὸς καὶ ὁ ἐνδοξος αὐτοῦ Μεγαλομάρτυς Ἅγιος Μηνᾶς,

Νεώτερα θαύματα τοῦ Ἁγ. Μηνᾶ

8) Ὁ Εὐάγγελος Φράγκου κάτοικος Ἀμφιάλης πλησίον Ἁγίου Μηνᾶ Πειραιᾶ (διηγήθηκε τὸ ἐξῆς θαῦμα ποὺ ἔγινε στο παιδί του.)

Στοὺς δευτέρους χαιρετισμοὺς τῆς Παναγίας τὸ παιδί του ἐπῆγε γιὰ πρώτη φορὰ μὲ ἀεροπλάνο στὴν Αἴγυπτο. Τὸ ἀεροπλάνο βρῆκε μεγάλη ἀνεμοθύελλα καὶ δὲν μποροῦσε νὰ προσγειωθεῖ πουθενὰ καὶ ὁ πιλότος τὸ ἔριξε σὲ μία λίμνη καὶ τὸ ἀεροπλάνο ἔγινε συντρίμια.

Χωρὶς νὰ ξεροῦν οἱ γονεῖς ὅτι τὸ παιδί τοὺς ἐκινδύνευσε, ἡ μὲν μητέρα ἦταν ἀφοσιωμένη στὴν Παναγία, καὶ προσευχόταν, ὁ δὲ πατέρας ἦταν ἀφοσιωμένος στὸν Ἅγιο Μηνᾶ καὶ τοῦ φάνηκε ὅτι κουνήθηκε ἡ εἰκόνα του καὶ σὰν νὰ τοῦ εἶπε ὅτι πάει νὰ σώσει τὸ παιδί του. Βλέποντας ὁ πατέρας τὴν κινήσῃ αὐτὴ τῆς εἰκόνας, τὸν ἔπιασε ῥῆγος, σὰν λυποθυμία, χωρὶς νὰ ξέρει ὅτι τὸ παιδί του ἐκινδύνευε. Τὴν ἄλλη ἡμέρα ἔμαθαν ὅτι σκοτώθηκαν ὅλοι οἱ ἐπιβάται τοῦ ἀεροπλάνου καὶ σώθηκε μόνο τὸ παιδί τους. Αὐτὸ ἦταν θαῦμα τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ.

9) Ἡ Βαρβάρα Κωστοπούλου διηγήθηκε τὸ ἐξῆς θαῦμα ποὺ ἔκανε γι' αὐτὴν ὁ Ἅγιος Μηνᾶς:

Ἀγαποῦσε ἕναν ἄνδρα ποὺ δούλευε στὸν ΟΤΕ. Καὶ αὐτὸς τὴν ἀγαποῦσε, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὴν παντρευτεῖ ἤθελε ἕνα σπίτι καὶ λεπτὰ, ἐνῶ αὐτὴ ἦταν φτωχή.

Τὴν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγ. Μηνᾶ, ὅταν χτύπησαν οἱ καμπάνες, παρακάλεσε τὸν Ἅγ. Μηνᾶ νὰ κάνει τὸ θαῦμα του καὶ νὰ τὴν βοηθήσει νὰ βρεῖ τὸν καταλληλο ἄνθρωπο γιὰ νὰ ἀποκατασταθεῖ. Καὶ πράγματι ὁ Ἅγ. Μηνᾶς ἔκανε τὸ θαῦμα του. Τῆς ἐτηλεφώνησε ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀγαποῦσε, ὅτι θὰ πάει στο σπίτι της γιὰ νὰ τὴν ζητήσει ἀπὸ τοὺς γονεῖς της. Ἀπὸ τότε δοξάζει τὸν Ἅγ. Μηνᾶ καὶ μιλάει παντοῦ γιὰ τὸ θαῦμα ποὺ τῆς ἔκανε.

10) Ἡ Ἀρτεμία Παστρικοῦ διηγεῖται τὸ ἐξῆς θαῦμα τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ ποὺ ἔγινε σ' αὐτὴν:

Ὅταν ἦταν 12 ἐτῶν εἶχε ἀρρώστησει ἀπὸ κοιλιακὸ τύφο μὲ πολὺ ὑψηλὸ πυρετὸ καὶ ὁ γιατρὸς ποὺ τὴν παρακολουθοῦσε εἶπε ὅτι μόνο ἕνα θαῦμα μποροῦσε νὰ τὴν σώσει. Μιὰ μέρα, ὅταν ἀνοιξε τὰ μάτια της, εἶδε στὰ πόδια της τὴν Κάρα καὶ δύο ὀστᾶ τοῦ Ἁγ. Μηνᾶ καὶ ἔβαλε τίς φωνὲς καὶ τοὺς εἶπε νὰ τὰ πᾶνε στο Ἱερό. Μετὰ εἶδε ὅτι ἀπὸ τὴν τρύπα ποὺ εἶχανε ἀφήσει στὸ σπίτι τους γιὰ κουδούνι, πέρασε ὁ Ἅγιος Μηνᾶς, ἕνα νέο καὶ ὁμορφο παλληκάρι ἐπάνω σὲ ἄσπρο ἄλογο, τὴν πάτησε, τῆς χαμογέλασε καὶ τῆς εἶπε: μὴ φοβᾶσαι, ἐγὼ θὰ σὲ κάνω καλά. Τὴν ἄλλη μέρα ὁ πυρετὸς ἄρχισε νὰ πέφτει καὶ σὲ τρεῖς μέρες ἔγινε καλὰ καὶ ἀπὸ τότε ἔχει τὸν Ἅγιο Μηνᾶ προστάτη της.

Κάτοικος Ἀμφιάλης Πειραιῶς πλησίον Μονῆς Ἁγίου Μηνᾶ.

11) Ἡ Σπυριδοῦλα Σεϊτανίδου διηγήθηκε τὸ ἐξῆς θαῦμα ποὺ ἔκανε ὁ Ἅγιος Μηνᾶς: Πρὶν δύο χρόνια ὁ πατέρας της ἔπαθε διάτρησι στομάχου καὶ τὸν ἐπῆγαν στο νοσοκομεῖο. Τοῦ βρῆκαν ὅτι εἶχε

υπόταση 2 και ήτανε έτοιμοθάνατος και είπανε ότι μόνο ένα θαύμα θα τον σώσει. Έλεγε συνεχώς το τροπάριο του Αγίου Μηνᾶ και τον παρακαλούσε να σώσει τον πατέρα της. Πράγματι έγινε η έγχειριση και οι γιατροί έβγήκαν εύχαριστημένοι από το χειρουργείο και είπανε ότι ήταν θαύμα που έζησε αυτός ο άνθρωπος σε έγχειριση με υπόταση 2. Αυτό ήταν θαύμα του Αγίου Μηνᾶ που άκουσε τις παρακλήσεις της.

Ἡ Ἀρτεμία Παστρικῆ διηγήθηκε τὸ ἐξῆς γιὰ τὸν πατέρα της:

12) Καθόμαστε πρὶν 10 χρόνια περίπου, στην ταράτσα μας, καὶ τρώγαμε. Ὁ πατέρας ἀφοῦ ἔφαγε καὶ ξάπλωσε ἄρχισε νὰ ἀερίζεται. Τοῦ εἶπε ἡ μητέρα μου, δὲν ντρέπεσαι, πού ἀπέναντι εἶναι ὁ Ἅγιος Μηνᾶς; Λέει τότε ὁ πατέρας μου; Ὁ Ἅγιος Μηνᾶς εἶναι φίλος μου. Τὸ προσωπικό του ὅμως δὲν με ἀρέσει. Δὲν περάσανε οὔτε 10 λεπτά, καὶ ξαφνικά τρώη δύο χαστούκια, καὶ αὐτομάτως πρίστηκε τὸ πρόσωπό του. Ἀπὸ τότε δὲν ξαναεἶπε λέξη γιὰ τὸν Ἅγιο. Καὶ τὸν πιστεύη, καὶ τὸν ἀγαπάη.

Ἔως αὐτοῦ ἀρκεῖ καὶ ἡ διήγησις τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου, πρέπον δὲ εἶναι ἡμεῖς, ὁποῦ ἀκούομεν τῶν Ἁγίων τὰς διηγήσεις καὶ τὰ μαρτύρια, νὰ σπουδάζωμε πῶς νὰ τοὺς μιμηθῶμεν. διότι καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς τοιοῦτους ἐπαινεῖ, εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, ἐν κεφαλαίῳ ια´ καὶ λέγει: «Μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. Λοιπὸν πρέπει ὡσάν πῶς ἔχομεν τὴν ὀρθὴν πίστιν, ἔτσι νὰ ἔχομεν καὶ ἔργα θεάρεστα, ἵνα καὶ ἡ πίστις νὰ στερεώνεται μετὰ τὰ ἔργα, καὶ τὰ ἔργα νὰ βεβαιώνονται μετὰ τὴν πίστιν, διότι οὐδὲ ἐὰν ἔχωμε πίστιν ὀρθὴν, καὶ ἔργα θεάρεστα δὲν ἔχωμεν, δυνόμαστε νὰ σωθοῦμεν, οὐδὲ πάλιν, ἐὰν ἔχωμεν ἔργα, καὶ δὲν πιστεύωμεν ὀρθά, δυνόμαστε νὰ κερδησωμεν σωτηρίαν, διὰ τοῦτο εἶναι τὸ δίκαιον, ἐὰν θέλωμεν καὶ τῆς κολάσεως νὰ ἐλευθερωθῶμεν, καὶ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν νὰ ἐπιτύχωμεν, καὶ μετὰ τὰ δύο νὰ στολιζόμεσταν, καὶ μετὰ πίστιν ὀρθὴν καὶ μετὰ ἔργα θεάρεστα, διότι τί τὸ ὄφελος, εἰπέ μοι, ἐὰν ἕνα δένδρον εἶναι ὑψηλόν, καὶ ἔχη φύλλα πολλά, καρπὸν δὲ νὰ μὴν ἔχη;» ἔτσι καὶ τὸν Χριστιανὸν δὲν τὸν ὠφελεῖ τίποτες ἢ πίστις, ἐὰν ἀμελῆ τῶν ἀρετῶν, ἐπειδὴ ἡ διὰ τῶν ἔργων πίστις εἶναι πλέον βεβαιότερη παρὰ τὴν διὰ λόγου. Μὴ γοῦν θαρρόομεν μόνον μετὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν νὰ σωθοῦμεν, εὐσεβέστατοι ἄρχοντες, ἀλλὰ πρὸς τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν ἄς σπουδάσωμεν νὰ κατορθώσωμεν καὶ ἔργα θεάρεστα. Μὴν ἀγωνιζόμεσταν μόνον πῶς νὰ θεραπεύωμεν τὸ κορμί μας, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἄς σπουδάσωμεν νὰ ἰατρεύωμεν τὴν ψυχὴν μας. Διότι, εἰπέ μοι, δὲν συγκείμεθα ἀπὸ δύο φύσεις, ἐκ ψυχῆς λέγω καὶ σώματος; Τὸ λοιπὸν διατὶ δὲν ἐπιμελοῦμεθα καὶ τὰ **Τοια** τῶν δύο; ἀλλὰ τὸ μὲν κορμί μετὰ κάθε τρόπον τὸ θεραπεύομεν, καὶ μετὰ φαγὶ πλέον τοῦ πρέποντος τὸ τρέφομεν, καὶ ἐὰν καὶ καμμίαν φορὰν παραμικρὴ ἀσθένεια μᾶς ἔλθῃ, πᾶσαν μηχανὴν κάμνομεν, πᾶσαν τέχνην γυρεύομεν, ὥστε νὰ διορθώσωμεν τὸ αἴτιον τῆς ἀρρώστιας, καὶ εἰς μὲν τὸ ἔλαττον καὶ τὸ ἀτιμότερον κορμί τοιαῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα σπουδάζομεν, διὰ δὲ τὴν ταλαίπωρον ψυχὴν οὐδὲ καὶ ἐννοιαὶ ἔχομεν ὅτι ἀσθενεῖ;

Καὶ τοῦτο, ἐὰν θελήσης νὰ ἴδῃς, πόσον διαφέρει τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχὴν, θέλεις τὸ καταλάβῃ, ἐὰν συλλογισθῆς, ποταπὸν ἀναμένει τὸ κορμί, ὅταν χωρισθῇ τῆς ψυχῆς. Μὴ γοῦν ἀμελοῦμεν διὰ τὸ αἰώνιον, καὶ διὰ τὸ φθαρτὸν ἐννοιαζόμεσταν. Μὴ σπουδάζωμεν διὰ τὸ πρόσκαιρον κορμί, καὶ διὰ τὴν ἀθάνατον ψυχὴν ἀμελοῦμεν, ἀλλὰ ὡσάν πῶς τρέφομεν τὸ κορμί μετὰ αἰσθητὰ φαγητά, ἔτσι ἄς τρέφομεν καὶ τὴν ψυχὴν μας μετὰ τὴν μελέτην τῶν θείων Γραφῶν, ὡσάν πῶς ἐνδύνομεν τὸ κορμί μας, ἔτσι ἄς ἐνδύσωμεν καὶ τὴν ψυχὴν μας μετὰ ἀρετέας, ὡσάν πῶς πίνομεν σιρόπια καὶ καθάρσια διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος, ἔτσι ἄς ἐξομολογούμεσταν, καὶ ἄς μετανοοῦμεν εἰς τὰς ἀμαρτίας μας, νὰ καθαρίζωμαστε. Καὶ μάλιστα, ἐὰν θέλῃς νὰ τὸ ἐξετάσης ἢ μὲν θεραπεία τοῦ σώματος ἔχει καὶ πολλὴν ἔξοδον, ἢ δὲ τῆς ψυχῆς εἶναι κατὰ πολλὰ εὐκόλη, καὶ ἀνέξοδος καὶ ἐλαφρὰ, διότι ἐδῶ μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιμελείας τοῦ σώματος, ὅταν ἀρρώστησης ἀνάγκη εἶναι καὶ χρήματα νὰ ἐξοδιάσης, ἀλλὰ μὲν εἰς τοὺς ἰατροὺς, ἀλλὰ δὲ εἰς φαγητὰ καὶ ἐνδύματα, ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐδεμία ἔξοδος γίνεται, ἀλλὰ ἐὰν θελήσης, ἀνέξοδα εὐρίσκεις τὴν θεραπείαν.

Διότι, εἰπέ μοι: ποία ἔξοδος εἶναι νὰ συχνάζῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἀκούῃς τὰς θείας Γραφὰς καὶ νὰ τρέφῃς τὴν ψυχὴν σου; Εἶδε καὶ θέλεις νὰ μάθῃς, ὅτι ἡ ἀκρόασις τῆς Γραφῆς εἶναι τροφή τῆς ψυχῆς, ἄκουε τοῦ Μωϋσέως ἐν τῷ Δευτερονομίῳ λέγοντος, «οὐκ ἐπ’ ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ’ ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ». Ποία ἔξοδος εἶναι νὰ μετανοήσης καὶ νὰ ἐξομολογηθῆς τὰς ἀμαρτίας σου εἰς πνευματικὸν Πατέρα; Ποῖος κόπος εἶναι νὰ εἴπῃς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡμαρτες; Ποῖος μόχθος εἶναι νὰ ὁμολογήσης τοῦ λόγου σου πταίστην κατ’ ἔμπροσθεν τοῦ καρδιογνώστου Θεοῦ; διότι, μὴν ὁ Θεὸς δὲν ἠξεύρει τὰς ἀμαρτίας σου, καὶ τὰς κρύβεις; μὴν θέλῃς νὰ τὸν λάβῃς, καὶ φοβᾶσαι νὰ τὲς ἐξομολογηθῆς; καὶ προτοῦ νὰ ἀμαρτήσης; ὁ Θεὸς ἐπρογίνωσκέ τι. Τί γοῦν; θέλει νὰ μετανοήσης, μοναχός σου, θέλει νὰ εἴπῃς, ὅτι ἔσφαλές, καὶ αὐτὸς σε δικαιώνει, διότι ἔτσι ὠρίσε διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου: «λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἀμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῆς».

Καὶ πάλιν ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐν τῷ λα΄ Ψαλμῷ, «εἶπα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφήκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου». Μὴ γοῦν εὐρίσκωμεν ἀφορμὴν καὶ λέγωμεν, ὅτι βαριές εἶναι αἱ ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, διότι κάμνομεν τὸν Χριστὸν ψεύστην, ὅστις ὀρίζει εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἐν τῷ ια΄ κεφαλαίῳ: «Ὁ ζυγὸς χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι». Ὁμοίως καὶ τὸν θεολόγον Ἰωάννην, ὅστις γράφει εἰς τὴν πρώτην του ἐπιστολὴν ἐν κεφαλαίῳ ε΄ καὶ λέγει, «καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶ». Μάλιστα, δὲ τοῦ λόγου μας ἅς αἰτιαζώμεσθαι, ὅτι διὰ νὰ εἴμεσθαι ἀμελεῖς καὶ ὀκνηροί, μᾶς φαίνονται βαριές. Διὰ τοῦτο μὴ ἀμελοῦμεν τὰς σωτηρίας, μας τώρα, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὅπου ἔχομεν καιρὸν, διότι θέλει ἔλθῃ καιρὸς, ὅπου αὐτὲς ἡ ἀφορμὲς δὲν μᾶς θέλουν ὠφελήσῃ τίποτες μόνον ἕως ἔχομεν καιρὸν μετανοίας, ἅς λάβωμεν ἔννοιαν τῆς μελλούσης κρίσεως, ἅς ἐνθυμηθοῦμεν καὶ τὸν θάνατον μας καμμίαν φοράν, ἅς ἐνθυμηθοῦμεν τὰ ὑστερινά μας, ἅς ἐνθυμηθοῦμεν, πῶς γινόμεσθαι χῶμα καὶ γῆ καὶ σποδός, ἅς ἐνθυμηθοῦμεν, ὅτι δὲν μᾶς ἔπλασε ὁ Θεὸς μόνον διὰ ἐτοῦτον τὸν κόσμον ἀλλά. διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν μελλόντων αἰώνων ἀγαθῶν. Διότι, μὴ νὰ ἐγεννηθήκαμεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ εἴμεσθαι ἀθάνατοι; μὴ διὰ τοῦτον ἐπλάσθημεν ἐκ Θεοῦ, διὰ νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν; οὐχὶ ἔγιγεν ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ φαγί, ἀλλὰ τὸ φαγί ἔγιγεν διὰ τὸν ἄνθρωπον. Μὴ γοῦν ἀντιστρέφωμεν τὴν τάξιν, μὴδὲ ὡσὰν νὰ ἐγίναμεν διὰ τὸ φαγί, ἔτσι ἅς τὸ σπουδάζωμεν. ἀλλὰ ἅς ἔχη καὶ αὐτὸ μέτρον καὶ ὥραν, τῆς δὲ ψυχῆς ἡ τροφή ἅς εἶναι περισπούδαστος εἰς ἡμᾶς. μόνον αὐτὴ ἀσμὴν ἔχη μέτρον καὶ ὥραν, μάλιστα δὲ πᾶσαν ὥραν ἅς τὴν σπουδάζωμεν. Καὶ ὡσὰν πῶς δὲν περνᾷ ὥρα, ἐὰν δὲν ἀναπνεύσωμεν, ἔτσι μὴδὲ ὥρα νὰ μὴ περνᾷ, ἐὰν μὴ μελετήσωμεν περὶ τῆς ψυχικῆς τροφῆς, ἥτις ἐστίν, ὡς εἶπομεν, ἡ ἀνάγνωσις τῶν θείων Γραφῶν, ἡ μελέτη τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν, ἡ μνήμη τοῦ θανάτου, καὶ ἐπὶ τούτοις ἡ ἐξομολόγησις. Ταῦτα ἀείποτες ἅς ἐννοιαζώμεσθαι, αὐτὰ πάντοτε ἅς μελετοῦμεν, ἵνα τοιουτοτρόπως πολιτευόμενοι τῆς μὲν κολάσεως ἐλευθερωθῶμεν, τῆς δὲ Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν ἀξιωθῶμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἦ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΑ 100ΧΡΟΝΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ ΕΙΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

«ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ»

ΕΤΟΣ ΛΔ΄, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1995, ἀρ.455

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ Ι. Ν. ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ἐνα ἀπὸ τὰ σημαντικὰ ἱερὰ γεγονότα στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Κρήτης ἀπετέλεσε ὁ πανηγυρικὸς ἑορτασμός, μὲ τὶς λαμπρὲς ἐκδηλώσεις τῆς ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τὰ πρῶτα ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ.

Ὅμως ἡ χάρις τοῦ Μεγαλομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ Προστάτη τοῦ Ἁρακλείου ἠθέλησε νὰ χαρίσει στὸ μεγάλο Κάστρο ἰδιαίτερα, καὶ γενικώτερα στὸ νησί τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαρτύρων, ξεχωριστὴ θέση καὶ μεγαλοπρέπεια, μὲ πλῆθος θείων δωρημάτων καὶ θαυμάτων.

Ἀνάλογα εἶναι καὶ τὰ ἔργα μνήμης, τέχνης καὶ προσφορᾶς, ὥστε ὁ Ναὸς νὰ ἀποτελεῖ πλέον ἕνα πνευματικὸ, θρησκευτικὸ, ἐθνικὸ καὶ κοινωνικὸ κέντρο διαχρονικῆς καὶ φωτεινῆς παρουσίας καὶ προστασίας τοῦ Ἁγίου, ἐν μέσῳ λαοῦ μὲ ζωντανὴ τὴν εὐσέβεια καὶ ἀδιάκοπη τὴν προσκύνηση καὶ ἀφοσίωση πρὸς τὸν θαυματουργὸ Προστάτη καὶ εὐεργέτη, τὸν Ἅγιο Μηνᾶ.

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΡΗΤΗΣ κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΝ
ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ τιμῆς σᾶς δεχόμεθα σήμερον κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἐκατονταετηρίας ἀπὸ τῶν ἐγκαίνιων τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ.

Ὁ μεγαλοπρεπὴς οὗτος Ναὸς ἀποτελεῖ τὸ πνευματικόν, ἐθνικὸν καὶ κοινωνικὸν κέντρον τοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης, καὶ μάλιστα τοῦ Μεγάλου Κάστρου.

Από την στιγμήν ὅπου ὁ Ἅγιος ἔσωσε τόσον θαυματουργὰ ἀπὸ τὴν σφαγῆντων Τούρκων τὸν λαὸν τοῦ Ἡρακλείου, καὶ ἐκτίσθη ὁ μεγαλοπρεπῆς Ναὸς πρὸς τιμὴν του, δὲν ἔπαυσε νὰ ἀποτελῆ τὸ κέντρον λατρείας καὶ ἀγνωμοσύνης μὲ τὰ πολλὰ θαύματα καὶ τὴν μεγάλην δόξαν.

Ἐπὶ τὴν μέγαν καὶ θαυμαστὸν ὁ ρόλος καὶ ἡ σημασία τοῦ προσκυνήματος ὡς περιφανοῦς κέντρου Ὁρθοδοξίας, ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ καὶ φιλανθρωπικῆς δραστηριότητος.

Σήμερον ἡ παρουσία Σας ἐλάμπρυνε ἔτι μᾶλλον τὸν πανηγυρισμὸν.

Εὐχόμεθα ὁ Κύριος Ἰησοῦς, διὰ πρεσβειῶν τοῦ Μεγαλομάρτυρος, νὰ εὐλογῇ τὴν ζωὴν Σας καὶ τὴν μεγάλην ἀποστολήν Σας.

«Καλῶς ἦλθατε»

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΡΗΤΗΣ κ.κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ**

Παναγιώτατε,

Ὁ πάνδημος, μὲ τόσῃ λαμπρότητα καὶ ἐνθουσιασμόν, εὐλάβειαν καὶ συγκίνησιν ἑορτασμοῦ τῶν ἑκατὸν χρόνων ἀπὸ τῶν ἐγκαινίων τοῦ μεγαλόπρεπου ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Μηνᾶ, ἔδειξε καθαρὰ πόσον ὁ λαὸς μας σέβεται καὶ τιμᾷ τὸν Ἅγιον καὶ πόσον βαθειὰ εἰς τὴν ἡτυχήν τῶν Κρητῶν εἶναι ριζωμένα ἡ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς, ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὰς ἱεράς μας παραδόσεις, μὲ συνδυασμὸν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

Τὸν πανηγυρισμὸν αὐτὸν λαμπρύνει ἡ παρουσία Σας, Παναγιώτατε.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν κόπον ἀρκετῶν ἐκδηλώσεων εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν εὐρίσκεσθε καὶ πάλιν εἰς Κρήτην καὶ ὁ λαὸς μας μὲ χαρὰν Σᾶς βλέπει νὰ προΐστασθε τῶν ἑορταστικῶν, καὶ ἄλλων ἐκδηλώσεων πλησίον μας.

Σᾶς ὑποδετόμεθα μὲ αἰσθήματα υἱικῆς ἀφοσίωσης καὶ σεβασμοῦ.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος εὐχαριστεῖ θερμότατα διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν πατρικὴν ἀγάπην.

Ἐρχεσθε νὰ τιμήσετε τὸν Μεγαλομάρτυρα καὶ ὡς ἡγέτης τοῦ Ὁρθοδόξου τῆς Μεγαλονήσου πληρώματος.

Ἡ παρουσία Σας φέρει τὸ μήνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς ὁποίας τὸ σκάφος εὐρίσκεται εἰς τὰς στιβαρὰς χεῖρας Σας καί, παρὰ τὰ ἀντίθετα ρεύματα, μὲ τόσῃ δεξιότητι καχευθύνετε πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν σωτηριώδη πορείαν τῆς.

Καλῶς ἦλθατε Παναγιώτατε!

Δεχθῆτε θερμὰς εὐχὰς τῶν πιστῶν καὶ πνευματικῶν τέκνων Σας.

**Ἡ ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΜΗΝΑΝ**

Ἰερώτατε Ἀρχιεπισκοπε Κρήτης καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ κύριε Τιμόθεε.

Λοιποὶ Προσφιλέστατοι καὶ Ἰερώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, Εὐλογημένε καὶ ἡρωικὲ καὶ ἡγαπημένε λαὸ τῆς μεγαλονήσου Κρήτης.

Ὅντως μεγάλη ἡ σημερινὴ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ!

Χαίρει σήμερον ἡ Κρήτη, χαίρει ἡ πόλις τοῦ Ἡρακλείου, χαίρει ὁ περίλαμπρος οὗτος Ναός. Χαίρομεν οἱ λειτουργοὶ καὶ μέτοχοι τῆς πανηγυρικῆς ταύτης θείας Λειτουργίας, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῶν ἐφετειῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑκατονταετίας ἀπὸ τῶν ἐγκαινίων τοῦ καυχήματος τούτου τῆς Μεγαλονήσου.

Πρό εκατόν ετών, την 16ην Απριλίου 1895, υπερήφανος ο κρητικός λαός με επί κεφαλής τὸν αὐόιδιμον ἐκεῖνον Μητροπολίτην Κρήτης Τιμόθεον Καστρινογιαννάκη, ἐώρτασε τὰ ἐγκαίνια τοῦ Καθεδρικοῦ τούτου Ναοῦ τῆς πρωτευούσης τῆς Κρήτης. Εἶχε δὲ κάθε δικαίωμα νὰ αἰσθάνεται υπερήφανος, διότι εἶχεν ἀνεγείρει διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ εἰσφορῶν, ἄνευ τινὸς κρατικῆς ἐνισχύσεως, ἕνα Ναὸν μεγαλύτερον ἀπὸ τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς πρωτευούσης τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ θεμέλια αὐτοῦ εἶχον τεθῆ κατὰ τὸ 1862, τουτέστιν ἀκριβῶς κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐπεραταθῆ καὶ ἐνεκαινιάσθη ὁ Καθεδρικὸς Ναὸς τῶν Ἀθηνῶν! Ἴσως μάλιστα ἡ ἀνέγερσις τοῦ Ναοῦ ἐκεῖνου τῆς πρωτευούσης τῆς μικρᾶς τότε Ἑλλάδος ἀπετέλεσε τὸ ἔναυσμα πρὸς ἀνάληψιν πρωτοβουλιῶν δι' ἀνέγερσιν ἀναλόγου μεγέθους ναῶν εἰς διάφορα κέντρα τοῦ ἐκτὸς Ἑλλάδος Ἑλληνισμοῦ. Διότι παρατηροῦμεν, ὅτι τῷ 1877ῳ ὀλοκληροῦται ἡ Ἁγία Σοφία τοῦ Λουδίνου, τῷ 1880ῳ ἡ Ἁγία Τριάς τοῦ Σταυροδρομίου Κωνσταντινουπόλεως, τῷ 1895ῳ ὁ Ἅγιος Στέφανος τῶν Παρισίων καὶ ὁ Ἅγιος Μηνᾶς τοῦ Ἡρακλείου, τῷ 1900ῳ ὁ Ἅγιος Θεράπων Μυτιλήνης, τῷ 1905ῳ ἡ Ἁγία Τριάς Χαλκηδόνος.

Πρόκειται περὶ Ναῶν μεγάλων καὶ περιλάμπρων, δημιουργημάτων τῆς εὐγενοῦς φιλοτιμίας τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων ἐκείνων, οἵτινες, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἱστορίας ἀλλὰ καὶ τῆς σημερινῆς πραγματικότητος, μεγαλοουργοὺν ὅταν εὐρίσκονται ἐντὸς ξένων κρατῶν καὶ προοδεύουν στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἱκανοτήτων, οὐχὶ δὲ ἐπὶ κρατικῶν παροχῶν καὶ ἐνισχύσεων.

Ὁ μέγας οὗτος Ναὸς τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ καὶ οἱ λοιποὶ προμνημονευθέντες τῆς ἐποτῆς ἐκείνης, ἀποτελοῦν τὰ μεγαλειώδη μνημεῖα μίας περιόδου δόξης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Μητροπόλεων αὐτοῦ, μίας «χρυσῆς ἐποτῆς», ὅτε ἡ οἰκοδομικὴ δραστηριότης, ἐκδηλουμένη εἰς ἀνεγέρσεις ναῶν, σχολείων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν ἰδρυμάτων εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἀποκορύφωμα αὐτῆς, εἰς βαθμὸν καταπλήσσοντα καὶ προκαλοῦντα ἀπέραντον θαυμασμόν εἰς ἡμᾶς τοὺς μεταγενεστέρους.

Ἀληθῶς ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν τὸ μέγεθος ἐνὸς κατορθώματος, ἐὰν δὲν μεταφερθῶμεν ἐντὸς του πλαισίου τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ.

Σήμερον ὄντως ὁ Ναὸς οὗτος ἀποτελεῖ καύχημα τῆς πολυανθρώπου καὶ εὐημερούσης πόλεως τοῦ Ἡρακλείου. Ὅμως πρέπει νὰ φέρωμεν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, ὅτι κατὰ τὴν περίοδον τῶν 33 ἐτῶν τῆς ἀνεγέρσεως αὐτοῦ τὸ Ἡράκλειον εἶχε πληθυσμὸν κατὰ πολὺ μικρότερον τοῦ σημερινοῦ, ἐκ τούτου δὲ μόλις τὸ ἕν τρίτον ἀπετέλουν οἱ χριστιανοί. Οὕτως ἐν ἔτει 1881, ἤτοι περὶ τὰ μέσα τῆς περιόδου ἐκείνης, οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τῆς πόλεως ἀνῆρχοντο μόλις εἰς ἕξ χιλιάδας τριακόσιους ἐξήκοντα, ἐπὶ συνόλου εἴκοσι μίας χιλιάδων κατοίκων. Καὶ ὅμως, οἱ ὀλιγάριθμοι ἐκεῖνοι Ἡρακλειῶται Χριστιανοὶ εἶχον τὴν τόλμην νὰ ἀποφασίσουν ἐν ἔτει 1862 καὶ τὴν δύναμιν νὰ ὀλοκληρώσουν μέχρι τοῦ 1895 ἕν τοιοῦτον μεγαλοῦργημα.

Τὸ μέγεθος τοῦ τολμήματος συνειδητοποιοῦμεν μόνον ἐὰν συγκρίνωμεν τὸν μεγαλειώδη τοῦτον ναὸν πρὸς τὸν παλαιότερον Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς πόλεως, τὸν παρακείμενον μικρὸν ναὸν, τὸν «παλαιὸν Ἅγιον Μηνᾶ». Ἐν τούτῳ τῷ μικρῷ ναῷ εἶχε τὴν Μητροπολιτικὴν αὐτοῦ καθέδραν, ἐν τούτῳ συνεκάλει εἰς σύνοδον τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Κρήτης ὁ αὐόιδιμος ἐκεῖνος Μητροπολίτης Κρήτης Διονύσιος Χαριτωνίδης, ὁ εἶτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Διονύσιος ὁ Ε΄, ὅτε ἔθεσε τὰ θεμέλια τοῦ νῦν Καθεδρικοῦ τούτου Ναοῦ. Ποία δύναμις πίστεως ἐνέπνεε τότε τὸν Διονύσιον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν γενναίους Κρήτας, ποία μυστικὴ φωνὴ ὤθει αὐτοὺς εἰς τὴν μεγάλην ἀπόφασιν; Πῶς ἔβλεπον τὸ ὄραμα τοῦ μέλλοντος νὰ ἀνεγερθῆ ναοῦ, ἐνὸς τῶν μεγίστων ναῶν τῆς Βαλκανικῆς ἢ ἴσως τότε τοῦ μεγίστου, δοθέντος ὅτι δὲν ὑπῆρχον εἰσέτι οὔτε ὁ Ἅγιος Ἀλέξανδρος Νέφσκυ τῆς Σόφιας, οὔτε ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας τῶν Πατρῶν, οὔτε ὁ Ρωσικὸς Ἅγιος Ἀνδρέας τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἅγιος Δημήτριος τῆς Θεσσαλονίκης δὲν ἀνῆκε τότε εἰς τὴν Χριστιανικὴν λατρείαν; Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τοιαῦτα ἐρωτήματα, δυνάμεθα μόνον νὰ θαυμάζωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης καὶ νὰ δοξάζωμεν τὸν Θεὸν δι' αὐτό.

Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν κτητόρων τοῦ Ἁγίου Ναοῦ τούτου!

Χάρις εἰς ἐκείνους ἡ σημερινὴ πρωτεύουσα τῆς Κρήτης δύναται νὰ καυχᾶται διὰ τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, ὅπως ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα Κνωσὸς ἐκαυχᾶτο διὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μίνωος. Ὁ οἶκος τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Μίνωος συμβολίζουσι ὁ μὲν τὴν Χριστιανικὴν, ὁ δὲ τὴν προχριστιανικὴν Κρήτην. Οἱ δὲ σύγχρονοι Κρήτες δύνασθε νὰ ἀγαπᾶτε καὶ τὴν Χριστιανικὴν καὶ τὴν προχριστιανικὴν, ὅμως ἀνήκετε ἀσφαλῶς εἰς τὴν Χριστιανικὴν Κρήτην.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ θεωροῦμεν εὐκαιρον νὰ ἐξάρωμεν τὸ ὑπερεθνικὸν καὶ οἰκουμενικὸν πνεῦμα

τῆς Ὁρθοδοξίας. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Κρήτη ἀνέδειξεν εἰς δόξαν Θεοῦ πληθῶν μεγάλων καὶ γνωστότατων Ἁγίων, ὅμως ὁ λαὸς τὸν Ἡρακλείου ἔχει ὡς πολιτοῦχον ἓνα Ἅγιον οὐχὶ Κρητικῆς, ἀλλ' Αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς. Ὁ ἐν Φρυγίᾳ μαρτυρήσας Ἅγιος Μεγαλομάρτυς Μῆνας κατήγετο ἐξ Αἰγύπτου, αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα Μηνᾶς ἦτο γνησίως Αἰγυπτιακόν, γνωστὸν ἤδη ἀπὸ τοῦ ὁμώνυμου πρώτου Φαραῶ τῆς Αἰγύπτου, τοῦ ζήσαντος περὶ τὸ 3100 π.Χ. Ἀλλά, κατὰ τὸ γνήσιον Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν πνεῦμα πάντα τὰ ἔθνη συνεννοῦνται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν καὶ οἱ Ἅγιοι τὸν Χριστοῦ τιμῶνται πανταχοῦ ἀνεξαρτήτως ἐθνικῆς καταγωγῆς. Ἵνα δὲ ἀκριβέστερον εἴπωμεν, ἐκτὸς Χριστοῦ ὑφίστανται ξένα πρὸς ἄλληλα «ἔθνη», ἐνῶ συνεννοῦνται εἰς ἓν σῶμα, αὐτὸ τοῦτο τὸ θεανθρώπινον σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐνθα ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ Χριστιανικῇ σκέψει ἐπεκράτησε νὰ ὀνομάζωνται «ἔθνη» καὶ «ἐθνικοὶ» οἱ λαοὶ οἱ μὴ δεχθέντες τὸν Χριστόν, ἐνῶ ἀντιθέτως οἱ πιστοὶ τοῦ Χριστοῦ θεωροῦνται εἷς λαός, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐν γένος, τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν. Ἐν τούτῳ ἀκριβῶς, τῷ γνησίῳ Ὁρθόδοξῳ Χριστιανικῷ πνεύματι, τῷ ξένῳ πρὸς οἰανδήποτε ἔννοιαν ἐθνικισμοῦ ἢ τοπικισμοῦ, οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Ἡρακλείου ἔχετε ἐνωθῆ καὶ ταυτισθῆ μετὰ τοῦ θαυματουργοῦ προστάτου καὶ ἡγαπημένου πολιτοῦχου ὑμῶν ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Μηνᾶ τοῦ ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Αὕτη εἶναι ἡ ἀπάντησις τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τοὺς ἐθνικιστικοὺς ἐξτρεμισμοὺς, οἵτινες ὑπὸ διαφόρους μορφὰς ἀπειλοῦν νὰ μετατρέψουν ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς γ[γ]ς εἰς θέατρον πολεμικῶν τραγωδιῶν, ἤδη δὲ κατὰ τόπους ἔχουν κατορθώσει τοῦτο. Ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς ἐξ ὅλης καρδίας ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα αὐτοῦ, τὸ ἔθνος αὐτοῦ, τὴν πολιτιστικὴν αὐτοῦ κληρονομίαν, συγχρόνως ὅμως ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἐπεκτείνεται εἰς «πάντα τὰ ἔθνη», εἶναι ἱκανὴ νὰ περιλάβῃ τὸν κόσμον ὅλον.

Ἵπ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικῶν Πατριαρχεῖον ἀποτελεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν γνησίαν Μητέρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους, συνδεομένη μετ' αὐτοῦ δι' ἀρρήκτων δεσμῶν ἱστορικῶν καὶ πνευματικῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ κέντρον τῆς ἐνότητος ὄλων τῶν ὀρθοδόξων λαῶν τῆς γῆς, οἰασδήποτε ἐθνικότητος. Ὡς κέντρον δὲ ταύτης τῆς πανορθόδοξου ἐνότητος καὶ οὐχὶ ὡς κέντρον πανορθόδοξου ἐξουσίας, ἀποκαλεῖται «Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας», ἀγωνίζεται δὲ νὰ ἰσχυροποιῇ τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης μετὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐθνῶν καὶ νὰ προωθῇ τὴν ἀρμονικὴν συνεργασίαν μετὰ τῶν τοπικῶν αὐτοκεφάλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Πέραν δὲ τούτου καὶ παρὰ τὰς ἀντικειμενικῶς ὑφισταμένας δυσχερείας προσπαθεῖ νὰ καλλιεργῇ σχέσεις εὐλκιρνοῦς ἐν Χριστῷ ἀγάπης μετὰ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὅταν δὲ ὑπάρχη δυνατότης ἐπιδιώκει τὴν εἰρηνικὴν ἐπαφὴν καὶ μετ' ἄλλων θρησκειῶν.

Ἄλλ' ἵνα μὴ στρέφοντες τὸν νοῦν πρὸς τοὺς μακρὰν λησιμονήσωμεν τοὺς ἐγγυὲς ἐπαναφέρομεν τὸν λόγον εἰς τὴν παροῦσαν ἐορτὴν καὶ θείαν Λειτουργίαν. Δοξολογοῦμεν τὸν Θεὸν διότι ἠξίωσεν ἡμᾶς νὰ εὐρισκώμεθα ἐνταῦθα σήμερον μετέχοντες ταύτης τῆς χαρᾶς.

Εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμᾶς, τέκνα ἡγαπημένα τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων ἡ γνησία ἀφοσίωσις πρὸς αὐτὴν ἀποτελεῖ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν ἐν ταῖς θλίψεσιν αὐτῆς, εὐχαριστοῦμεν ὑμᾶς, διότι προσεκαλέσατε ἡμᾶς, ἵνα ἐλθόντες ἐνταῦθα εὐρεθῶμεν καὶ πάλιν ἐν μέσῳ τῆς ἀγάπης ὑμῶν ἐν ταύτῃ τῇ εὐλογημένῃ γῇ τῆς Κρήτης. Διαβεβαιοῦμεν δ' ὑμᾶς, ὅτι ἐὰν ὁ περίλαμπρος οὗτος Ναὸς ἀποτελῇ τὸ καύχημα ὑμῶν τῶν Κρητῶν, ὑμεῖς, ὁ γενναῖος καὶ φιλόξενος λαὸς τῆς μεγαλονήσου ταύτης, ἀποτελεῖτε καύχημα τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Εὐχόμεθα ἐξ ὅλης καρδίας, ὅπως ὁ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, πρεσβείαις τοῦ ἐνδόξου μεγάλου Μάρτυρος αὐτοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, πληροῖ εὐλογίας καὶ εἰρήνης πάντας ὑμᾶς, στερεώσῃ δὲ τὸν Ἅγιον Οἶκον τοῦτον μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΜΗΝΑ

Ἅγιε Μηνᾶ, προστάτη μας Μεγάλε,
ἡ χάρη σου ἀμέτρητες φορὲς θαυματουργεῖ·
σὰν τότε ποὺ τ' ἀλόγου σου τὰ πέταλα
στὰ καλύτερίμα τοῦ Ἡρακλείου σπιθοβολοῦσαν
καὶ Τούρκους σπάθιζες ἀλύπητα
τῶν ἀδελφῶν μας νὰ προλάβεις τὴ σφαγὴ.

Τώρα ὁ ναός σου μεγαλόπρεπος
τ' ἅγια σου λείψανα ἀγκαλιάζει
τρανὸ πανσέβαστο ἱερὸ προσκύνημα,
τάξιμο εὐλαβικὸ τιμῆς κι εὐγνωμοσύνης.

+Γ.

ΣΤΑΘΕΡΟΙ ΣΤΗΝ ΠΙΣΤΗ

Τὸν περασμένο Σεπτέμβριο, στὰ ἱερὰ νησὶ τῆς Πάτμου, γιορτάστηκαν, μὲ ἰδιαίτερη μεγαλοπρέπεια, τὰ 1900 χρόνια ἀπὸ τὴ συγγραφή τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, μᾶς ἀπευθύνει, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα πύρινα καὶ θεῖα μηνύματα, ποὺ περιλαμβάνονται στὴν θεόπνευστη Ἀποκάλυψη, καὶ τοῦτο τὸ πολὺ σημαντικό καὶ πάντα ἐπίκαιρο: «Κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου». (Ἀποκ. γ´ 11).

Αὐτὴν τὴν προσταγὴ ἀπευθύνει στὸν ἐπίσκοπο τῆς Φιλαδελφείας, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε πιστό, τουίζοντας: «Κράτησε καλὰ τὴν πίστι, ἀνόθευτη καὶ ἀκέραιη μέχρι θανάτου, γιὰ νὰ μὴν πάρει κανεὶς τὸ στεφάνι σου καὶ τὴν ἀνταμοιβὴ τῶν ἀγῶνων σου».

Εἶναι πολὺ παρηγορητικὸ ταῦτο τὸ σύνθημα, γιὰτὶ ἀπευθύνεται σὲ ὅλους τοὺς πιστοὺς. Ὅλοι κινδυνεύουμε ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ κακοῦ καὶ ἀμαρτωλοῦ περιβάλλοντος καὶ πὼ πολλοὶ οἱ νέοι. Οἱ πειρασμοὶ μᾶς περικυκλώνουν ἀπὸ παντοῦ. Ὁ διάβολος προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς. Ὁ παλαιὸς μας ἑαυτὸς ἀρνεῖται νὰ ὑποταχθεῖ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ διαφθορὰ τοῦ περιβάλλοντος ἀπειλεῖ καὶ ἀπλώνει τὰ φοβερὰ πλοκάμια τῆς, γιὰ νὰ μᾶς δηλητηριάσῃ καὶ σκοτώσῃ. Οἱ αἰρετικοὶ καὶ ψευδοδιδάσκαλοι νοθεύουν τὴν Ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καὶ προσπαθοῦν νὰ μᾶς παραπλανήσουν.

Ὅμως ὁ χριστιανός, ἐκεῖνος ποὺ μὲ ταπεινώση καὶ συναίσθηση τῆς ἀναξιοτήτάς του, ἀγωνίζεται νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ στὴ ζωὴ του, δὲν φοβάται. Μένει σταθερὸς καὶ δὲν παρασύρεται. Δὲν εἶναι ναυαγός, ἀλλὰ ναυαγοσώστης. Δὲ χτίζει πάνω στὴν ἄμμο, ἀλλὰ στὴν πέτρα Ἀτενίζει στὸν οὐρανὸ καὶ μὲ τὰ μάτια τῆς πίστεως βλέπει τὰ ἑκατομῦρια τῶν μαρτύρων ποὺ κράτησαν τὴν πίστη τους καὶ παίρνει θάρρος.

Ἀγαπητοί, ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης μας παρακαλεῖ καὶ μᾶς λέγει: Φυλάξτε καλὰ τὴν Ὁρθοδοξία. Εἶναι ὁ μεγάλος σας θησαυρός. Αὐτὴν τὴν Ἱερὴ παρακαταθήκη διαφύλαξαν μὲ θυσίες καὶ αἵματα οἱ ἀπόστολοι, οἱ μάρτυρες, οἱ ὁμολογητές, οἱ θεοφόροι Πατέρες σας. Πράγματι. Ἄν χάσουμε τὴν Ὁρθοδοξία, θὰ χάσουμε τὴ σωτηρία μας. Θὰ χάσουμε τὸν οὐρανό. Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαιότερο θέμα τῆς ζωῆς μας. Θέμα ζωῆς ἢ θανάτου. Γι' αὐτὸ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει σχετικὰ: «Ἀφοῦ ἐκεῖνο ποὺ κινδυνεύει εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας, ποὺ ἢ θὰ κολαστεῖ αἰώνια ἢ θὰ δοξασθεῖ αἰώνια, πόσο πρέπει νὰ προσέχουμε τὸν ἀγῶνα μας τὸν πνευματικὸ! Ἀλλοίμονο ἂν ὑποτάξουμε τὸ πνεῦμα στὴν Ὀλῆ, στὸ χῶμα!» (Ε.Π.Ε. 1, 108).

Χρέος λοιπὸν ὄλων μας νὰ μείνουμε σταθεροὶ στὴν πίστη τῶν πατέρων μας, μέχρι τέλους. Νὰ μείνουμε πιστοὶ «ἄχρι θανάτου». «Ἐδραῖοι καὶ ἀμετακίνητοι». Στὸ τέρμα τοῦ πνευματικοῦ αὐτιοῦ στίβου μὲ χαρὰ μᾶς περιμένει ὁ οὐράνιος Ἀθλοθέτης, γιὰ νὰ μᾶς ἀνταμείψῃ μὲ τὸ αἰώνιο, ἄφθαρτο καὶ ἀμάραντο στεφάνι τῆς δόξας. Εἶθε νὰ ἀκούσουμε καὶ ἐμεῖς τῆς φωνῆς Του: «Εὖ δοῦλε, ἀγαθὲ καὶ πιστέ, τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνίστηκες ἔφθασες στὸ τέλος τοῦ δρόμου τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος διαφύλαξες τὴν πίστη· λοιπὸν λάβε τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης. Εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου!»

Χριστόφορος Λιναρδάκης

**ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ**

Θέλοντας νὰ περιγράψῃ τὴν τραγικὴ κατάσταση τοῦ δαμονιζομένου τῶν Γαδαρηνῶν ὁ Ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς Λουκάς μας τὸν παρουσιάζει γυμνὸ, χωριστὰ ἀπὸ τοὺς συναθρώπους καὶ συγγενεῖς του, στὴν μακάβρια μοναξιά τῶν τάφων.

Ἡ ἔρημιὰ καὶ ἡ ἀπομόνωση τοῦ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ὑποταγῆς του στὴν ἐξουσία τοῦ Διαβόλου, ποὺ τὸν ὀδηγεῖ ἔτσι σὲ ἓνα ἀντίθετο τρόπο ζωῆς, τὴν ἀκοινωνησία. Γιατὶ ὁ θεοκεντρικὸς τρόπος ὑπάρξεως εἶναι ἡ κοινωνικότητα, ἡ κοινωνία.

Ὁ Τριαδικὸς Θεός, ποὺ εἶναι αἰώνια, προσωπικὴ κοινωνία, δημιουργεῖ καὶ σώζει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸν κόσμον κοινωνικά. Τὸ πρῶτο δημιούργημά Του, ὁ κόσμος τῶν πνευμάτων, οἱ ἄγγελοι, εἶναι ἡ κοινωνία. Ἀλλὰ καὶ πάνω στὴ γῆ δὲν δημιουργεῖ ἀνθρώπινα ἄτομα, αὐτόνομες καὶ ἀνεξάρτητες τῆ

μία, από την άλλη ανθρώπινες μονάδες. Δημιουργεί ανθρωπότητα κοινωνία ανθρώπων. Οι άνθρωποι καλούνται σαν ένα ομαδικό κοινωνικό σώμα να μείνουν στην κοινωνία και αγάπη του Θεού, από τον οποίο εξαρτάται η ζωή και ύπαρξή τους.

Μέσα σ' αυτό το σώμα διασώζεται το ανθρώπινο πρόσωπο, κάθε άνθρωπος, που διατηρεί την προσωπικότητα του ακριβώς επειδή μένει εν αγάπη ενωμένος με τον Θεό και τους συναθρώπους του. Αυτός είναι ο γνήσιος και αυθεντικός τρόπος υπάρξεως ζωής των ανθρώπων. Η κοινωνία αγάπης και αδελφосύνης.

Η πτώση δεν είναι μόνο προσβολή του ανθρώπου από το δηλητήριο της αμαρτίας. Είναι συνάμα και καταστροφή της (γνήσιας) κοινωνίας των ανθρώπων με τον Θεό και μεταξύ τους. Η κοινωνικότητα, η αγάπη και αδελφосύνη, δίνουν τη θέση τους στην ιδιοτέλεια, τον έγωισμό, την φιλαυτία. Θρυμματίζεται πρώτα η θεία εικόνα μέσα στον κάθε άνθρωπο και διασπάται η ανθρώπινη προσωπικότητα. Έπαθε δηλαδή ο πρώτος άνθρωπος κάτι παρόμοιο με εκείνο, που συνέβαινε μέσα στο δαιμονισμένο των Γαδαρηνών. «Λεγεώνα» όλόκληρη πονηρών δυνάμεων έλωσε το έσωτερικό του και το μετέβαλε σε χάος. Αυτό έπαθε και ο πρώτος άνθρωπος με την πτώση του και την παράδοσή του στην έξουσία του Διαβόλου, Ο Άγιος Μάξιμος ο Όμολογητής μιλεί «για στάση» επανάσταση της ανθρώπινης φύσεως «καθ' έαυτής»: Για έσωτερικό κομμάτισμα, διάσπαση του ανθρώπου. Η έσωτερική αυτή άλλοτρίωση οδήγησε και στην καταστροφή της κοινωνίας. Ο άνθρωπος της πτώσεως κλείνεται στα στεγανά της ατομικότητάς του. Βλέπει τον άλλο όχι όπως πριν, «όστου», έκ των όστέων τον και σάρκα εκ της σάρκας του», αλλά σαν έχθρο και αντίπαλό του. Η κατάσταση αυτή δεν είναι πια βασιλεία του Θεού, αλλά βασιλεία του διαβόλου. Είναι μετάσταση από τη ζωή του Θεού στο θάνατο της μοναξιάς και ατομικότητας, από την αγαπητική κοινωνία στη μακάβρια έρημιά των μνημάτων.

Όμως, με την ενανθρώπιση του Λόγου του Θεού ξαναβρίσκει ο άνθρωπος ότι έχασε στον Αδάμ. Πρώτα, την έσωτερική άκεραιότητα και ενότητά του και έπειτα την κοινωνικότητα και κοινωνία του. Επανέρχεται στην κοινωνία του Θεού, μπαίνοντας στο νέο παράδεισο, στο Σώμα του Χριστού μας. Στο Σώμα του Χριστού ξαναβρίσκει η ανθρωπότητα την κοινωνία της Θεώσεως και λυτρώσεως, την κοινωνία της αγάπης και δικαιοσύνης. Και το σώμα του Χριστού είναι η Έκκλησία.

Η «Έκκλησιοποίηση» του ανθρώπου πραγματοποιεί την απελευθέρωσή του από τη φυλακή της ατομικότητας και την ένταξή του στην κοινωνία Θεού και ανθρώπων. Αυτό ακριβώς εκφράζεται και με την θεραπεία του δαιμονιζομένου. Μετά την απελευθέρωσή του από την σατανική κυριαρχία τον στέλνει ο Χριστός και πάλι στους δικούς του, στην οικογένεια, στους φίλους και γνωστούς του, στην κοινωνία του. Δεν επιστρέφει για να ζήσει απλώς ανάμεσά σε ένα σύνολο ανθρώπων, σαν μιá μονάδα μέσα σε άλλες μονάδες, αλλά με τον συγκεκριμένο σκοπό να κοινωνικοποιήσει εν Χριστώ το περιβάλλον του. Να ενώσει και τους άλλους με τον ιερό συνδεσμ.ό της αγάπης του Θεού, της Όποιας τη δύναμη δοκίμασε πρώτος αυτός με την σωτηρία του από τὰ νύχια του διαβόλου. Η ζωή του θα είναι τώρα συνετής μαρτυρία των μεγαλείων του Θεού.

Πρόσκληση στην αγάπη του Θεού κάθε άνθρωπου, γύρω του. Για να γίνει η ανθρώπινη εκείνη ομάδα κοινωνία εν Χριστώ, ένωση πίστεως και αγάπης.

Δρ. Χάρας Παναγιώτης
Έπιμελητής Παθολογίας-Ογκολογίας
ΠΕΠΑΓΝΗ

Η ΑΓΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ

Ή μικρή πριγκίπισσα με τόλμη ανέσυρε
τ' ούρανοῦ τὰ χρυσοῦφαντα βήλα
στον θρίαμβο του μαρτυρίου.
Αγαλλομένη, την χοϊκότητ' απέρριψε
στοὺς μυστικούς της ἀρράβωνες.
Ό λόγος ό θεϊκός κέντησε στην ψηχή της
την απaráμιλλη ωραιότητα της παρθενίας.
Μέσας της ανέτειλε λαμπρός ό Ήλιος,
καθώς κατατρόπωνε τὰ εφήμερα.

Καὶ ἰδοῦ,
Ἄμεμπτ' ὑψώθηκε ἡ πανευκλεῆς
στὴν κατάκτηση τοῦ αἰωνίου.

Αἰκατερίνη Μαρκουλάκη

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Σύμφωνα με ὅσα λένε οἱ εἰδικοί, σύντομα θὰ ἔρθει μία ἐποχή, ποὺ ἡ Γῆ θὰ εἶναι ἕνας Πλανήτη καμένος καὶ ρημαγμένος, με μόνο κάτοικο τὸν ἄνθρωπο τὸν ἐγωϊστή. Οἱ συνθήκες ζωῆς θὰ εἶναι πολὺ κακές. Οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου θὰ σκορποῦν τὸ θάνατο, ἀντὶ νὰ δίνουν ζωὴ. Ὁ ἀέρας θὰ δηλητηριάζει, ἀντὶ νὰ ἀναζωογονεῖ. Τὸ νερὸ θὰ σὲ ἀρρωσταίνει, ἀντὶ νὰ σὲ δροσίξει. Δάση δὲ θὰ ὑπάρχουν, πουλιὰ δὲ θὰ πετοῦν στὸν οὐρανό, ζῶα δὲ θὰ περιπλανῶνται στὴ γυμνὴ γῆ, ψάρια δὲ θὰ κολυμποῦν στὶς δηλητηριασμένες θάλασσες. Ἡ Γῆ ἕνα φάντασμα. Καταστρεμμένο τὸ ὄμορφο δημιούργημα τοῦ Θεοῦ. Οἱ κλιματολογικὲς συνθήκες θὰ ἔχουν ἀλλάξει ἄρδην. Καύσωνες καὶ πλημμύρες καὶ θεομηνίες καὶ καταστροφές θὰ διαδεχθοῦν τὴ μόλυνση καὶ τὴ γύμνωση τοῦ Πλανήτη μας. Κόλαση ἢ Οἰκουμένη. Τὶς ἐφευρέσεις του καὶ τὶς μηχανές του καὶ τὰ πλούτη του ὁ ἄνθρωπος τότε τί θὰ τὰ κάνει; Θὰ εἶναι ὅλα ἀχρηστα σὲ ἕναν καταστρεμμένο κόσμο.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Γῆς σήμερα πλησιάζει τὰ ἕξι δισεκατομμύρια. Τόσος κόσμος ἔχει μεγάλη δύναμη στὸ καλὸ, ἀλλὰ καὶ στὸ κακό.

Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωσε μία Γῆ ὄμορφη, νὰ ζοῦμε καὶ νὰ τὴ χαιρόμαστε. Μᾶς παρήγγειλε νὰ μὴ μεριμνοῦμε γιὰ τὴν ἐπομένη. Κι ἐμεῖς ζώντας ἀτόρταγα καὶ ἄσωτα τὴν ἐξαντλοῦμε καὶ τὴν καταστρέψαμε. Συσσωρεύομε ὡς ἄφρονες ἀγαθὰ. Τρῶμε λαίμαργα. Σήμερα δὲν ἀρρωσταίνομε πιά ἀπὸ τὴν πείνα, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ πολὺ φαΐ. Καὶ ἡ ἀπερισκεψία μας αὐτὴ ὀδηγεῖ με μαθηματικὴ ἀκρίβεια στὴν ἐξάντληση τοῦ Πλανήτη μας καὶ στὴν καταστροφή του.

Νομίζετε ὅτι εἶμαι ὑπερβολικός; Νομίζετε ὅτι αὐτὸ ἴσως εἶναι μία πολὺ μακρινὴ πραγματικότητα; Διαβάστε λοιπὸν προσεκτικά, ἔστω στὶς ἐφημερίδες, ὡς προγνώσεις καὶ τὶς προειδοποιήσεις τῶν εἰδικῶν. Μὲ τὸ ρυθμὸ ποὺ ἐκμεταλλεζόμαστε καὶ καίμε τὰ δάση, ποὺ με τὰ λύματα καὶ τὰ ἀπόβλητα καὶ τὰ φάρμακα μολύνομε τὸ ἔδαφος καὶ τὰ νερά, ποὺ με τὰ σπρέι καὶ τὶς μπαταρίες καὶ τὰ ὑγρά του μηχανισμοῦ τῶν ψυγείων καὶ με τὶς ἐξατμίσεις τῶν μηχανῶν δηλητηριάζομε τὴν ἀτμόσφαιρα, ἔχει ἤδη ἀρχίσει ἡ καταστροφή. Ἐχει ἀνεβεῖ ἡ θερμοκρασία τῆς Γῆς. Λιώνουν οἱ πάγοι στὸ Βόρειο καὶ στὸ Νότιο Πόλο. Ἀνεβαίνει ἐπικίνδυνα ἡ στάθμη τοῦ νεροῦ τῆς θάλασσας. Γίνονται πλημμύρες καὶ διαβρώσεις τῶν γυμνῶν πιά ἐδαφῶν. Στὸν ἥλιο πιά δὲν μποροῦμε νὰ μείνομε ἐκτεθειμένοι γιὰ πολλὴ ὥρα χωρὶς κίνδυνο.

Ἀρχὴ τοῦ κακοῦ; Πραγματοποίηση γεγονότων τῆς Ἀποκαλύψεως; Ποιὸ θὰ εἶναι τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας ἐπάνω σε μία ρημαγμένη Γῆ; Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἄσκεπτος καὶ ἐγωϊστὴς, ἀβοήθητος ἀπὸ τὸ Θεό, ὀδηγημένος στὴν ἐσχάτη ἐγκατάλειψη, πῶς θὰ ζήσει;

Γιὰ νὰ σωθοῦμε, πρέπει, ὅσο εἶναι ἀκόμη καιρὸς, νὰ ἐπιστρέψομε κοντὰ στὸ Θεό. Νὰ ἀποβάλομε τὶς ιδιότητες τῆς ἀπληστίας, τῆς ἀπρονοησίας, τοῦ ἄσκοπου πλουτισμοῦ, τῆς ἀδιαφορίας γιὰ τὸ μέλλον τοῦ Πλανήτη μας, τῆς ἀσέβειας. Νὰ γίνομε εὐσεβεῖς καὶ συνετοί, ὀλιγαρχεῖς καὶ ταπεινοί, ἐργατικοὶ καὶ πειθαρχημένοι, ὅπως διδάσκει ἡ θρησκεία μας. Ὅσο αὐτὲς οἱ ιδιότητές μας λιγοστεύουν, τόσο λιγοστεύουν καὶ οἱ πιθανότητες σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητας.

Κοντὰ στὸ Θεὸ βρίσκεται ἡ σωτηρία ὄχι μόνο τῆς ψυχῆς μας, ἀλλὰ καὶ τοῦ σώματός μας, ὅσο ζοῦμε, καὶ τοῦ Πλανήτη μας στὸ μέλλον, γιὰ τὶς ἐπόμενες γενεές τῶν ἀνθρώπων, ποὺ κάποτε θὰ τὸν κληρονομήσουν.

Αἰμίλιος Ψαθάς

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ἡ φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, παρὰ τὰς ἀντίξοους καὶ δυσμενεῖς συνθήκας καὶ τὰ ποικίλα ἐμπόδια, κατὰ τὸν χελευχαῖον καιρὸν, ἐπέδειξε θαυμαστὴν καὶ γόνιμον ποιμαντικὴν δραστηριότητα, ὄχι μόνον εἰς τὸν ἐλληνικὸν χῶρον, ἀλλὰ καὶ εἰς μεγάλα κέντρα τῆς Ὁρθοδόξου

διασποράς, με επισκέψεις εις τούς ηγέτας Ὀρθοδόξων καὶ ἄλλων ὁμολογιῶν, καὶ εις τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἠκούσθη ἡ φωνὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, τόσον χαρακτηριστικὰ καὶ ἐπίσημα.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης εἶχε τὴν μεγάλην εὐλογίαν νὰ ὑποδεχθῆ καὶ νὰ φιλοξενήσῃ, διὰ δευτέραν φοράν, τὸν Προκαθήμενον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὁ ὁποῖος προέστη καὶ ἠλόγησε τὸν λαόν μας κατὰ τὸν ἑορτασμόν τῆς ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῶ ἐγκαίνιων τοῦ μεγαλειώδους Ναοῦ τοῦ Αγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου.

Ἐκατονταετηρίδα Αγίου Μηνᾶ

Τὴν Κυριακὴν 5 Νοεμβρίου, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Τιμόθεος ἐλειτούργησεν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Αγίου Μηνᾶ καὶ ἐκήρυξε τὴν ἑναρξιν τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἑβδομάδος τοῦ Αγίου Μηνᾶ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Σεβασμιώτατος παρέστη εἰς τὸ Ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως Εἰκόνων καὶ κειμηλίων Αγίου Μηνᾶ εἰς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Αγίου Μάρκου.

Τὴν αὐτὴν ἐπίσης ἡμέραν καὶ ἀπὸ ὥραν 20.00 ἐγένετο ὁλονύκτιος ἀκολουθία εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Μηνᾶ ἱερουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πέτρας κ. Νεκταρίου. Ἐψάλλον Ἀγιορεῖται Πατέρες καὶ ὠμίλησεν ὁ Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Θεοχάρης Δετοράκης, με θέμα «Ὁ Ἅγιος Μηνᾶς καὶ ἡ Κρήτη».

Τὴν Δευτέραν 6 Νοεμβρίου καὶ ὥραν 12.00 ἐγένετο ἡ παρουσίασις τοῦ ἀφιερωματικοῦ τάμου τοῦ Καθηγητοῦ κ. Θεοχάρους Δετοράκη «Μηνᾶς ὁ Μεγαλομάρτυς, ὁ Ἅγιος τοῦ Μεγάλου Κάστρου» εἰς τούς ἐπισήμους καὶ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως. Ἠκολούθησε γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶ ἐπισήμων καὶ τῶν δημοσιογράφων.

Τὴν Τρίτην 7 Νοεμβρίου, εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἐγένετο ἡ παρουσίασις τοῦ ἀφιερωματικοῦ τόμου τοῦ Καθηγητοῦ κ. Θεοχάρους Δετοράκη, εἰς τὸ κοινόν, καὶ σχετικὴ ὁμιλία. Ὁμιληταί: ὁ κ. Θεοχάρης Δετοράκης καὶ Νίκος Ψιλάκης.

Τὴν Τετάρτην 8 Νοεμβρίου καὶ ὥραν 11.00 ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Τιμόθεος ἐκήρυξε τὴν ἑναρξιν τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου, εἰς Ξενοδοχεῖον «Ἀτλαντὶς», με θέμα: «Σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης με τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ τὸ 1898 μέχρι σήμερα».

Τὴν 13.00 τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐγένετο ἡ ἀποδοχὴ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Κων. Στεφανόπουλου καὶ ἐν συνέχειᾳ ἐψάλη Δοξολογία εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Αγίου Μηνᾶ, ὅτε καὶ ἐπεδόθη εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τὸ χρυσοῦν μετάλλιον τοῦ Αγίου Μηνᾶ, ὡς καὶ ὁ τιμητικὸς τόμος.

Ἐπίσης τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπραγματοποιήθησαν τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως Γραμματοσῆμων εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Αγίας Αἰκατερίνης.

Τὴν Παρασκευὴν 10 Νοεμβρίου ἀφίχθη ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. Ἐγένετο Δοξολογία εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Αγίου Μηνᾶ. Ἠκολούθησε δεξίωσις εἰς τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Κρήτης καὶ ἐπραγματοποιήθη σύσκεψις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου με τὴν Ἱερὰν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον Κρήτης.

Τὴν 19.00 τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐτελέσθη Μέγας Πανηγυρικὸς Ἑσπερινός, χοροστατοῦντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, με τὴν συμμεχοχὴν τῶ Ἀρχῶν, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Ἐν συνεχείᾳ, ἐδόθη ἐπίσημον δεῖπνον, ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον «Ἀστόρια», κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Τιμόθεος προσεφώνησεν ἐπικαίρως τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Τὸ Σάββατον 11 Νοεμβρίου ἐτελέσθη Πατριαρχικὴ θεία Λειτουργία, εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Αγίου Μηνᾶ, μετεχόντων τῶν Μητροπολιτῶν τῆς Πατριαρχικῆς Συνοδείας καὶ τῆς ἱεραρχίας Κρήτης, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς ἀναμνηστικῆς ἐπιγραφῆς εἰς τὸν Ναόν. Τὴν 11.00, ἡ λιτανεὶα τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου καὶ τῆς Εἰκόνος τοῦ Αγίου Μηνᾶ. Ἠκολούθησε δεξίωσις εἰς τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Κρήτης καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐδόθη ἐπίσημον γεῦμα, εἰς Ξενοδοχεῖον «Ἀτλαντὶς», ἀπὸ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἱ. Μ. Ναοῦ Αγίου Μηνᾶ.

Τὸ ἀπόγευμα καὶ ὥραν 16.30, ἐγένετο Ἀρχιερατικὸς Ἑσπερινὸς καὶ Μνημόσυνον τῶν κτητόρων καὶ εὐεργετῶν τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Αγίου Μηνᾶ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐπέδωσε τὰ πτυχία εἰς τοὺς πρῶτους ἀποφοίτους τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Κρήτης. Ὁμίλησαν ὁ Σχολάρχης πρωτοπρ. Γεώργιος Μαρνέλλος, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Τιμόθεος, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀποφοίτους καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος συνεχάρη τὴν Διεύθυνσιν, τοὺς καθηγητάς, τοὺς ἀποφοίτους καὶ γενικώτερον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης καὶ τὰ Μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου.

Τὸ ἑσπέρας ἐγένετο τιμητικὴ «Κρητικὴ Βραδιά» πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου εἰς τὸ κινηματοθέατρον «Ἀστὸρία» καὶ ἀκολούθως προσεφέρθη ἐπίσημον Δεῖπνον, ἀπὸ τὸ Ἐκκλ. Συμβούλιον Ἁγίου Μηνᾶ, εἰς Κέντρον Ἀρόλιθος.

Τὴν Κυριακὴν 12 Νοεμβρίου, ἐτελέσθη θεία Λειτουργία εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγίου Μηνᾶ, ἱεουργοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Παρθενίου.

Τὸ ἀπόγευμα ἐτελέσθη ἁγιασμὸς καὶ ἐγένετο ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Συνεδριακοῦ Κέντρου ἐνορίας Ἁγίου Τίτου Ἡρακλείου, εἰς Ῥοδίαν, ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὁ ὁποῖος ἐν συνεχείᾳ ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας πτέρυγος τῆς Ἱ. Μονῆς Σαββατιανῶν.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος καὶ ἡ Συνοδεία αὐτοῦ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἡρακλείου διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης εἰς Κολυμβάρι Χανίων, διὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας πτέρυγος τῆς Ἀκαδημίας. Ὁμίλησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναῖος, ὁ Γεν. Διευθυντὴς τῆς Ἀκαδημίας κ. Ἀλέξανδρος Παπαδερὸς καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

**ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ
ΙΕΡΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΧΙΟΥ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ
ΜΗΝΑ, ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΚΑΙ ΒΙΚΕΝΤΙΟΥ
ΠΟΛΙΟΥΧΩΝ ΧΙΟΥ**

**ἔκδοσις Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Χίου
(οἱ Ἅγιοι Βίκτωρες), 1990**

Ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς τῆς Χίου, τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν τριῶν Ἁγίων Μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου.

Εἶναι μεγαλοπρεπῆς Ναὸς καὶ δεσπόζει τοῦ κέντρου, σχεδόν, τῆς πόλεως. Κτίσθηκε πρὶν ἀπὸ 102 χρόνια καὶ γι' αὐτὸ γιορτάσαμε, μεγαλοπρεπῶς, ἀπὸ τὴν 1η Ἰανουαρίου 1988 ἕως 29 Ἰανουαρίου 1989, τὴν 1η του ἑκατονταετηρίδα. Ὅμως τὸ 1988, γιορτάσαμε καὶ μίαν ἄλλην ἐπέτειο. Γιορτάσαμε τὰ 150 χρόνια, ἀπὸ τὴν ἀνακήρυξή του ὡς Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ, ἀπὸ τὸν τότε, Μητροπολίτη Χίου Κοσμᾶ (1837-1839).

Ἔτσι γιὰ τὰ δύο αὐτὰ γεγονότα ὑπῆρξαν πολλὲς καὶ ἐπιτυχημένες ἐκδηλώσεις, πού ὀργανώθηκαν ἀπὸ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἑορτασμοῦ. Θεωροῦμε λοιπὸν χρέος μας νὰ ἀναφερθοῦμε καὶ νὰ ὑπογραμμίσουμε μερικὰ στοιχεῖα, καθ' ὅτι ὁ Ναὸς αὐτὸς συνέβαλε, μὲ τὴν ἱστορία του, στὴν ἐξυπηρέτηση τῆς Χίου καὶ τοῦ λαοῦ της.

Ὅπως μαρτυρεῖ ἡ Ἱστορία, κτίσθηκε ἐπὶ Γενοατοκρατίας (1346-1566). Πότε ἀκριβῶς ἄγνωστον καὶ μέχρι τὴν καταστροφὴ του (1822) ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἦταν μικρὸ μοναστήρι.

Στὸ Λατινικὸ κώδικα ἀναφέρεται: *TEMPLUM S. VICTORES IN APLOTARIA*. Λεγόταν Ἅγιος Βίκτωρ, ἐνῶ εἶναι ἀφιερωμένος στοὺς τρεῖς Ἁγίους, πού γιορτάζουν στίς 11 Νοεμβρίου, Μηνᾶ, Βίκτωρα καὶ Βικέντιο καὶ γιὰ τὸ λόγο, ἴσως αὐτόν, ἀπὸ τὸ λατινικὸ *S. VICTORES*, ὁ λαὸς τοὺς ὀνομάζει καὶ τοὺς τρεῖς Ἁγίους Βίκτορες.

Ὁ πρῶτος αὐτὸς ναὸς ἦταν τρίκλιτος, χωριζόταν μὲ κίονες ἀπὸ πορφύτη καὶ ὀφίτη, μετὰ ἐσωνάρθηκος καὶ οἱ τοῖχοι ἦταν ἀγιογραφημένοι μὲ περίεργες εἰκόνες Ἁγίων.

Ὁ περιηγητὴς Dallaway λέγει (σὲ ἀπόδοσι) «πὼς ὁ ναὸς εἶναι ἄξιος μνείας, σχήματος ἑλληνικοῦ σταυροῦ μὲ νάρθηκα καὶ δύο πτέρυγες, πού διαχωρίζονται ἀπὸ κίονες πορφυροὺς καὶ πράσινους.

Κτίστηκε ἀπὸ τοὺς Γενουάτες, μόλις πού κατέλαβαν τὸ νησί. Στὸ ναὸ ὑπάρχουν μερικὲς παλιὲς ἀγιογραφίες».

Ο περιηγητής Murchard μνημονεύει την εκκλησία με θαυμασμό, αναφέροντας την ίδρυση στους Γενουάτες.

Το 1822 πυρπολήθηκε από τους Τούρκους. Έτσι το 1838, με απόφασή του τότε Μητροπολίτη Κοσμά ανοικοδομήθηκε ο νέος ναός (1838-1839), με σκοπό να αποκατασταθεί «ή Εκκλησία των ιερών της Κοινότητας Σχολείων, διοικούμενη από τους κατά καιρόν τιμιωτάτους επιτρόπους τής Σχολής». Σαν πρώτοι πόροι για την ανέγερσή του καταβλήθηκαν από τους κατοίκους τής ένορίας Έρυθιανής Βροντάδου 15.000 γρόσια, υπό τον όρο να παραχωρηθῆ σ' αυτούς, ο ναός τής Παναγίας, με τὰ κτήματά του.

Κτίσθηκε σὲ ρυθμὸ Βασιλικῆς, καὶ τὸ 1832 ἀνακηρύχθηκε σὰν Μητροπολιτικὸς, ἀντὶ τῆς ἀποκαταστάσεως γιὰ τὸ σκοπὸ πὸν κτίσθηκε. Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Μητροπολίτη Κοσμά δικαιολογεῖται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ 1822 «ὑπῆρχεν ὀλοτελής ἔλλειψις ἀπὸ ἐκκλησιῶν διὰ Μητρόπολιν», ὅπως ἀναφέρει πρακτικὸ τῆς 28ης Ἰανουαρίου 1838. Μάλιστα οἱ τότε Δημογέροντες καὶ οἱ Πρόκριτοι Λουρετζῆς Ρίζος, δύο ἀδελφοὶ Πετροκόκκινοι, Ν. Σκαναβῆς, Γ. Καρυδιάς, Κ. Χωρέμης κ.ἄ. παραπονέθηκαν γιὰ ἔλλειψη χρημάτων, ἀν καὶ εἶχαν ὑποσχεθῆ γιὰ τὸ ναὸ καὶ γιὰ τὸ Μητροπολιτικὸ οἶκο πὸν κτίστηκε τότε 15.000 γρόσια. Ἐπίσης ἄλλες 7.000 κατέβαλαν καὶ οἱ Μαστιχοχωρίτες, ὅπως ὑποσχέθηκαν.

Ἄξιο μνείας, εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι τὸ 1840, σ' αὐτὸ τὸ Ναὸ τῆς νύκτα τοῦ Πάσχα, ἀκούστηκε, γιὰ πρώτη φορὰ, ὁ γλυκὸς ἦχος τῆς καμπάνας ἐπὶ Μητροπολίτου Σωφρονίου. Εἶναι γνωστὸ, πὸς οἱ Τοῦρκοι εἶχαν ἀπαγορεύσει αὐστηρὰ τὶς καμπάνες - στὴ Χίο ἐξαιρέση ἀποτελοῦσαν, γιὰ ἕνα διάστημα μόνον ἡ Νέα Μονὴ καὶ τὰ Μαστιχοχώρια - καὶ ἡ κωδωνοκρουσία τῆς νύκτα ἐκεῖνη κατατρόμαξε τὸν Μητροπολίτη, πὸν ἔτρεξε νὰ καθησυχάσῃ τοὺς Τούρκους. Τὴν καμπάνα τὴν εἶχε φέρει ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ἕνας εὐσεβὴς Χιώτης πλοίαρχος καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὴν εἶχαν κρῦπει μέχρι τὸ Πάσχα.

Ὁ Ναὸς αὐτὸς καταστράφηκε, δυστυχῶς, τὸ 1881, με τοὺς φοβεροὺς σεισμοὺς, πὸν συντάραξαν τὸ νησί, σχεδὸν ὀλοτέλα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ, κατεδαφίστηκε καὶ ἀνοικοδομήθηκε ἐκ βάθρων. Ὁ νέος Ναός, κτισμένος σὲ βυζαντινὸ ρυθμὸ, μεγαλοπρεπέστερος καὶ εὐρυχωρότερος τοῦ παλαιοῦ, με 2 κωδωνοστάσια, τελείωσε τὸ 1888 καὶ τὴν 29ην Ἰανουαρίου τοῦ 1889, ἡμέραν Κυριακὴ, ἔγιναν μεγαλόπρεπα τὰ θυρανοίξια (ἐγκαίνια) ἀπὸ τὸν τότε Μητροπολίτη Χίου Κωνσταντῖνον Δεληγιάννη, συμπάραστεκούμενον ἀπὸ πλείστους Ἱερεῖς καὶ Διακόνους.

Ὁ Ναὸς αὐτὸς εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ πνευματικὴ κολυμβήθρα τοῦ ἐθνικοῦ ἀναβαπτισμοῦ τῶν Χιωτῶν, ἀφοῦ μέσα σ' αὐτόν, τὴν 11ην Νοεμβρίου 1912, τελέστηκε ἡ ἐπίσημη ἐπινίκια Δοξολογία, γιὰ τὰ «ἐλευθέρια» τῆς πόλεως καὶ τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τὸν τότε Μητροπολίτη Χίου Ἱερώνυμο Γοργία.

Μέσα στὸ Ναό, αὐτὰ πὸν μπορεῖ νὰ προσέξῃ κανεὶς ἰδιαίτερα, εἶναι τὸ κιβώριο τῆς Ἁγίας Τράπεζας, ῥωσικῆς τεχνοτροπίας, καθὼς καὶ ἄλλα πολύτιμα σκεύη καὶ ἀντικείμενα. Ἄξιολογότερα ἀπ' αὐτὰ εἶναι μιὰ μεγάλη Λειψανοθήκη, με ἱερὰ Λείψανα πολλῶν Ἁγίων, πὸν χρησιμοποιοῦνται στὰ ἐγκαίνια τῶν Ἱ. Ναῶν τῆς ἐπαρχίας. Ἀκόμη ἡ μεγάλη Λειψανοθήκη με μέρος τοῦ Ἱ. Λειψάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος τῆς Χίου Ἁγ. Ἰσιδώρου (†251) πὸν ἐπεστράφη στὴ Χίο ἀπὸ τὴ Βενετία τὸ 1967, με ἐνέργειες τοῦ τότε τοποτηρητοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, Μητροπολίτου Μυτιλήνης κυροῦ Ἰακώβου. Ἐπίσης, σὲ ἰδιαίτερη προσθήκη, φυλάσσεται ἀρχιερατικὴ στολὴ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, Μητροπολίτου Πενταπόλεως, ὁ ὁποῖος δίδαξε σὰν δάσκαλος στὸ Λιθὶ τῆς Χίου καὶ ἐκάρη Μοναχὸς στὴ Νέα Μονή.

Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα, ξεχωρίζουν ἡ Μίτρα τοῦ Χιώτη ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Δωροθέου Πρωΐου, πὸν ἀπαγχονίστηκε στὴν Κωνσταντινούπολη με τὸν Ἱερομάρτυρα πατριάρχη Γρηγόριο τὸν Ε΄, τὸ 1821, πολύτιμα ἱερὰ σκεύη, χρυσοκέντητα καλύμματα, Ἱερὰ Εὐαγγέλια, ἀσημένιοι δίσκοι περιφορᾶς, με κτυπητὲς στὸ κέντρο τὶς μορφὲς τῶν Ἁγίων Βικτώρων κ.ἄ.

Ἄν σ' ὀλόκληρη τὴ Χίο ἡ βυζαντινὴ ἐκκλησιαστικὴ μας μουσικὴ παράδοση, βαθιὰ ριζωμένη, βρῆκε πρόσφορο ἔδαφος νὰ ἀναπτυχθῆ καὶ νὰ καλλιεργηθῆ, στοὺς θόλους τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ, ἰδιαίτερα, ἀντήχησε πάρα πολλές φορὲς ἡ πιὸ γνήσια ἀπόδοση τῆς ἀγγελικῆς αὐτῆς μελωδίας. Στὴ σειρὰ τῶν Ἐφημερίων καὶ τῶν Ἱεροψαλτῶν συγκαταλέγονται μεγάλες καὶ εὐλαβεῖς μουσικὲς προσωπικότητες, πὸν ἄφησαν ἀνεξίτηλα τὰ ἴχνη τους καὶ δημιούργησαν παράδοση γιὰ τὸν τρόπο ἐκτελέσεως τῶν Ἱ. Ἀκολουθιῶν καὶ ἀποδόσεως τῆς βυζαντινῆς ψαλμωδίας. Πρωτοψάλτες σπουδαῖοι, πὸν κόσμησαν πραγματικὰ «τὸ πρῶτο στασίδι» τῆς Χίου, πέρασαν ἀπὸ ἐδῶ, μεταφέροντες ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς ὀρθοδοξίας, τὴν Κων/πολη, τὴ βυζαντινὴ μουσικὴ, εἴτε διδάχθηκαν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς μεγάλους μουσικοδιδάσκαλους, εἴτε δίδαξαν στὸ χῶρο πὸν ἔδρασαν.

Πολλοὶ ἄλλοι, σπουδαῖοι καὶ ἀσήμαντοι, ἐργάσθησαν μὲ σθένος καὶ ὄρεξη γιὰ τὸ Ναό. Ἐπίτροποι, Νεωκόροι, Καθαριστές, γιὰ νὰ ψθάσωμε στὰ σημερινὰ χρόνια ποὺ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ναοῦ καὶ ἡ καθαριότητά του εἶναι κάτι τὸ ξεχωριστό, τὸ θαυμαστό ἀπὸ ξένους καὶ ντόπιους. Ἐντύπωση μεγάλη, τέλος, προξενεῖ στὸν ἐπισκέπτη καὶ ὁ ἀλόγυρος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ. Ἡ βοτσαλωτὴ αὐλὴ (λιλαδωτὸ) μὲ τὰ θαυμάσια σχέδια (πρωτοχριστιανικὲς παραστάσεις, παραδείσια τοπία, γεωμετρικὰ σχήματα κ.λ.π.), δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ θαυμάση κανεὶς, ὄχι μόνο τὴν τέχνη καὶ τὸ μεράκι, μὰ καὶ τὴν εὐλάβεια τῶν ἀνθρώπων, ποὺ τὰ δημιούργησαν.

Ὅλα ἐδῶ στὸ Ναὸ παίρνουν ἓνα συμβολικὸ νόημα. Ἀκόμη καὶ τὸ μεγάλο ρολοὶ τοῦ κωδωνοστασίου, ποὺ κτυπᾷ περίπου 100 χρόνια, ὑποβάλλει, λὲς καὶ μετρᾷ τὴν αἰωνιότητα!

Αὐτὸ μὲ λίγα λόγια εἶναι τὸ στολίδι τῆς πόλεως καὶ τοῦ μυροβόλου νησιοῦ μας, ποὺ λέγεται Ἱερὸς Μητροπολιτικὸς Ναὸς τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου.
